

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Katedra obchodního práva

RIGORÓZNÍ PRÁCE

E-BUSINESS – MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ ASPEKTY

**PRIVATE INTERNATIONAL LAW ASPECTS OF
E-BUSINESS**

Konzultantka: Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc.

Zpracovatel: Mgr. Daniela Machová

Duben 2010

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze dne 13. dubna 2010

Na tomto místě bych si dovolila vyjádřit své poděkování, které patří paní profesorce Monice Pauknerové za její motivující přístup, vstřícnost a odbornou pomoc.

OBSAH

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK.....	IV
I. ÚVOD.....	1
II. INTERNET	3
2.1 Terminologie	3
2. 2 Historie internetu	4
2. 3 Charakteristické rysy	5
III. PRÁVO A INTERNET	8
3.1 Mezinárodní právo soukromé a procesní	8
3.3.1 Terminologie.....	8
3.1.2 Požadované vlastnosti norem MPS	9
3.1.3 Druhy norem mezinárodního práva soukromého a základní metody úpravy	11
3.2 E-právo	12
3.2.1 Právní povaha internetu.....	12
3.2.2 Pojem „internetové právo“	13
3.2.3 Systém internetového práva	14
3.2.4 Základní oblasti regulace.....	15
3.2.4 E-právo v souvislostech	19
3.3 Prameny MPS v ČR s přihlédnutím k oblasti obchodních vztahů v prostředí internetu	20
3.3.1 Kategorizace	20
3.3.2 Mezinárodní dokumenty.....	22
3.3.3 Evropské mezinárodní právo soukromé.....	30
3.3.4 Prameny na vnitrostátní úrovni.....	36
3.3.5 Lex electronica.....	37
IV. E-BUSINESS	41
4.1 Vymezení pojmu E-Business	41

4.2 Základy E-Commerce.....	41
4.2.1 Terminologie.....	41
4.2.2 Právní hledisko	43
4.3 Webshop	44
4.3.1 Začátky.....	44
4.3.2 Vytvoření domény	45
4.3.3 Tvorba stránek – náležitosti	48
4.4 Reklama na internetu.....	49
4.5 Charakter E-smluv	54
4.5.1 Proces uzavírání smluv on-line	54
4.5.2 E-podpis	58
4.5.3 E-aukce	61
4.5.4 Online platby	65
4.6 Odpovědnost za cizí obsah.....	68
4.6.1 Počátky	68
4.6.2 Evropská úprava	69
4.6.3 Použití v praxi	73
4.7 Aplikace norem MPS v oblasti e-commerce	75
4.7.1 Určení rozhodného práva.....	75
4.7.3 Soudní příslušnost	80
4.7.4 Dosah judikatury.....	82
4.8 Spotřebitelské e-právo	83
4.8.1 Základní pojmy	83
4.8.2 Charakteristika spotřebitelských smluv	84
4.8.3 Rozhodné právo a soudní příslušnost z pohledu ochrany spotřebitele	86
4.9 E-government.....	89
4.9.1 Obecné vymezení	89
4.9.2 Globální aspekt.....	91

4.9.3 eEvropská unie	94
4.9.4 Český e-government.....	96
V. ZÁVĚR.....	100
SEZNAM LITERATURY A WEBOVÝCH STRÁNEK.....	102
SEZNAM PŘÍLOH	107
RESUMÉ.....	112

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK

Brusel I	Nařízení Rady ES č. 44/2001, o soudní příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních.
Bruselská úmluva	Bruselská úmluva o soudní příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních.
CEC	UNCITRAL Convention on Use of Electronic Communication in International Contracting (Convention on Electronic Contracting); Úmluva o používání elektronických prostředků při uzavírání mezinárodních smluv.
CISG	UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods; Vídeňská úmluva o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (též Vídeňská úmluva).
ČOI	Česká obchodní inspekce.
ČR	Česká republika.
DES	Directive 1999/93/EC of the European Parliament and of the Council on a Community framework for electronic signatures; Směrnice č. 1999/93/ES, o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.
ECD	Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market (E-commerce Directive); Směrnice č. 2000/31/ES, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu (o elektronickém obchodu).
EFTA	European Free Trade Association; Evropské sdružení volného obchodu.
EP	Evropský parlament.
ES	Evropská společenství (Evropské společenství).
ESD	Evropský soudní dvůr.

EU	Evropská unie.
ICT	Information and Communication Technologies; informační a komunikační technologie.
ISP	Internet/Information Service Provider; poskytovatel služeb informační společnosti.
MPS	mezinárodní právo soukromé.
NS	Nejvyšší soud.
NÚ	Úmluva OSN o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů 1958, č. 74/1959 Sb., tzv. Newyorská úmluva.
Obch Z	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development; Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.
OSN (UN)	Organizace spojených národů; United Nations.
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
ŘÍM I	Nařízení EP a Rady ES č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.
ŘÍM II	Nařízení EP a Rady ES č. 864/2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy
ŘÚ	Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
SES	Smlouva o založení Evropského společenství.
SOS	Sdružení obrany spotřebitelů.
SŘ	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law; Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu.

WIPO	World Intellectual Property Organization; Světová organizace duševního vlastnictví.
ZEP	zákon č. 227/2002, o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů (zákon o e-podpisu).
ZEU	zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.
ZIS	zákon č. 480/2004 Sb., zákon o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).
ZMPSP	zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.
ZOS	zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.
ZRŘ	zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

Případné další zkratky jsou vysvětleny v textu samotném.

I. ÚVOD

Informační revoluce konce dvacátého století měla za následek vznik společnosti, která je vzhledem k charakteristickému masivnímu využívání informačních a komunikačních technologií, právem označována přívlastkem „informační“. Internet užívá téměř jedna čtvrtina světové populace. V České republice si život bez něj neumí vůbec představit mírná většina ze sedmdesáti procent jeho uživatelů.¹

Se zapojením ITC do běžného života bývá spojován též úspěch státu jako celku. Flexibilita a rychlost reakcí, které s sebou využití internetu především přináší, jsou předpokladem zdárného rozvoje národní ekonomiky a státy, které se vývoji nedokážou přizpůsobit, se ocitají v citelné nevýhodě proti ostatním. Minimalizace nákladů, zrychlení procesů, možnost zpřístupnění nových trhů a obchodních odvětví, snadné oslovení zákazníků ztělesňují pozitivní upotřebení internetu. Rubem ovšem jsou bezpečnostní rizika, omezení osobního kontaktu nebo zvyšující se orientace na cenu.

Těžko najdeme rychleji se vyvíjející oblast práva než je právo informačních technologií. Ne náhodou bývá internet některými označován za temnou stránku práva. S neustále se měnícími a nově vznikajícími instrumenty jde ruku v ruce také nejistota, nebezpečí zneužití a další rizikové faktory. Právě těm má předcházet nasazení právní vědy, která má zajistit podmínky bezpečného rozvoje vztahů v této oblasti.

V úvodních kapitolách práce se budu věnovat vymezení internetu a některých technických pojmů, jež jsou důležité z hlediska dalšího výkladu. Objasním též základní termíny týkající se mezinárodního práva soukromého a procesního a jeho souvislosti s nově vznikajícími oblastmi internetového práva.

---

¹ iHNed.cz, 22. 3. 2010. Internet využívají v Česku více než dvě třetiny lidí. Dostupné z: <http://digiweb.ihted.cz/c1-41586000-internet-vyuzivaji-v-cesku-vice-nez-dve-tretiny-lidi>.

Poté následuje přehled pramenů, jimž vzhledem ke globální struktuře sítě vládne rozbor pramenů mezinárodních. Na ně navazují předestřením problematiky práva Evropské unie v současné době koordinujícího dvacet sedm právních řádů členských států. Zaměřím se především na pokrokové úpravy oblasti e-businessu, vznikající nejen činností zákonodárců, ale též samoregulačního charakteru.

V samostatném oddílu se dále budu věnovat oblasti elektronického obchodování - vzhledem k tomu, že internet představuje nejrychleji rostoucí komerční trh na světě. Od samého počátku vytvoření www stránek, přes problematiku e-shopu a online reklamu, se dostaneme ke klíčové tematické e-kontraktace. Podrobněji se pokusím představit oblast uzavírání smluv online a analyzovat schopnost doposud používaných právních pravidel přizpůsobit se neustále se měnící situaci, a to jak v českém právu, tak v mezinárodních souvislostech. Na hmotněprávní úvod naváže rozbor kolizní problematiky a předpisů mezinárodního práva procesního. Vyčleněna a samostatnému zkoumání podrobena je aktuální oblast uzavírání spotřebitelských smluv.

Poslední větší celek práce představuje kapitola pojednávající o e-governmentu. Vytvoření funkčního a především bezpečného propojení veřejné správy s občany a podnikateli má v dnešní době na seznamu většina států. Jelikož elektronizace správy a její tolik žádaná právní regulace je stále ještě v počátcích, soustředím se především na budoucí vývoj a možné směřování právní úpravy v této oblasti. Veškerý výklad zohledňuje stav právní úpravy k 13. dubnu 2010.

Cílem mé práce je předestření nejdůležitějších prvků elektronických vztahů, ať už se jedná o dílčí problematiku automatizovaného rozhodování, lokalizace smluvních stran nebo ochrany spotřebitele aj., jejich odrazu v legislativě a analýza možností použití předpisů starého práva v tomto novém teritoriu. Vzhledem k rozsáhlosti látky pokusím se především utřídit hlavní normy mezinárodního práva soukromého a procesního, jež nejvíce ovlivňují a tvarují vývoj oblasti použití informačních technologií, a ukázat vedle aktuálních případů též možné budoucí směry, kterým se bude elektronizace procesů ve společnosti 21. století ubírat.

II. INTERNET

2.1 Terminologie

Internet² je z technického hlediska rozsáhlá počítačová síť, která vznikla a neustále vzniká postupným propojováním lokálních sítí do větších celků a jež používá jednotný komunikační protokol - IP (*Internet Protocol*). Internet tvoří jednak samotné počítače, jednak komunikační infrastruktura (kabely lokálních sítí, optická vlákna, telefonní linky, mikrovlnná nebo laserová pojítka, satelitní linky apod.) a hlavně propojovací prvky (opakovací, mosty, směrovače, brány - neboli *repeatery, bridge, routery* a *gatewaye*).³

Internet se opírá o rodinu protokolů TCP/IP, které regulují výměnu a doručování dat mezi různými počítači prostřednictvím veřejných standardů. Důležitou částí internetové infrastruktury je systém doménových jmen – DNS.⁴ K tomu, aby člověk mohl kontaktovat konkrétní počítač, identifikuje ho IP protokol s jednoznačnou IP adresou. Každá IP adresa je tvořena čísly od 0 do 255, které jsou odděleny tečkou – př.: 88.217.201.100. Lze je přirovnat k telefonním číslům a DNS si můžeme potom představit jako telefonní seznam. DNS je tedy jakousi překladatelskou databází, která převádí IP adresy používané stroji na doménová jména usnadňující orientaci lidem a obráceně.

Internet je tedy světová síť složená z mnoha propojených počítačů, umožňující uživatelům na celém světě sdílet informace na mnohočetných kanálech. Realizují se jím internetové služby, jako např. elektronická pošta (e-mail), přenos souborů (pomocí FTP – File Transfer Protocol), WWW (*World Wide Web*, systém webových stránek zobrazovaných prostřednictvím webového prohlížeče), online rozhovory (chat, instant messaging), Telnet (*Telecommunication Network*, textový terminálový přístup), Usenet (*Unix User Network*, diskusní fórum čtenářů zpráv) a v poslední době též online telefonování (VoIP - *Voice over Internet Protocol*, Skype) a sledování televize a rádia. Tyto internetové

---

² Doslova znamenající „navzájem propojené sítě“ z anglického *Interconnected Networks*.

³ VOCŮ, M. Bezpečnost počítačových systémů [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www1.cuni.cz/~michal/clankysecurity1.html>.

⁴ *Domain Name System*.

služby jsou zajišťovány počítačovými programy, které navzájem komunikují pomocí protokolů obvykle definovaných v dokumentech RFC (*Request for Comments* - žádost o komentáře). RFC se v praxi řídí drtivá většina internetu. Spíše než tradiční normy jsou tato pravidla pouze nezávaznými doporučeními, jež se však v zájmu bezproblémové komunikace všichni snaží dodržovat.

Pojmy internet a Word Wide Web bývají často v běžných konverzích zaměňovány a používány chybně jako synonyma. Pro snazší pochopení tedy ještě stručně shrnutí: Internet jako globální systém přenosu dat je hardwarovou a softwarovou infrastrukturou umožňující propojitelnost počítačů. Jeho funkcí je transport digitálních informací. Všechny ostatní úkoly uskutečňované přes internet nejsou prováděné internetem samotným. Jde o služby poskytované určitými osobami. WWW, kombinace textu, grafiky a multimédií propojených hypertextovými odkazy, představuje nejvyužívanější službu internetu, jež přispěla významnou měrou k jeho růstu a popularitě.

2. 2 Historie internetu

Internet vychází z projektu agentury amerického ministerstva obrany (ARPA - *Advanced Research Project Agency*) - ARPANETU, který vznikl v roce 1969. Podle rozšířené legendy prvotní cíl vzniknuvší na pozadí vztahů studené války spočíval ve vytvoření rozděleného komunikačního systému, za účelem zajištění nerušené komunikace v případě atomové války. Systém opravdu spočívá ve vytvoření decentralizované sítě bez jakéhokoli zničitelného centra. Dle jednoho z otců internetu, L. Kleinrocka, který vymyslel geniální matematickou teorii posílání dat v balíčcích – paketech, jde však o mýtus. Výzkum - ač zprvu financovaný agenturou ARPA - se zabýval civilními otázkami efektivního použití a výměny dat. Šlo o propojení univerzitních a výzkumných zařízení s cílem využít co nejlépe tehdy nedostačující počítačové kapacity nejprve v USA a později na celém světě.

Počáteční rozšíření internetu je úzce svázáno s rozvojem operačního systému Unix, založeném na myšlence umožnit více uživatelům pracovat na jednom počítači. Samotný název „Internet“ se začal prosazovat až po roce 1982, poté co Arpanet adaptoval TCP/IP.⁵ Nejdůležitější aplikací se stal e-mail. Již v roce 1971 přesáhl celkový objem dat e-mailové komunikace množství dat odvíjející se od jiných protokolů (Telnet a FTP).

Pro internet je průlomovým rok 1993, kdy byl skrz World Wide Web zveřejněn a k bezplatnému stažení nabídnut první grafický prohlížeč Mosaic. Samotný projekt WWW byl rozvinut v roce 1989 anglickým vědcem Timem Berners-Lee a publikován organizací CERN (Evropský ústav pro jaderný výzkum) v roce 1991. V roce 1994 končí období dominance vědeckých a akademických pracovišť v internetovém prostředí a díky prohlížeči WWW dochází ke komercializaci internetu a k jeho zpřístupnění běžným uživatelům.

2.3 Charakteristické rysy

Internet vytváří specifické prostředí, které významně ovlivňuje povahu právních vztahů v něm vznikajících. Než přejdu k problematice internetového práva, považuji za nutné zmínit jeho nejpodstatnější zvláštnosti.

➤ **Prostor bez hranic**

Internet je unikátní médium, které má specifické právní vlastnosti. Významnou charakteristikou, jež bývá s internetem spojována, je jeho vymezení jako prostoru bez hranic.

Svět byl po tisíce let rozdělen geografickými hranicemi a internet to nezměnil. Přesto bývá označován jako neohraničený, hranice přímo nerespektující. Tato označení se vážou ke skutečnosti, že internet jako komunikační prostředek je značně nezávislý na fyzických hranicích států (podobně jako telefonická komunikace a na rozdíl

---

⁵ Běžný název pro *Internet Protocol Suite* – soubor komunikačních protokolů používaných internetem a podobnými systémy, pojmenovaný po prvních a nejdůležitějších protokolech *Transmission Control Protocol* (TCP) a *Internet Protocol* (IP).

od poštovních služeb). Internetová komunikace může probíhat volně mezi většinou zemí bez jakýchkoli hraničních kontrol.^{6 7}

➤ **Geografická nezávislost**

Tato vlastnost úzce souvisí s rysem předchozím. Nejenže internet nebere ohled na státní hranice, ale v případě online komunikace je nevýznamné i geografické umístění informace. V kterémkoli okamžiku se lze virtuálně nacházet kdekoli na světě, nezáleží ani na tom, zda uživatel ví, kde se nachází server, s nímž komunikuje. Toto vytváří obtíže zejména při určování jurisdikce. Stávající právní úprava klade důraz na fyzický pohyb nebo přítomnost, komunikace na internetu na druhou stranu žádný fyzický pohyb nezahrnuje. Jak poukazují D. R. Johnson a D. Post, ‚události na internetu probíhají všude, ale ne na nějakém určitém místě‘.⁸

Rovněž čas má na internetu poněkud jiný charakter. Okamžitost přenosu informací vedoucí ke zrušení časových pásem může být chápána jako další stránka nezávislosti na geografické poloze. Na výše uvedené navazuje ekonomický aspekt – ve srovnání s telefonickými hovory je e-komunikace mnohem méně nákladná a prakticky nezávislá na vzdálenosti.

➤ **Univerzální dosažitelnost**

Přístup k údajům na internetu je relativně jednoduchý a bývá proto široce využíván. Webové stránky jsou zaměřeny na zprostředkování informace neurčitému počtu lidí. Jedná se o tzv. typ komunikace *one-to-many* a ve spojení s geografickou nezávislostí se objevuje další její znak, a to obtížná kontrolovatelnost takovéto komunikace.

---

⁶ V některých zemích je ovšem určitá hraniční kontrola vykonávána. Např. v Čínské lidové republice je zákonem vytvořen čtyřúrovňový systém internetu. Čtvrtý, nejnižší stupeň tvoří jednotliví uživatelé, kteří se připojují k internetu přes Internet Service Providers (ISP, třetí úroveň). ISP se spojují s Internet Access Providers (IAP). IAP, kteří představují druhý stupeň, vlastní fyzické sítě pronajímané ISP. IAP jsou napojeni na vládní bránu (nejvyšší úroveň) a přes ni získávají přístup k internetu.

⁷ SVANTESSON, D.: Private International Law & the Internet. The Netherlands: Kluwer Law International BV, 2007. S. 30.

⁸ LIM, Y. F.: Cyberspace law: commentaries and materials. 2nd edition. Hong Kong: Shek Wah Tong Printing Press Ltd., 2007. S. 68.

➤ Absence centrální kontroly

Internet je soustavou vzájemně propojených sítí – např. IBM Global Network, EUNET, CESNET. Své konkrétní vlastníky mají pouze tyto sítě, internet jako celek není předmětem vlastnictví. Jde vlastně o dohodu mezi vlastníky dílčích sítí.⁹

Jelikož internet nemá žádného vlastníka a neexistuje ani žádné centrální řídicí centrum regulující internet a internetovou komunikaci, direktivně na ústřední úrovni nerozhoduje nikdo. Rozhodování probíhá formou konsensu mezi vlastníky dílčích sítí, „zainteresovanými uživateli“, nebo na půdě organizací zabývajících se provozem a vývojem internetu, pokud jde o technické záležitosti.¹⁰ Můžeme však také říci, že v dnešní době, poté co se otevřel komerčnímu využití, je internet řízen „tržními silami“.¹¹

To ovšem neznamená, že tu chybí naprosto jakýkoli dohled. Určitými kontrolními pravomocemi disponují poskytovatelé služeb informační společnosti (ISP – *Internet Service Provider*, vlastníci dílčí sítě) ve vztahu ke klientům nebo vlády jednotlivých států vůči svým občanům.

---

⁹ PETERKA, J. Velký kurz Internetu [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/I315/index.php3>.

¹⁰ IETF - *Internet Engineering Task Force*, která vypracovává dokumenty obsahující standardy internetových protokolů; ICANN – *The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*, nezisková organizace založená v Kalifornii v roce 1998 za účelem dohledu nad některými oblastmi internetu. Dnes je obecně zodpovědná za koordinaci a přidělování doménových jmen a IP adres. Zajišťuje jedinečnost každé adresy a jejich vyhledatelnost uživateli internetu na celém světě, provádí registraci generických domén a zároveň zastřešuje regionální organizace, které provádějí registrace na jednotlivých kontinentech; ISOC – *Internet Society* - Mezinárodní organizace pro globální koordinaci a kooperaci v rámci internetu; W3C - *World Wide Web Consortium*.

¹¹ PETERKA, J. Velký kurz Internetu [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/I315/index.php3>.

III. PRÁVO A INTERNET

3.1 Mezinárodní právo soukromé a procesní

3.3.1 Terminologie

Z. Kučera mezinárodní právo soukromé definuje jako ‚soubor zvláštních právních norem, které jsou určeny výlučně pro úpravu soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem‘ a liší se stát od státu. Vedle právní úpravy těchto vztahů zařazujeme do mezinárodního práva soukromého také právní úpravu postupu soudů a jiných orgánů a účastníků, příp. jiných osob a vztahů mezi nimi vznikajících v řízení o soukromoprávních věcech, v němž se vyskytuje mezinárodní prvek. Soubor norem obsahujících tuto právní úpravu se označuje mezinárodní právo procesní.¹²

Termín ‚mezinárodní právo soukromé‘ je používán převážně v zemích s kontinentální právní tradicí. Angloamerický systém *Common Law* označuje tuto oblast práva pojmem *conflict of laws*.¹³

Mezinárodní právo soukromé je zvláštním odvětvím právního řádu. Jeho předmětem jsou soukromoprávní vztahy s cizím (nebo též mezinárodním či zahraničním) prvkem. Pro tyto vztahy soukromého práva je charakteristické, že přesahují svým významem hranice určitého státu, protože v některém svém prvku mají vztah k zahraničí.

‚Přítomnost cizího prvku v právním vztahu vzniká zpravidla v důsledku toho, že subjekty nebo některý ze subjektů daného vztahu má vztah k cizímu státu, či tak, že objekt právního vztahu je v cizině, nebo tím, že určité právní skutečnosti, které způsobují vznik,

---

¹² KUČERA, Z.: Mezinárodní právo soukromé, 6. opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk 2004. S. 21.

¹³ Dle D. Svantessona jsou oba termíny do jisté míry zavádějící. Mezinárodní právo soukromé svým názvem nepokryje otázky jurisdikce, výběru práva a uznání a výkonu rozhodnutí vznikající uvnitř federací. Navíc je tato problematika soudní příslušnosti, určení rozhodného práva a uznání a výkonu rozhodnutí řešena právem jednotlivých států nikoli právem mezinárodním. Při doslovném chápání pojmu ‚conflict of laws‘ by zase nebyly pokryty situace, kdy použitelné právo je nesporné, ale objevuje se spor ohledně příslušnosti soudu.

změnu nebo zánik právního vztahu, nastaly v cizině',¹⁴ popř. souvisí-li vztah s jiným právním vztahem, jestliže se tento základní právní vztah řídí cizím právem. Každý vztah s mezinárodním prvkem považujeme za mezinárodní v tom smyslu, že tento vztah překračuje hranice jednoho suverénního státu a vstupuje do oblasti, v níž se projevuje zákonodárství nejméně dvou států. Cizí prvek je ze samotné podstaty internetu, jakožto globálního média, běžnou součástí e-vztahů (vztahů vznikajících prostřednictvím internetu, např. v mezinárodním elektronickém obchodu).

3.1.2 Požadované vlastnosti norem MPS

V této subkapitole bych ráda nastínila, jakými vlastnostmi by měly normy MPS disponovat a zdůraznila zároveň jejich význam pro neustále se vyvíjející, a tudíž velmi proměnlivé prostředí internetových vztahů.

Stejně jako právní normy obecně i mezinárodní právo soukromé musí podle D. Svantessona splňovat určité předpoklady, aby bylo právem „dobrým“. Termín „dobré“ právo, jak je používán zde, je naprosto oddělen od morálních hodnot a sleduje logiku příkladů M. Krygiera a dalších, a to ve smyslu, že „dobrý nůž by měl být ostrý a dobrý jed by měl zabít rychle a tiše – na co se použije, je naprosto jiná otázka.“¹⁵ Přestože morálka stojí poněkud mimo zájem, pokud na „dobro“ nahlížíme jako na spravedlnost, naplňují některé z níže uvedených vlastností norem „dobrého“ práva už ze své podstaty i morální nároky.

Mezi základní požadavky D. Svantesson¹⁶ řadí:

- i) schopnost naplnit legitimní očekávání stran (*legitimate party expectations*) – tzn. rovnováhu mezi předvídatelností (právní jistotou, zajišťující, že

---

¹⁴ KALENSKÝ, P.: K předmětu a povaze mezinárodního práva soukromého a k otázce jeho místa v systému práva. Časopis pro mezinárodní právo, IV. ročník, č. 2, 1960. S. 86.

¹⁵ SVANTESSON, D.: Private International Law & the Internet. The Netherlands: Kluwer Law International BV, 2007. S. 58.

¹⁶ Ibidem. S. 58 a násl.

- oprávněná očekávání stran budou naplněna) a flexibilitou norem (schopností brát v úvahu individuální okolnosti případu a přizpůsobit se jim);
- ii) provádění stanovené politiky (*policy fulfilment*) – předpisy MPS mají stejně jako pravidla ostatních právních oborů napomáhat plnění cílů politiky státu, a to jak domácí, tak zahraniční;
  - iii) efektivita (*efficiency*) – je žádoucí, aby normy přispívaly k efektivnímu řešení sporů; je třeba brát v úvahu časové prodlevy, náklady a další obtíže, kterým budou muset čelit strany případného sporu;
  - iv) jednoduchost (*simplicity*) – pravidla by měla být co nejvíce jasná, srozumitelná a jednoduchá a též přispívat k efektivitě řízení; není nutné, aby jim rozuměli laici, ale pro právníky a soudce, kteří nejsou specialisty v oboru, musí být pochopitelná;¹⁷
  - v) přijatelná míra zobecnění (*suitable level of generalization*) – pravidlo mimořádně důležité pro nově vznikající normy upravující rychle se vyvíjející technické obory (oblast internetu, e-commerce); normy musí být dostatečně obecné, aby dosáhly tzv. technické neutrality a byly použitelné i v poměrech pozměněných dalším rozvojem techniky;
  - vi) odolnost proti zneužití (*abuse-resistance*) – dobré MPS by mělo zamezit nejen zneužití norem lidmi, jejichž chování upravuje a proti jejichž nežádoucímu jednání má chránit, ale též jejich nesprávnému či nevhodnému použití v souvislosti s aplikací práva soudní mocí;
  - vii) soulad s mezinárodním právem veřejným (*non-violation of public international law*) – ač jsou vedeny odborné diskuze o tom, zda mezinárodní právo veřejné má vůbec vliv na MPS,¹⁸ je důležité, aby MPS neporušovalo jasné zásady stanovené mezinárodním právem veřejným – především ve vztahu k pravidlům legislativní, soudní a vykonávací pravomoci;

---

¹⁷ VISCHER, F. General Course on Private International Law. Recueil des Cours 1992, volume 232. S. 108.

¹⁸ Základní, jakkoli zjednodušenou, námitkou proti uznání spojitosti MPV a MPS je, že jádrem MPS jsou civilní spory mezi dvěma soukromými stranami a ty spadají mimo oblast MPV.

- viii) jazyková neutralita (*forum-neutral language*) – je nutné, aby předpisy pracovaly s termíny, které jsou obsaženy v zákonech všech civilizovaných národů, tedy s názvy, jež jsou jim známé.

3.1.3 Druhy norem mezinárodního práva soukromého a základní metody úpravy

V oboru MPS rozlišujeme čtyři základní kategorie norem:

- Zvláštní normy, které označujeme jako *normy kolizní*, určí v případě, že soukromoprávní vztah má poměr k více státům (tzn. v případě kolize, střetu právních řádů) rozhodné (použitelné) právo. Neobsahují věcnou úpravu, pouze odkazují na použitelný právní řád. Upravují tak vztah nepřímo.
- *Přímé normy* jsou pravidly hmotněprávními a samy přímo stanoví práva a povinnosti účastníků právních vztahů. Součástí právních řádů se stávají obvykle na základě mezinárodních smluv. Tím vzniká dvojí úprava určitých druhů soukromoprávních vztahů, kdy se pro typy upravené smlouvou použije tato smluvní úprava a pro ostatní druhy, na něž se nevztahuje, platí vnitrostátní normy státu, na jehož právní řád odkáže norma kolizní.
- *Věcné normy* MPS jsou obsaženy ve vnitrostátních předpisech určených pro regulaci určitých soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem. Na rozdíl od norem přímých se nepoužijí bezprostředně, ale až poté, co kolizní norma odkáže na právní řád, jehož jsou součástí.
- *Normy mezinárodního práva procesního* upravují postup soudů a dalších orgánů, účastníků i vztahů mezi nimi vznikajících v soukromoprávních řízeních s mezinárodním prvkem.

Podle toho, jak normy MPS plní svou funkci, rozeznáváme v právních řádech dva základní způsoby úpravy. Prvním je *kolizní metoda*, která jako svého prostředku využívá

kolizních norem. Kolizní normy obsahují tzv. kolizní kriteria (hraniční určovatele), která slouží k určení právního řádu, jímž se řídí konkrétní právní vztah. Nejčastěji se vyskytujícími hraničními ukazateli jsou: právo zvolené účastníky (*lex electa*), obsah právního poměru (*lex causae*), místo bydliště, resp. sídla účastníka, státní příslušnost (*lex patriae*), místo úkonu (*lex loci actus*), právo místa soudu (*lex fori*).

Druhým typem úpravy je *metoda přímá*, ve které přímé hmotněprávní normy bez odkazu na jiný právní řád stanoví práva a povinnosti účastníků právních vztahů a bezprostředně jsou též aplikovány.

3.2 E-právo

Internet se od svého komerčního prosazení v 90. letech rozšiřoval a vyvíjel tak rychle, že zákonodárce mohl jen stěží udržet krok. V této kapitole bych ráda uvedla základní pojmy a souvislosti nově vznikajícího oboru internetového práva.

3.2.1 Právní povaha internetu

Vymezit internet po právní stránce je poměrně složité. Jak konstatuje J. Brodec,¹⁹ nejedná se o věc v právním smyslu, neboť internet není možné ztotožňovat s technickým zařízením, na němž je provozován (jednotlivé počítače, propojovací kabely). Nejedná se ani o přírodní ovladatelnou sílu, neboť elektrické signály jsou podstatou řádného provozu internetu. Rovněž se nejedná o službu. V rámci jednotlivých dílčích sítí je bezpochyby možné vystopovat řadu dílčích poskytovatelů služeb, ale žádného centrálního, který by celý internet poskytoval jako službu.²⁰

---

¹⁹ BRODEC, J. in *Právo mezinárodního obchodu*. S. 321.

²⁰ SVOBODA, P. a kol.: *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. S. 57.

Internet též nedisponuje právní subjektivitou, nemůže nabývat práv a povinností. Nemá žádné statutární orgány, které by za něj byly oprávněny jednat. Proto je možné jej chápat jako „prostředí, které umožňuje jednotlivým subjektům, aby zde vstupovaly do vzájemných kontaktů, na jejichž základě mohou být internetem přenášeny různé typy datových souborů mezi takto předem definovanými subjekty.“²¹

K právní podstatě internetu se vyjadřuje i C. Reed, dle nějž internet není ničím více než způsobem přepravování digitálních informací. Následky tohoto transportu pak obvykle mají právní účinky, ale přesný technický mechanismus použitý k přepravě informace bude ve většině případů právně irelevantní.²²

3.2.2 Pojem „internetové právo“

Oblast práva, která se týká moderního technologického rozvoje, bývá nejčastěji označována jako právo informačních technologií (*IT-Law*), právo kyberprostoru (*Cyberspace Law*) a internetové právo.²³

Některými autory je používán i název *informační právo*, neboť se jeho úprava dotýká problematiky informací, dat a zacházení s nimi, nebo též *počítačové právo*, které představuje průřezový exkurz do jednotlivých klasických právních oborů.²⁴

Právo informačních technologií je pojmem nejšířším a odkazuje k celé oblasti informační technologie - od fenoménu WWW, přes elektronické finanční transakce, až po autorská práva k počítačovým programům. Řada otázek jím upravených s internetem vůbec nepřichází do styku (případ poskytování a používání offline počítačových programů, úprava „neinternetových“ telekomunikací aj.).

---

²¹ BRODEC, J. in *Právo mezinárodního obchodu*. S. 322.

²² REED, C. *Internet Law – Texts and Materials*, Second Edition. Cambridge, University Press 2004. S. 4., [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: http://assets.cambridge.org/97805216/05229/excerpt/9780521605229_excerpt.pdf.

²³ SVANTESSON, D.: *Private International Law & the Internet*. The Netherlands: Kluwer Law International BV, 2007. S. 21.

²⁴ SMEJKAL, V., SOKOL, T., VLČEK, M.: *Počítačové právo*. Praha: C. H. Beck, 1995. S. VII.

Termíny *právo kyberprostoru* a *internetové právo* jsou již mnohem konkrétnější a bývají používány jako synonyma, přičemž později jmenovaný bývá považován za přesnější, jelikož internet je specifický instrument a ve své sféře více omezený a statictější než kyberprostor, který je o něco poetičtějším pojmem a objevuje se zejména v beletrii.

Internetové právo můžeme definovat jako *soubor právních norem, institutů, institucí a vztahů, jejichž účelem je právně reglementovat společenské vztahy vznikající v souvislosti s kontaktem lidské společnosti a internetu*. Ať již je považován za samostatné právní odvětví nebo nikoli, není pochyb o tom, že právo platí i v prostředí internetu, a to i navzdory občas se objevujícím protichůdným názorům.

3.2.3 Systém internetového práva

Mladosti a dynamičnosti internetového práva lze přičítat, že neexistuje žádný kodex, který by obsahoval jeho ucelenou úpravu. Regulovány jsou pouze jednotlivé úseky prostoru internetu. Základy společné těmto částem, jako pojem a předmět úpravy, základní zásady internetového práva, pojetí právních vztahů a skutečností, způsobilost účastníků těchto vztahů atd., představují obecnou část v systému internetového práva. Právní úpravu otázek obecné části nebo alespoň její zárodky najdeme jednak v jednotlivých prepisech šitých internetu na míru,²⁵ především však v normách práva občanského, obchodního, popř. správního a trestního. V rámci zvláštní části jsou konkrétně zkoumány a regulovány jednotlivé oblasti práva internetu. Níže uvádím dle mého názoru části nejvýznamnější. Vzhledem k rychlosti vývoje internetových vztahů a relativní pomalosti vzniku právních předpisů v kontinentálně právním systému²⁶ jde samozřejmě pouze o výčet příkladný.

---

²⁵ Např. úprava specifické odpovědnosti v zákoně č.480/2004 o některých službách informační společnosti.

²⁶ Ve srovnání se systémem common law fungujícím na bázi precedentů a umožňujícím pružnější přizpůsobování dynamickému vývoji internetu - občas ovšem za cenu právní jistoty v důsledku nejednotnosti rozhodování.

- Elektronické obchodování (*e-commerce, e-signatures*) a s ním související ochrana spotřebitelů,
- doménová jména – řešení doménových sporů,
- *e-government* – informace veřejného sektoru, online volby, e-justice,²⁷
- právo duševního vlastnictví – autorské právo, patenty, ochranné známky atd. zaměřené na díla související s internetem,²⁸
- ochrana dat – bezpečnost a soukromí,²⁹
- *cyber-crime* – internetová kriminalita,³⁰
- odpovědnost ISP - *on-line content*,³¹
- elektronická komunikační infrastruktura.³²

3.2.4 Základní oblasti regulace

Dle B. Holznagela můžeme vysledovat dvě základní roviny regulace internetu, a to právní úpravu na stupni transportu informací a na úrovni obsahové. První je formována úpravou komunikačních protokolů, přidělování domén, zabezpečení elektronického právního styku a ochrany kritických infrastruktur. Obsahová úroveň se zaměřuje

²⁷ Rozhodnutí EP a Rady ES 2004/387/ES, o interoperabilním poskytování celoevropských služeb elektronické správy (eGovernment) orgánům veřejné správy, podnikům a občanům - *Interoperable Delivery of European e-Government Services to public Administrations, Businesses and Citizens* (IDABC).

²⁸ Tzv. „WIPO internetové dohody“ - *WIPO Copyright Treaty* a *WIPO Performance and Phonograms Treaty*.

²⁹ Směrnice EP a Rady 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (*lex generalis*); Směrnice EP a Rady 2002/58/ES, o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (*lex specialis* pro elektronické komunikace) a tuto mění Směrnice EP a Rady 2006/24/ES, o uchování údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí.

³⁰ Úmluva Rady Evropy o boji proti internetové kriminalitě - *Convention on Cybercrime*.

³¹ Směrnice EP a Rady 98/34/ES, o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů, Směrnice č. 2000/31/ES, o určitých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu (čl. 12).

³² Směrnice EP a Rady 2002/19/ES, o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení (přístupová směrnice), Směrnice EP a Rady 2002/20/ES, o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice), Směrnice EP a Rady 2002/21/ES, o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice).

na ochranu dat a mladistvých. Je tedy především projevem žádoucí kriminalizace zneužití osobních údajů a šíření dětské pornografie.

Krátce k jednotlivým částem:

A) Právní úprava transportu informací:

- **Úprava komunikačních protokolů a technických standardů**

„Internetová komunikace je založená na používání standardních technologií, protože jinak by nebyl možný celosvětový přístup k internetu ani globální rozesílání elektronických zpráv. Regulace protokolů je proto fakticky vyřazena z oblasti působení jednotlivých států.“³³ Z tohoto důvodu se prosadil vznik nadnárodních institucí vytvářejících celosvětové standardy - vytvořeno bylo např. W3C³⁴, což je nekomerční sdružení podnikatelů v průmyslovém sektoru, stejně tak jako v oblasti vzdělání a sektoru vědeckém a služeb, jehož činnost spočívá právě v publikaci technických doporučení.

- **Přidělování doménových jmen**

„Kromě své prvotní identifikační funkce – „funkce adresy“, vykonává doménové jméno řadu sekundárních úkolů, které mohou být z hlediska uživatelů internetu mnohem důležitější. K těmto patří funkce vyhledávací³⁵, propagační³⁶, informační a soutěžní³⁷ v nejširším slova smyslu³⁸ – mající především hospodářský význam.

---

³³ EILMANSBERGER, T. & Co.: Internet und Recht. S 4-5.

³⁴ *World Wide Web Consortium* (W3C) je mezinárodní konsorcium pro rozvoj standardů WWW založené v roce 1994 vynálezcem služby Sirem Timem Berners-Lee a organizací CERN, které má v současné době 356 členů. Dostupné z: <http://www.w3.org>.

³⁵ Schopnost snadné vyhledatelnosti počítače nebo určité webové stránky.

³⁶ Využitelnost k marketingovým účelům.

³⁷ Upevnění soutěžní pozice a celkové zvýhodnění uživatele doménového jména v hospodářské soutěži ve vztahu k ostatním soutěžitelům.

³⁸ PELIKÁNOVÁ, R., ČERMÁK, K.: Právní aspekty doménových jmen. Praha: Linde Praha, a.s., 2000. S. 14.

Aby byla zajištěna funkčnost internetu, je třeba zajistit jednotné přidělování doménových jmen. Původně měla na starosti přidělování a koordinaci doménových jmen americká organizace IANA (*Internet Assigned Numbers Authority*). Od roku 1997 jsou spravována ICANN (*Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*), nekomerčně provozovanou organizací, jež dohlíží na přidělování IP adres a spravuje systém DNS. Dohledem nad alokací a registrací IP adres pro region Evropy, Středního východu a částí střední Asie je pověřen regionální registr RIPE NCC (*Réseaux IP Européen Network Coordination Center*), organizace, která je podřízená ICANN a jež svá oprávnění přenáší na národní centra, např. CZ.NIC v České republice nebo DENIC v Německu, jimž je svěřena správa doménových jmen v národních vrcholných doménách. Nejedná se přitom o instituce státní, ale osoby práva soukromého. Struktury vytvořené ICANN pro správu domén odpovídají do jisté míry státní organizaci. K legislativě můžeme přirovnat rozhodování o tom, které TLD domény budou přidělovány, exekutivě odpovídá přidělování subdomén a prvky judikativy můžeme vidět v urovnávání sporů.

- **Bezpečnost informační infrastruktury**

Ochrana takzvaných kritických infrastruktur, a to finanční, telekomunikační, zásobování elektřinou, dopravní, správní, pohotovostní služby, spočívá především v zajištění hladkého fungování sítě.

IT-bezpečnost bývá zdůrazňována z důvodu masivního využívání internetu v nejrozličnějších odvětvích. S ním je spojeno nebezpečí relativně snadné zranitelnosti informační společnosti skrze zásahy do virtuálních sítí, jelikož na internetu závisí mj. různé systémy varování, zásobování. V zájmu celosvětového společenství je tedy i boj s cyber-kriminalitou.³⁹ S touto problematikou souvisí též soukromoprávní zajištění elektronického právního styku pomocí e-podpisu (viz níže, kapitola 4.5.2).

---

³⁹ Např. aktivity na půdě Rady Evropy, a to *Convention on Cybercrime*, ze dne 23. listopadu 2001, která předvídá řadu nových skutkových podstat na poli cyber-kriminality, ale také nová, potřebná oprávnění úřadů v boji s počítačovým zločinem; Dostupné z: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/html/185.htm>.

B) Regulace obsahu:

- **Zabezpečení ochrany mladistvých**

Tato oblast zahrnuje ochranu proti šíření dětské pornografie nebo společný postup proti obchodu s bílým masem. Představuje témata, na jejichž nutnosti regulace se většina států shodne. Některé iniciativy jsou vzhledem k rozdílným žebříčkům hodnot různých zemí a lišícím se představám o morálce v obtížnější situaci a k úpravám proto dochází především na vnitrostátní úrovni. (Např. ve Spolkové republice Německo zákon na ochranu mládeže.⁴⁰)

- **Ochrana dat**

Dostatečné zabezpečení dat je klíčové pro e-obchod i např. e-government. Ochrana informací přenášených při těchto transakcích je základem a podmínkou těchto procesů. Vzhledem k hranice překračujícímu aspektu těchto oblastí je naléhavá i jejich úprava v rovině mezinárodního práva. O tom svědčí mj. aktivity na poli EU, jejichž výsledkem je kupříkladu směrnice o ochraně dat č. 95/46/ES41. Tato si klade za cíl sjednocení úrovně ochrany dat pro všechny státy a jako osobu odpovědnou za zpracování dat určuje fyzickou nebo právnickou osobu, která rozhoduje o účelu nebo prostředcích zpracovávání osobních dat.

---

⁴⁰ *Jugendschutzgesetz*, BGBl. I S. 2730; ber.2003 I S. 476, který nahradil *Gesetz über die Verbreitung jugendgefährdender Schriften und Medieninhalte*, BGBl I 1953, 377 (zákon o šíření mládež ohrožujících písemností a mediálních obsahů).

⁴¹ Směrnice EP a Rady 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, která byla do českého právního řádu implementována zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

3.2.4 E-právo v souvislostech

Dle C. Reeda musí být internetové právo chápáno v technickém a ekonomickém kontextu.⁴² Z technické výjimečnosti internetu vyplývají dva důležité důsledky pro právo. Prvním z nich je tzv. globální ekvivalence, kdy všechny počítače připojené k internetu jsou stejně blízko a rovnocenně přístupné všem uživatelům. S tímto souvisí i potlačení významu státních hranic. Druhým potom skutečnost, že informace se přenáší pouze v digitální formě. To umožňuje činit úkony založené na automatizovaném rozhodování bez jakéhokoli zásahu člověka (kromě prvopočátečního nutného určení parametrů automatizovaného rozhodování). Jednání je potom pouze výsledkem digitálního přenosu informace.

Ekonomické souvislosti, vycházející z technických specifik výše uvedených, jsou však pro nynější i budoucí podobu internetového práva mnohem podstatnější. Internet zásadním způsobem změnil povahu provádění mnoha obchodních aktivit. Z pojmu globální ekvivalence vyplývá přístup jakéhokoli internetového podniku ke globálnímu trhu. A to bez nutnosti zdlouhavého a nákladného procesu zakládání poboček v každém státě s potencionálními zákazníky. Náklady na mezinárodní podnikání se tak prakticky rovnají výdajům na založení domácího podniku. Díky digitálnímu přenosu informací se také značně snižují výlohy na komunikaci – stačí pouze vzpomenout výhody bezplatného používání e-mailu proti tradičním obchodním dopisům, jejichž cena dále stoupá i potřebou většího množství personálu. Úspory personálních výdajů jsou dosahovány i redukcí prodejního a marketingového personálu vlivem automatizovaného rozhodování.

Z výše uvedených důvodů se nový model internetového podnikání (*e-commerce*) liší podstatně od obchodování tradičního typu, kdy podnik musel zřizovat pobočky v místech, kde chtěl vstoupit na trh a zaměstnávat více lidí v rámci místní distribuce a reklamy, to vše v silné vázanosti na místní právo.

---

⁴² REED, C. Internet Law – Texts and Materials, Second Edition. Cambridge, University Press 2004. S. 4 a násl. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: http://assets.cambridge.org/97805216/05229/excerpt/9780521605229_excerpt.pdf.

Nově vzniklé způsoby obchodních operací ve spojení s jejich globálním dosahem a novými produkty vyžadují samozřejmě také nové zákony nebo přinejmenším přizpůsobení aplikace zákonů existujících. Není proto překvapením, že se v oblasti IT-práva objevuje na úrovni EU nejsilnější harmonizace, jaká v ostatních právních odvětvích nemá obdoby.⁴³ V následujících kapitolách se proto budu zabývat úpravou elektronického obchodování podrobněji.

3.3 Prameny MPS v ČR s přihlédnutím k oblasti obchodních vztahů v prostředí internetu

3.3.1 Kategorizace

Výraz „prameny práva“ je zde chápán ve formálním smyslu tedy jako „formy, v nichž je právo obsaženo, v nichž je třeba hledat právní normy a které jsou tedy vlastně bezprostředním pramenem poznání práva“.⁴⁴ Z toho vyplývá, že prameny MPS rozumíme *zdroje poznání obsahu mezinárodních soukromoprávních norem*.

Můžeme si je rozdělit na:

- *prameny mezinárodněprávní regulace*, které představují mezinárodní smlouvy a mezinárodněprávní obyčeje upravující vztahy mezi subjekty mezinárodního práva;
- *prameny soukromoprávní regulace* vztahující se ke vztahům vznikajícím mezi soukromoprávními subjekty, jimiž jsou mezinárodní smlouvy, předpisy Evropské unie a vnitrostátní právní předpisy, popř. další usnadňující realizaci mezinárodních závazků.⁴⁵

---

⁴³ Rámcové právní podmínky e-commerce jsou ve sféře EU zeširoka sjednoceny. V detailech přesto vznikají podstatné odchylky. Vně EU se harmonizace na tak vysoké úrovni neuplatňuje.

⁴⁴ BOGUSZAK, J.; ČAPEK, J.: Teorie práva. Praha: CODEX Bohemia 1997. S. 27.

⁴⁵ RŮŽIČKA, K. in Právo mezinárodního obchodu. S. 30.

Pro doplnění a lepší orientaci ještě uvedu přehled dalšího rozlišení pramenů dle toho, jaký druh norem MPS obsahují. Nejvýznamnějšími kategoriemi těchto pravidel jsou:

- *přímé hmotněprávní normy* (přímo aplikovatelná pravidla obsahující hmotněprávní úpravu),⁴⁶
- *kolizní normy* (určující rozhodné právo)⁴⁷ a
- *normy mezinárodního civilního procesního práva* (upravující řízení o soukromoprávních věcech s mezinárodním prvkem).⁴⁸

V souladu s nejnovějšími trendy MPS bývají právní úpravy obsahující dva posledně jmenované typy norem spojovány. U nás tomu tak tradičně bylo a je v ZMPSP. Normy upravující zejména otázku jurisdikce – stanovící pravomoc a příslušnost soudů, procesní předpisy, podle kterých se postupuje v řízení v soukromoprávních věcech s mezinárodním prvkem, uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí, jsou s normami určujícími, podle kterého práva bude soud rozhodovat o soukromoprávním vztahu s mezinárodním prvkem, úzce svázány.⁴⁹

Pro prostředí internetu jsou typické především vztahy vznikající na úrovni subjektů soukromého práva, především vztahy obchodní povahy s mezinárodním prvkem. Právě pramenům úpravy těchto vztahů tzv. mezinárodního obchodního práva kyberprostoru se budu více věnovat v následujících řádcích.

Nutno poznamenat, že každý stát má své vlastní prameny práva mezinárodního obchodu, odlišné od ostatních států. Rychlá, interaktivní komunikace bez ohledu na státní hranice však vyžaduje i globální nasazení právní úpravy. Velkou roli proto hraje činnost mezinárodních organizací, jejich orgánů i jednotlivých států harmonizující⁵⁰ a

---

⁴⁶ Např. ŘÚ o právu rozhodném pro závazkové vztahy ze smluv.

⁴⁷ Např. CISG.

⁴⁸ Např. Brusel I.

⁴⁹ PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 6 a násl.

⁵⁰ Činnost států, jejímž cílem je dosažení určitého stupně podobnosti právních norem, sblížení právních úprav.

sjednocující⁵¹ právní úpravy, především unifikující aktivity Haagské konference mezinárodního práva soukromého, Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu (UNCITRAL), Mezinárodního ústavu pro sjednocení soukromého práva v Římě (UNIDROIT), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a orgánů EU.

Následovat bude nyní zjednodušený přehled konkrétních pramenů. Jelikož je nad možností této práce všechny detailně rozebírat, zmíním pouze jejich hlavní principy a nejzajímavější prvky z hlediska uplatnění v oblasti internetu. K těm nejdůležitějším se vrátím a podrobněji je vysvětlím ve výkladu nástrojů e-commerce.

3.3.2 Mezinárodní dokumenty

Internet, jak již bylo řečeno, je živelně se rozvíjející počítačovou sítí a často se řídí neprávními normativními systémy. Jeho úprava má autonomní a dobrovolný charakter. Neexistuje zatím žádná významnější a závazná mezinárodní úmluva s širším počtem smluvních stran, která by se čistě internetem, jako takovým, zabývala.⁵² Dobrovolnost se však může jevit jako problém zvláště v momentě, kdy dojde ke sporům. Je proto žádoucí vymezit a sjednotit alespoň některé otázky, např. rozhodné právo a jurisdikci, problematiku doménových jmen, daní atd.

Mezi stěžejní mezinárodní dokumenty patří následující:

Charta OSN – OSN, jakožto mezinárodní organizace sdružující v dnešní době největší počet států, mezi jejíž cíle obecně vymezené v čl. 1 Charty OSN⁵³ lze zahrnout i

---

⁵¹ Činnost, jejímž výsledkem má být vytvoření jednotného textu právních předpisů (unifikace).

⁵² SMEJKAL, V.: *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing, 2001. S. 19.

⁵³ Cíle Organizace spojených národů jsou tyto:

1. udržovat mezinárodní mír a bezpečnost a za tím účelem konat účinná kolektivní opatření, aby se předešlo a odstranilo ohrožení míru a byly potlačeny útočné činy nebo jiná porušení míru a aby pokojnými prostředky a ve shodě se zásadami spravedlnosti a mezinárodního práva bylo dosaženo úpravy nebo řešení těch mezinárodních sporů nebo situací, které by mohly vést k porušení míru;
2. rozvíjet mezi národy přátelské vztahy, založené na účtě k zásadě rovnoprávnosti a sebeurčení národů, a činit jiná vhodná opatření k posílení světového míru;

rozvoj obchodní spolupráce, je mimořádně vhodný místem pro unifikaci norem mezinárodního práva soukromého a práva e-obchodu jako jeho součástí.

*Úmluva o používání elektronických prostředků při uzavírání mezinárodních smluv – úmluva o elektronické kontraktaci*⁵⁴ (CEC) vytvořená komisí UNCITRAL, resp. její IV. pracovní skupinou pro elektronický obchod,⁵⁵ byla schválena valným shromážděním OSN v listopadu 2005 a otevřena ratifikaci počátkem roku 2006.

CEC navazuje na Vídeňskou úmluvu o smlouvách o mezinárodní koupi zboží⁵⁶ z roku 1980 a Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodu⁵⁷ a věnuje se úpravě některých aspektů mezinárodního elektronického obchodování. Klade si za cíl odstranit překážky používání elektronických prostředků při mezinárodním obchodování, včetně překážek, které mohou vznikat při používání existujících nástrojů mezinárodního obchodního práva, z nichž většina byla sjednána dlouho předtím, než se rozvinuly nové technologie jako e-mail, elektronická výměna dat a internet.⁵⁸ Princip uzavírání smluv elektronickými prostředky zůstává stejný jako ten „klasický“, smyslem je pouze přizpůsobit pravidla novým podmínkám a učinit proces co nejjednodušší při zachování právní jistoty účastníků.⁵⁹ Záměrem tedy není vytvoření duality režimů pro elektronické a „papírové“ transakce. Před regulativním přístupem je v ustanoveních úmluvy preferován prvek usnadnění e-obchodů, což je zcela v souladu se základními principy, na nichž CEC spočívá,

---

3. uskutečňovat mezinárodní součinnost řešením mezinárodních problémů rázu hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitního a podporováním a posilováním úcty k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství;

4. být střediskem, které by uvádělo v soulad úsilí národů o dosažení těchto společných cílů.

⁵⁴ *UNCITRAL Convention on Use of Electronic Communication in International Contracting – Convention on Electronic Contracting*. Dostupné z: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/06-57452_Ebook.pdf.

⁵⁵ *Working Group IV*.

⁵⁶ *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods*.

⁵⁷ *UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996*.

⁵⁸ UN Press Release, GA/10424, L/3099, 11-23-2005. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.un.org/News/Press/docs/2005/ga10424.doc.htm>.

⁵⁹ HAJNÝ, F. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. *EPRAVO.CZ* 24. 11. 2003. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uzavirani-smluv-prostredky-elektricke-komunikace-21829.html>.

a to *technological neutrality* (technologické neutrality)⁶⁰ a *functional equivalence* (funkční ekvivalence).⁶¹

Článek 20 CEC obsahuje výčet šesti mezinárodních úmluv, mezi jinými je zmíněna NÚ o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů nebo Vídeňská úmluva o mezinárodní koupi zboží, a zakotvuje jejich vztah k Úmluvě o elektronické kontraktaci. Stanoví, že pravidla CEC se aplikují na použití elektronických kontraktačních prostředků, na které se vztahuje některá ze jmenovaných úmluv. Cílem CEC přitom není jakkoli instrumenty uvedené v čl. 20 měnit, upravovat či k nim poskytovat výklad. Má pouze usnadnit aplikaci těchto smluv v prostředí e-obchodování a nabídnout možné společné řešení pro odstraňování právních překážek e-obchodu v existujících mezinárodních úpravách. Ve vztahu k CISG jde o úpravu speciální, která se použije pouze na uzavírání nebo plnění smluv prostředky elektronické komunikace.

Článek 1 CEC stanoví, že se aplikuje v případě použití elektronických prostředků komunikace ve spojení se vznikem nebo plněním smlouvy mezi stranami, jejichž místa podnikání jsou v rozdílných státech. Elektronickou komunikací se rozumí jakékoli tvrzení, prohlášení, požadavek, výzva nebo žádost, včetně nabídky a jejího přijetí, učiněné elektronickými, magnetickými, optickými nebo podobnými prostředky v souvislosti se vznikem nebo plněním smlouvy.⁶²

Úmluvy se použije v případě, že kontraktující strany mají sídlo v různých státech, tj. u mezinárodních smluv. Jedná se tedy o přímou úpravu vztahů s mezinárodním prvkem. Pro užití pravidel CEC není nutné, aby oba státy byly signatáři této úmluvy. CEC se však použije pouze v případě, že právem použitelným na danou transakci je právo signatářského státu. Negativně je sféra aplikace úmluvy vymezena v čl. 2, který z režimu CEC vyjímá smlouvy uzavírané pro soukromé nebo rodinné účely nebo pro potřeby domácnosti, dále

---

⁶⁰ Úmluva má pokrýt všechny možné situace, kdy je informace generována, uložena nebo přenášena formou elektronické komunikace bez ohledu na použitou technologii či médium.

⁶¹ Přístup založený na analýze účelu a funkcí tradičního požadavku „papírové“ formy dokumentu a hledání řešení, jak by elektronický dokument mohl těmto předpokladům dostát a plnit funkce papírové listiny stejně efektivně a bezpečně.

⁶² *UN Convention on the Use of Electronic Communication in International Contracts*. Dostupné z: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/06-57452_Ebook.pdf.

transakce na určitých finančních trzích, jež jsou předmětem speciálních úprav, a kromě toho i obchodovatelné cenné papíry a dispoziční dokumenty vzhledem k obtížnosti vytvoření elektronického ekvivalentu jejich převoditelnosti v papírové formě.⁶³ Článek 3 potom garantuje svobodu vůle stran vzhledem k možnosti vyloučení aplikace norem CEC na daný vztah a odchýlení se od v ní zakotvených pravidel.

Čl. 4 definuje pojem původce (odesílatele) datové zprávy („*data message*“, informace vytvořená, odeslaná, přijatá nebo uložená elektronicky nebo podobným způsobem), jako stranu, kterou nebo na jejíž účet byla zpráva zaslána nebo vytvořena před případným uložením, vyjma osob jednajících jako zprostředkovatelé v této elektronické komunikaci (ISP).

Významným bodem úmluvy je dle mého názoru zpracování pravidel pro lokalizaci stran. CEC nestanoví přímo povinnost kontraktujících stran zveřejnit místo podnikání, zavádí však pravidla, která jeho určení usnadňují. Za místo podnikání se podle čl. 6, odst. 1 pokládá místo výslovně uvedené smluvní stranou, pokud druhá strana neprokáže, že účastník, který místo určil, v něm skutečné místo podnikání nemá. Pro případ, že strana má více míst podnikání a neurčí jedno rozhodné pro danou smlouvu, považuje se pro účely aplikace CEC za místo podnikání to, ke kterému má smlouva nejbližší vztah. Obezřetně se CEC, podobně jako další právní dokumenty týkající se elektronických vztahů, staví k použití IP adresy, doménového jména nebo geografického umístění informačních systémů jakožto ukazatelů pro určení místa podnikání,⁶⁴ jež nevytváří presumpci umístění sídla v určité zemi.

Článek 9 je věnován požadavkům formy, konkrétně zajištění funkční rovnocennosti papírových a elektrických dokumentů. Čl. 9, odst. 1 stanoví, že není požadována žádná specifická forma pro uzavírané smlouvy. Pokud zákon vyžaduje formu písemnou, je tento požadavek splněn uzavřením smlouvy prostředky elektronické komunikace,

---

⁶³ *Explanatory note by the UNCITRAL secretariat on the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts*. Dostupné z: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/06-57452_Ebook.pdf.

⁶⁴ *Ibidem*.

za předpokladu, že lze obsah smlouvy později kdykoli prokázat (odst. 2). Dále se stanoví minimální předpoklady pro uznání e-dokumentu jako „originálu“ a elektronické podpisy listin, kdy musí být zajištěna identifikace osoby, integrita dokumentu a jeho zpřístupnění.

Problematiku času a místa odeslání v kontextu elektronické komunikace řeší článek 10 úmluvy. Za čas odeslání se považuje okamžik, kdy data opustí informační systém pod kontrolou původce (nebo osoby, jednající jeho jménem) anebo v případě, že informační systém původce či jeho zástupce neopustí, okamžik jejího doručení. Časem doručení je potom čas, kdy adresát může zprávu znovu vyvolat na elektronické adrese jím určené. Dobou doručení na jinou adresu adresáta je moment, kdy adresát může zprávu na oné adrese vyvolat a je si vědom, že data byla odeslána na tuto adresu. Předpokládá se, že zprávu je možné znovu vyvolat, jakmile dosáhne e-adresy adresáta. Tímto je zohledněna též nemožnost doručení zprávy v důsledku vysokého nastavení bezpečnostních filtrů nebo firewallu.

Odstavec 3. čl. 10 označuje jako místo odeslání místo podnikání původce zprávy. Za místo přijetí se potom pokládá místo podnikání adresáta (k místu podnikání viz výše čl. 6). Umístění informačního systému přitom není určujícím prvkem.

V často diskutovaném pojetí návrhu na uzavření smlouvy, který je určen neurčitému množství osob (viz kapitola 4.5.1), se úmluva přiklání k řešení, že tento návrh je považován pouze za výzvu k podání návrhu smlouvy. Z holého faktu, že strana nabízí interaktivní aplikaci pro přijímání objednávek, nelze dovozovat úmysl strany být objednávkami zanesenými do systému vázán. Pouze pokud z návrhu zcela jasně vyplývá vůle strany být jím vázána v případě přijetí druhou stranou, je možné jej považovat za skutečnou ofertu (čl. 11).

Dalším zajímavým článkem je čl. 12 upravující automatizované transakce (užití automatizovaného systému zpráv k vytvoření smlouvy). Takto vzniklému kontraktu nesmí být upírána platnost pouze z důvodu, že se žádná fyzická osoba neúčastnila jednotlivých činností vykonávaných automatizovaným systémem anebo výsledné smlouvy.

Úmluva anticipuje i vznik chyb v elektronické komunikaci a řešení zapracovává do čl. 14. Pokud se fyzická osoba zmýlí v elektronické komunikaci s automatizovaným komunikačním systémem druhé strany a tento systém neposkytuje možnost opravy chyby, vzniká osobě právo odstoupit od části elektronické komunikace, v níž se chyba nachází, za předpokladu, že dosud ze smlouvy neobdržela žádný majetkový prospěch a svůj omyl bez odkladu oznámí druhé straně. Tato ustanovení považují za velice prospěšná, vzhledem k prokázané nižší míře obezřetnosti lidí v souvislosti s elektronickou komunikací a možným, ne neobvyklým případům selhání techniky.

CEC stanoví též základní pravidla pro interpretaci svých ustanovení (čl. 5). Zřetel je třeba brát zejména na její mezinárodní povahu a potřebu jednotnosti užívaných pravidel při zachování požadavku dobré víry v mezinárodním obchodě. Otázky výslovně úmluvou neupravené mají být řešeny v souladu s obecnými principy, na kterých CEC spočívá, a pokud jich nelze použít, v souladu s právem určeným normami mezinárodního práva soukromého.

Domnívám se, že CEC, která po vstupu v účinnost bude přímo aplikovatelná na soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem, představuje krok správným směrem v úsilí o odstraňování překážek elektronického obchodu. Významně snižuje nejistotu při uzavírání e-smluv díky jednotnému vymezení základních pojmů a situací typických pro e-commerce (viz např. výše zmíněné čl. 6 a čl. 9, nebo čl. 10). Přestože představuje poměrně ucelenou a užitečnou úpravu, byla dosud podepsána pouze osmnácti státy (převážně afrického kontinentu) a k jejímu vstupu v účinnost chybí dle čl. 23 ratifikace třemi členy. Žádný ze severoamerických a evropských států, až na Republiku Černá Hora, konvenci zatím nepodepsal.⁶⁵ Může tak být v současnosti využita pouze jako tzv. soft-law⁶⁶.

Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodu (MLEC) je právně nezávazným dokumentem, který vznikl na půdě OSN v roce 1996. Pojímá prostředky elektronického obchodu široce, takže se vztahuje i na ostatní prostředky umožňující

---

⁶⁵ Viz příloha č. 1. Status CEC.

⁶⁶ „Měkké právo“ – nevynutitelné mezinárodněprávní normy doporučujícího charakteru.

uzavírat a provádět distanční obchody, jako telefon, telefax nebo televize. Nesnaží se definovat elektronický ekvivalent papírového dokumentu, nýbrž analyzovat účel a funkce požadavků na listinnou formu nebo podpis dokumentu, aby stanovil podmínky pro zaručení právního uznání elektronickým prostředkům, které splní tyto požadavky.⁶⁷

*Vzorový zákon UNCITRAL o elektronických podpisech*⁶⁸ (MLEC), přijatý v roce 2001, je zaměřen na zajištění právní jistoty při používání elektronických podpisů. Navazuje na článek 7 MLEC a stanoví kritéria technické spolehlivosti pro rovnocennost elektronických a ručně psaných podpisů při zachování technologické neutrality (vyvarování se preferování určitého technického produktu). Dále stanoví základní pravidla chování, jež slouží jako vodítko pro určení možných povinností a odpovědnosti stran smluv elektronicky podepsaných.⁶⁹

*Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*⁷⁰ – Vídeňská úmluva z roku 1980 (CISG) publikovaná ve sdělení 160/1991 Sb., představuje unifikaci hmotněprávní úpravy kupní smlouvy v mezinárodním styku. Hlavní funkcí CISG je harmonizovat rozličné právní systémy s ohledem na přeshraniční kupní smlouvy, a vytvořit tak v obchodním světě právní zázemí, na které se lze spolehnout při činnostech na mezinárodní úrovni.⁷¹

Jde tedy o přímou úpravu, která se použije na kupní smlouvy mezi stranami, jejichž místo podnikání je v odlišných státech: a) pokud jsou tyto státy smluvními státy, nebo b) pokud pravidla MPS vedou k aplikaci práva některého smluvního státu (čl. 1).

---

⁶⁷ SORIEUL, R. Topical Messages from Cyberspace. Uniform Commercial Law Information Colloquium, June 11th 1998, United Nations Headquarters. In *Electronic Law Journals*, JILT 1998 (3). [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/jilt/1998_3/happ.

⁶⁸ *UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures*.

⁶⁹ 2001 - *UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures with Guide to Enactment*. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/electronic_commerce/2001Model_signatures.html.

⁷⁰ Dostupné z: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/CISG.pdf>.

⁷¹ DIEDERICHSEN, E. Commentary to Journal of Law & Commerce Case I; Oberlandesgericht, Frankfurt am Main 1995, 14 *Journal of Law and Commerce*, 177-181. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eva.html>.

Česká republika prohlásila při podpisu, že nebude vázána ustanovením pís. b, proto se v případě ČR užije úmluvy jen na případy smluv, kdy obě strany mají svá místa podnikání v různých smluvních státech.⁷²

Pro obchodní styk a v něm vznikající spory má mimořádný význam používání alternativních metod řešení sporů. Ty jsou většinou rychlejší a méně nákladné než případné řešení rozepře soudní cestou. Zvláště oblíbenou metodou řešení konfliktů v mezinárodním obchodu je rozhodčí řízení. Z uvedeného můžeme usuzovat též na důležitost dalšího pramene, *Úmluvy OSN o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů* z r. 1958,⁷³ č. 74/1959 Sb. Tato tzv. Newyorská úmluva je mnohostrannou mezinárodní smlouvou nahrazující mezi smluvními státy dříve vzniklou Ženevskou úmluvu.⁷⁴ Zlepšením v úpravě je to, že tato úmluva nevznáší požadavek nutnosti být příslušníkem smluvních států. V České republice se vzhledem k použití výhrady smlouva uplatní při uznání a výkonu rozhodčích nálezů vydaných na území smluvních států. U nesmluvních pouze za předpokladu reciprocit (tj. pod podmínkou vzájemnosti).

Podstatnou náležitostí rozhodčí smlouvy podle NÚ je její písemná forma. Tento předpoklad je splněn vedle podpisu tradiční smlouvy i výměnou dopisů či telegramů.⁷⁵ Z článku 2, odst. 3 úmluvy vyplývá, že soudy smluvních států musí, je-li u nich podána žaloba ve věci, o níž strany uzavřely rozhodčí smlouvu, odkázat k žádosti jedné ze stran na rozhodčí řízení. Dle čl. 3 pak pro uznání a výkon platí, že se na ně použijí procesněprávní předpisy státu, na jehož území jsou uplatňovány. Přičemž tento smluvní stát nemůže stanovit další kriteria, která by činila uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů podstatně obtížnější, než je v případě nálezů domácích.

Posledním mezinárodním dokumentem doporučující povahy pro oblast elektronických smluv, který bych na tomto místě chtěla zmínit, je doporučení *OECD E-commerce Guidelines, směrnice pro ochranu spotřebitele v kontextu elektronického*

---

⁷² KUČERA, Z.: Mezinárodní právo soukromé, 6. opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk 2004. S. 310.

⁷³ *United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*. Dostupné z: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/NY-conv/XXII_1_e.pdf

⁷⁴ Ženevská úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z r. 1927, č. 192/1931 Sb.

⁷⁵ KUČERA, Z.: Mezinárodní právo soukromé, 6. opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk 2004. S. 433.

obchodu,⁷⁶ vytvořené Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj v roce 1999. Návrhy v něm obsažené se týkají základních prvků efektivní ochrany spotřebitele, odstranění nejistoty při e-obchodování na obou stranách právního vztahu, zajištění takové úrovně ochrany spotřebitelů při nakupování on-line, aby tito nebyli chráněni méně než při nákupech v kamenných obchodech nebo přes katalog. Dále je zmiňována též pomoc státům, organizacím obchodníků i spotřebitelů při zakotvení právní ochrany spotřebitele a jejím rozvíjení, aniž by byly vytvářeny zbytečné překážky elektronickému obchodování, přičemž důraz je kladen právě na spolupráci mezi vládami, obchodníky a spotřebiteli.

Důraz při dosahování uvedených cílů je kladen na čestné metody při obchodování, v reklamě a marketingu, na poskytování jasných a srozumitelných on-line informací především o podnikatelích, zboží, službách, uzavíraných smlouvách, volbě práva, podpora alternativního řešení sporů atd.

3.3.3 Evropské mezinárodní právo soukromé

Pro Českou republiku se stal od jejího vstupu do EU dne 1. května 2004⁷⁷ závazný právní režim EU dosažený do této doby členskými státy – *acquis communautaire*. Prameny práva ES se člení na:

- právo primární – zakládací smlouvy a smlouvy je revidující, měnící a doplňující;
- sekundární právo – nařízení (akty obecné povahy přímo použitelné a závazné pro členské státy v celém svém rozsahu), směrnice (dokumenty závazné pro každý členský stát, kterému jsou určeny, a to co do cíle – volba formy a prostředků ponechána na vůli státu), rozhodnutí (akty individuální povahy,

---

⁷⁶ *Recommendation of the OECD Council Concerning Guidelines for Consumer Protection in the Context of Electronic Commerce* – též jen *OECD E-commerce Guidelines*. Dostupné z: www.oecd.org/dataoecd/18/13/34023235.pdf.

⁷⁷ Vstup v platnost Smlouvy mezi členskými státy EU a Českou republikou o přistoupení České republiky k EU (č. 44/2004 Sb. m. s.).

závazné pouze pro toho, komu jsou určeny), doporučení a stanoviska (nezávazná);

- právo terciární – úmluvy uzavírané mezi členskými státy EU.

Z primárního práva jsou dovozovány principy významné pro interpretaci kolizních a procesních norem, např. zákaz diskriminace, princip volného pohybu atd.⁷⁸ Pro oblast e-obchodů je rozhodující působení práva sekundárního. Úprava této oblasti je jednou z nejvíce harmonizovaných a nejefektivněji působících částí unijního práva.

A) Nařízení obsahující normy kolizní a procesní

*Nařízení Rady ES č. 44/2001, o soudní příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních - Brusel I,*⁷⁹ vycházející z Bruselské úmluvy uzavřené v roce 1968 a ji nahrazující, je jedním z nejdůležitějších a nejpoužívanějších nařízení MPS.⁸⁰

Obsahuje podrobné vymezení jurisdikce soudů členských států a pravidla použitelná pro vymáhání práva. Nařízení rozlišuje mezi obecnou soudní příslušností⁸¹ k řešení sporů (kterou je soud žalovaného /actor sequitur forum rei/, má-li žalovaný trvalý pobyt na území členského státu, a to bez ohledu na jeho státní příslušnost, nebo soud místa, kde měl být závazek plněn) a příslušností ve zvláštních případech (pracovní smlouvy, spotřebitelské smlouvy, výlučná příslušnost).⁸²

---

⁷⁸ PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 37 a násl.

⁷⁹ Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=258092:cs&lang=cs&list=480817:cs,451583:cs,432569:cs,274261:cs,261587:cs,258092:cs.&pos=6&page=1&nbl=6&pgs=10&hwords=&checktexte=checkbox&visu=#texte>.

⁸⁰ Ustanovením nařízení odpovídá Luganská úmluva II (2007), nahrazující Luganskou úmluvu o příslušnosti a uznání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 1988, která byla uzavřena mezi ES a státy EFTA (Island, Norsko, Švýcarsko).

⁸¹ Z terminologického hlediska pojem „příslušnost“, jak užívaný předpisy ES, odpovídá českému termínu „pravomoc“ nebo „jurisdikce“. Přestože je v literatuře dáována přednost pojmu „pravomoc“, všechny unijní předpisy vydané v češtině pracují s „příslušností“, je proto třeba se s použitím tohoto pojmu smířit.

⁸² SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty e-obchodu. S. 275.

Významné rovněž nejen pro oblast e-obchodních vztahů je *Nařízení EP a Rady ES č. 864/2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy - Řím II*,⁸³ které vstoupilo v účinnost 11. ledna 2009. Nařízení představuje vyústění vývoje úpravy rozhodného práva deliktního, který započal přijetím Amsterdamské smlouvy z roku 1997. Jejím cílem bylo vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti a do SES začlenila novou hlavu „Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob“. Poprvé bylo přijetí právního nástroje předvídaného v čl. 65 SES⁸⁴ v oblasti práva rozhodného pro mimosmluvní závazkové vztahy výslovně začleněno do tzv. Vídeňského akčního plánu schváleného ve Vídni v roce 1998 a dále potvrzeno v Haagském programu přijatém Evropskou radou dne 5. listopadu 2004. Nařízení Řím II představuje harmonizaci rozdílných kolizních právních norem členských států aplikovaných v případě mimosmluvních závazků z civilních deliktů s mezinárodním prvkem tzv. *torts*. „Rozhodným právem je právo místa, kde škoda vznikla (*lex loci damni*),⁸⁵ bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a bez ohledu na to, ve které zemi nebo zemích se projeví nepřímé následky této skutečnosti (čl. 4, odst. 1).“⁸⁶

Nařízení Řím II navazuje na *Římskou úmluvu* z roku 1980 o právu rozhodném pro závazkové vztahy ze smluv.⁸⁷ ŘÚ je mezinárodní smlouvou uzavřenou mezi členskými státy ES, jež byla transformována v *Nařízení EP a Rady ES č. 593/2008, o právu*

---

⁸³ Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:199:0040:0049:CS:PDF>.

⁸⁴ Čl. 65 SES zavedl rámec justiční spolupráce v civilních věcech a založil pravomoc vydávat normy sekundárního práva i v této oblasti. (Článek 65: Opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem přijímaná podle článku 67, pokud je to nutné k řádnému fungování vnitřního trhu, zahrnují mimo jiné:

a) zlepšení a zjednodušení:

— systému mezinárodního doručování soudních a mimosoudních písemností,

— spolupráce při opatrování důkazů,

— uznání a výkonu soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech;

b) podporu slučitelnosti kolizních norem platných v členských státech a předpisů pro řešení kompetenčních sporů;

c) odstraňování překážek řádného průběhu občanskoprávního řízení, v případě potřeby podporou slučitelnosti úprav občanskoprávního řízení v členských státech.)

⁸⁵ Toto pojetí základního hraničního určovatele je odlišné od toho v § 15 ZMPSP, dle kterého se nároky na škodu z mimosmluvních závazků řídí alternativně právem místa, kde škoda vznikla, nebo místa, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody (*lex loci delicti commissi*).

⁸⁶ PAUKNEROVÁ, M.: *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 286.

⁸⁷ *Rome Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations (80/934/EEC)*; Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41980A0934:EN:HTML>.

*rozhodném pro smluvní závazkové vztahy – Řím I.*⁸⁸ Toto nařízení je použitelné od 17. prosince 2009.⁸⁹

S ohledem na ustanovení čl. 1 vymežující působnost nařízení Řím I (resp. čl. 1 ŘÚ) můžeme konstatovat, že se nařízení vztahuje i na smlouvy uzavřené pomocí elektronických prostředků (oblast e-commerce), pakliže mají vztah k právu různých zemí, bez ohledu na to, zda jde o členské státy EU či státy třetí (princip univerzality).

Hlavní zásadou úpravy a projevem smluvní volnosti je princip autonomie vůle stran, umožňující stranám zvolit si právo, kterým se bude daná smlouva řídit. Volba práva je neomezená – lze si zvolit právo i nesmluvního státu, musí však být výslovná nebo jasně vyplývat z okolností případu. Právo si mohou strany zvolit i pro část smlouvy a je možné jej později změnit (čl. 3 Řím I, resp. čl. 3 ŘÚ). Stejně jako nařízení Brusel I nařízení Řím I obsahuje předpisy na ochranu slabší strany kontraktu – spotřebitelů (čl. 6 Řím I; čl. 5 ŘÚ) a zaměstnanců (čl. 8 Řím I; čl. 6 ŘÚ), v tomto směru k omezení smluvní autonomie přeci jen dochází⁹⁰. (Blíže k nařízení Řím I a Řím II viz kapitola 4.7.1.)

B) E-směrnice

Oblasti elektronického obchodu je věnována mimořádná pozornost ze strany evropských zákonodárců. Harmonizační úsilí je uváděno v život především prostřednictvím směrnic.

Nejvýraznější směrnicí se širokou úpravou je *Směrnice č. 2000/31/ES, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního*

---

⁸⁸ Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=473676:cs&lang=cs&list=473676:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=&checktexte=checkbox&visu=#texte>.

⁸⁹ ŘÚ zůstává v platnosti pro Spojené království a Dánsko, které k nařízení Řím I nepřistupují.

⁹⁰ Na rozdíl od případu ZMPSP, který výslovně vyjádření ochrany slabší strany neobsahuje. Ani zde však smluvní autonomie není absolutní. Účinky rozhodného práva, které vážně poškozují práva spotřebitele, budou vyloučeny prostřednictvím výhrady veřejného pořádku obsažené v § 36 ZMPSP: „Právního řádu cizího státu nelze použít, pokud by se účinky přičily takovým zásadám společenského a státního zřízení České republiky a jejího právního řádu, na nichž je nutno bez výhrady trvat.“

stýku v rámci vnitřního trhu - o elektronickém obchodu (ECD).⁹¹ Jejím úkolem je vytvořit jednoduchý, přehledný a předvídatelný právní rámec elektronického obchodu, zajišťující volný pohyb služeb informační společnosti, a tak přispět k řádnému fungování vnitřního trhu (čl. 1). ECD předkládá harmonizovaná pravidla obsahující požadavky na poskytování informací a transparentnost pro poskytovatele online služeb, obchodní komunikaci, elektronické smlouvy a limity odpovědnosti zprostředkujících ISP.⁹² Směrnice sjednocuje výklad základních pojmů definicemi obsaženými v článku 2 (např. poskytovatel, obchodní sdělení atd.).

Významný je článek 3 směrnice, který reaguje na situaci, kdy kyberprostor umožňuje poskytovat služby globálně - z jednoho geografického místa na celém světě/na celém jednotném vnitřním trhu. Princip země původu,⁹³ který je v něm zakotven, však nelze považovat za kolizní normu – nesouvisí se soukromoprávním vztahem mezi poskytovatelem a příjemcem služby informační společnosti. Ustanovení odpovídá na otázku, který právní řád státu EU upravuje požadavky (především z oblasti veřejného práva), jež je povinen poskytovatel splnit, aby mohl poskytovat službu v členských státech.⁹⁴ „Součástí právního řádu takového státu budou i kolizní normy, které umožní určit právo, kterým se daný vztah bude řídit.“⁹⁵ Směrnici lze aplikovat pouze na služby poskytovatelů usazených na území EU. Do českého práva byla pravidla této směrnice vtělena zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. Jeho rakouskou obdobu je *E-Commerce-Gesetz*, BGBl. I 2001/152.⁹⁶ Rakouský zákon se přitom neomezuje jen na realizaci směrnice, jež představuje pouhý minimální standard regulace, ale její záměry v některých oblastech překračuje, a to např. jde-li o odpovědnost

---

⁹¹ *Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market (E-commerce Directive)*. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0031:CS:HTML>.

⁹² E-commerce Directive, Introduction of the Directive. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/directive_en.htm.

⁹³ *The country of origin principle, das Herkunftslandprinzip*.

⁹⁴ Čl. 3, odst. 1: Každý členský stát dbá, aby služby informační společnosti poskytované poskytovatelem usazeným na jeho území dodržovaly platné vnitrostátní předpisy z příslušné koordinované oblasti.

⁹⁵ BRODEC, J. in *Právo mezinárodního obchodu*. S. 320.

⁹⁶ *Bundesgesetz, mit dem bestimmte rechtliche Aspekte des elektronischen Geschäfts- und Rechtsverkehrs geregelt werden (E-Commerce-Gesetz - ECG)*, BGBl I 2001/152, dále též jen „ECG“.

provozovatelů internetových vyhledávačů (*Suchmaschinenbetreibern*) a odpovědnost za vkládání hypertextových odkazů (*Hyper-Links*).⁹⁷ V Německu úpravu směrnice přejímá *Telemediengesetz*.⁹⁸

Elektronické podepisování a uznávání jeho závaznosti hraje zásadní roli v oboru e-commerce. Upravuje ho *Směrnice č. 1999/93/ES, o zásadách Společenství pro elektronické podpisy*,⁹⁹ která stanoví minimální pravidla pro elektronické ověřování dokumentů umožňující určení původu zasílaných dat (identifikace odesílatele) a kontrolu, zda byla data změněna (integrita obsahu). Takovýto podpis je postaven na roveň podpisu ručnímu, s výjimkou oblasti rodinného práva a práva sukcese (rozvodová dohoda, závěť), smluv a dokumentů s požadavkem notářského ověření (zakladatelská listina nebo společenská smlouva), listin a skutečností, které podléhají zanesení do obchodních nebo majetkových rejstříků (koupě nemovitosti), prohlášení o osobních zárukách (osobní odpovědnost za závazek třetí strany). Nelze mu upírat závaznosti pouze z důvodu, že je v elektronické podobě (princip ekvivalence s ručním podpisem) nebo na základě určitého druhu použité technologie (princip technologické neutrality). Poskytovatel certifikačních služeb vydávající kvalifikovaný veřejný certifikát je odpovědný za škodu tomu, kdo jedná v důvěře v zákonné záruky ohledně spolehlivosti certifikátu. Členské státy nemohou jakkoli omezovat počet poskytovatelů certifikačních služeb nebo je podřizovat licenčnímu principu. Platný e-podpis může sloužit jako důkaz v řízení. Do českého právního řádu je tato směrnice implementována zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu.

Politika ochrany spotřebitelů je další význačnou součástí práva e-commerce. Dotýká se jí *Směrnice EP a Rady 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (směrnice o ochraně osobních údajů)*. Jde o *lex generalis*, tedy všeobecnou úpravu ochrany osobních údajů. *Lex specialis* potom tvoří *Směrnice EP a Rady 2002/58/ES, o zpracování osobních údajů a*

---

⁹⁷ KRESBACH, G.: E-Commerce. S. 40 a násl.

⁹⁸ *Telemediengesetz*, 26. Februar 2007, BGBl. I S. 179, 251, dále též jen „TMG“.

⁹⁹ *Directive 1999/93/EC of the European Parliament and of the Council on a Community framework for electronic signatures*. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999L0093:CS:HTML>.

ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací. Na tuto navazuje a mění ji Směrnice EP a Rady 2006/24/ES, o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí, jejíž úprava se týká osobních údajů souvisejících s přenosem služeb prostřednictvím sítí elektronických komunikací. Dalšími zásadními předpisy spotřebitelského práva jsou např. Směrnice č. 93/13/EHS, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách,¹⁰⁰ Směrnice č. 97/7/ES, o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku,¹⁰¹ Směrnice č. 2002/65/ES, o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku.¹⁰²

3.3.4 Prameny na vnitrostátní úrovni

Vnitrostátním předpisem, který upravuje otázky vznikající z hlediska hmotného i procesního práva soukromého v právních vztazích s mezinárodním prvkem, je ZMPSP. Jeho první část obsahuje ustanovení týkající se postavení cizinců a kolizní úpravu, v druhé části se věnuje postupu českých justičních orgánů, tedy procesní úpravě. Je nutné poznamenat, že použitelnost ZMPSP je omezena ustanovením § 2 zákona, který stanoví aplikační přednost mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána. To znamená, že normy obsažené v ZMPSP budou aplikovány pouze v případě neexistence mezinárodní smlouvy mezi daným státem a ČR, nebo pokud se na daný vztah nevztahuje mezinárodní smlouva mající působnost i vůči třetím státům. To je např. případ přednostní aplikace Římské úmluvy na smluvní vztahy vzniklé po 1. červenci 2006. ZMPSP se nepoužije ani

---

¹⁰⁰ Council Directive 93/13/EEC on unfair terms in consumer contracts. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993L0013:CS:HTML>.

¹⁰¹ Directive 1997/7/EC of the European Parliament and of the Council on the protection of consumers in respect of distance contracts; Long-Distance Selling Directive. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997L0007:CS:HTML>.

¹⁰² Directive 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council concerning the distance marketing of consumer financial services; Long-Distance Financial Services Act. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=275229:cs&lang=cs&list=275229:cs.&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hword s=&checktexte=checkbox&visu=#texte>.

v oblastech upravených unijním právem¹⁰³ (případ nařízení Řím I ode dne jeho použitelnosti 17. prosince 2009 nebo nařízení Brusel I na řízení zahájená po jeho vstupu v platnost dne 1. května 2004).

Mezi nejdůležitější normy upravující soukromoprávní vztahy, kterých se použije, je-li rozhodným právem právo české, patří *občanský zákoník* a dále *obchodní zákoník*, jenž obsahuje zvláštní ustanovení pro závazkové vztahy v mezinárodním obchodním styku v hlavě III. části třetí.

Zvláštními předpisy elektronického obchodního styku jsou např. *zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu*, který naplňuje požadavky směrnice o elektronickém podpisu a ustanovení § 40, odst. 3 OZ,¹⁰⁴ *zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti*, poskytující ochranu mj. proti nevyžádané poště (spamu) nebo *zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích*.

Nejvýznamnějšími procesními normami jsou potom *OSŘ* a *ZRŘ*, další pramen představují i *Řády Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*.^{105 106}

3.3.5 Lex electronica

V souvislosti s kategorizací pramenů práva považují za nutné zmínit zvláštní soubor norem chování v internetovém prostředí, který bývá pokrokově označován jako *lex electronica*.

---

¹⁰³ Zásada přednosti práva ES vytvořená judikaturou ESD; rozhodnutí ESD ve věci 26/62 „*Van Gend en Loos*“ a ve věci 6/64 „*Costa v. ENEL*“.

¹⁰⁴ ... Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky v případech, kdy je to obvyklé. Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů.

¹⁰⁵ Řád pro mezinárodní spory, Řád pro vnitrostátní spory, Řád pro rozhodčí řízení on-line, Pravidla pro řešení sporů o domény.eu.

¹⁰⁶ RŮŽIČKA, K. in *Právo mezinárodního obchodu*. S. 36 a násl.

Lex electronica je součástí internetového práva, jakožto souboru právních norem a institutů, jejichž účelem je právně upravovat společenské vztahy vznikající v prostředí internetu. Jde o pramen nepsaný a jeho normy se stávají závaznými tím, že se partneři v elektronických vztazích jimi dobrovolně řídí a vtělují je do smluv. Jedná se tedy soubor zvyklostí a postupů přijímaných mj. nestátními organizacemi uživatelů internetu, kterému není nepodobná *lex mercatoria*.¹⁰⁷

V praxi se působení tohoto systému projevuje tak, že účastníci předmětných vztahů dobrovolně přijímají existující pravidla jim předkládaná provozovateli jednotlivých služeb, kteří se v zájmu obecného fungování a usnadnění e-komunikace snaží formovat pravidla navzájem co nejvíce si podobná. Tím, že účastníci elektronického obchodu pravidla celosvětově respektují, vytváří se jakési *lex mercatoria* pro mezinárodní e-obchod. Jde o soft law e-obchodu, které je vytvářeno aktéry samotnými, organizacemi uživatelů internetu, nikoli státy.

Netiquette,¹⁰⁸ jakožto důležitá složka legis electronicae, je součástí obecné etiky (filozofické disciplíny orientované na zásady správného lidského chování a rozlišování dobrého a špatného, vyúsťující v etiketu, která postihuje základní pravidla společenského chování) a zabývá se morálními principy a pravidly souvisejícími se zpracováním informací.

Pod pojmem „netiketa“ bývá chápána ‚sada doporučení pro slušné chování v síti‘.¹⁰⁹ Z toho vyplývá, že jde o pravidla doporučující povahy, právně nezávazná, nevynutitelná, v online-světě však požívající respektu. Vzhledem k rychle se vyvíjející a proměňující oblasti internetu, jak již bylo naznačeno výše, jsou legislativní postupy pomalé. Doporučení mohou pružněji reagovat a do jisté míry regulovat nově vznikající situace. Naplňují při tom hlavní myšlenku internetové svobody, tak ceněné v tomto specifickém teritoriu, které odmítá nadměrnou regulaci ze strany establishmentu. S tímto je svázáno přesvědčení, že

---

¹⁰⁷ Obchodní zvyklosti vytvářené mezinárodně obchodní praxí, jež slouží k překlenutí rozdílů mezi jednotlivými hmotněprávními úpravami v různých právních řádech.

¹⁰⁸ Z anglického pojmu *Network Etiquette* – „síťová etiketa“, označována také termínem *cyberspace ethics* – etika v kyberprostoru.

¹⁰⁹ SATRAPA, P. Netiketa. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/netiketa/>.

právo by mělo být pouze minimem morálky. I když tedy charakterizujeme e-etiku jako mimoprávní normativní systém, lze vysledovat její propojení s právem. Jak právní normy, tak morální pravidla se shodnou na škodlivosti určitého jednání, jako třeba rozesílání spamu nebo pomluvy.

Na internetu i mimo něj vzniklo mnoho verzí dokumentů zabývajících se etickými standardy uživatelů tohoto média.¹¹⁰ Stěžejní roli dle mého názoru hrají *Netiquette Guidelines* od S. Hambridge, které existují ve formě RFC¹¹¹ (RFC 1855). Tomuto dokumentu bývá vyčítáno, že jelikož vznikl téměř před patnácti lety, neodráží nové vývojové trendy, nicméně z něho stále vycházejí a na něj se odkazují úpravy aktuálnější.

Doporučení RFC 1855¹¹² se vztahují jak na běžné uživatele, tak na administrátory a jsou rozděleny do tří oblastí:

- komunikace jeden na jednoho (e-mail, instant messenger) – např. pravidla o nerozesílání řetězových a nevyžádaných e-mailů;
- jeden k mnoha (mailing lists, diskuzní skupiny) – zdůrazňující stručnost a věcnost příspěvků;
- informační služby (WWW, Telnet) – obezřetnost ve vztahu k informacím z nich pocházejících.

Jiným pojetím systému norem e-chování, je definování jednotlivých pravidel.¹¹³

---

¹¹⁰ Nejčastěji citovanou je i knižně vydaná *Netiquette* od V. Shea nebo verze od A. Rinaldi. Své kodexy chování v e-prostředí vydávají také velké firmy, např. IBM.

¹¹¹ *Request for Comments* – viz výše.

¹¹² HAMBRIDGE, S. *Netiquette Guidelines* [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://rfc.net/rfc1855.html>.

¹¹³ Modelem z pohledu V. Shea je vytvoření jakési e-desatera: 1) pamatuj na člověka; 2) chovej se stejně slušně jako ve skutečném světě; 3) buď si vědom, kde v kyberprostoru jsi; 5) udělej dobrý dojem; 6) sdílej odborné znalosti; 7) pomáhej udržet pod kontrolou projevy negativních emocí; 8) respektuj soukromí ostatních; 9) nezneužívej své moci; 10) buď shovívavý k chybám ostatních. P. Satrapa formuluje dvě nejdůležitější, jakkoli prosté zásady, které lze vztáhnout a jež je třeba mít na paměti při jakémkoli jednání prostřednictvím komunikačních technologií:

„1. Adresátem sdělení je člověk.

2. Berte na něj ohled.“

Vycházejíc ze všední praxe je však nutno podotknout, že tato deontologická pravidla byla účinnější na samém počátku rozvoje internetových vztahů, kdy internetové prostředí bylo doménou vědeckých institucí. Zlidovění a masovost internetové komunikace s sebou ale přináší i četnější a citelnější zásahy do hodnot chráněných národními právními systémy a vyšší potencionální ohrožení kriminální činností vznikající a rozvíjející se na internetu. S tímto vzrůstá potřeba globální ochrany práv a oprávněných zájmů uživatelů internetu prostřednictvím vytváření vynutitelných norem za mezinárodní spolupráce států.

IV. E-BUSINESS

4.1 Vymezení pojmu E-Business

Spolu s novými vynálezy přichází samozřejmě i moderní terminologie. Jedním z klíčových pojmů, který s sebou přinesly internetové vztahy, je e-business. Definovat nové termíny je často obtížné i kvůli nejednotnosti nahlížení na tuto oblast. E-business bývá mylně zaměňován s pojmem e-commerce. Hned na druhý pohled můžeme již zaregistrovat odlišnost těchto do jisté míry překrývajících se konceptů. E-business (nazýván též e-biz, eBusiness) může být vnímán jako špička hierarchického uspořádání názvosloví. Zahrnuje v sobě kromě již zmíněné oblasti e-commerce specifické procesy jako eProcurement, eChannels, eBilling, eSettlement, eLearning, eGovernment a další podnikové procesy prováděné přes internet. Cílem e-businessu je vytváření prostoru pro elektronickou činnost a transakce určitých organizačních struktur, podniků, společností. Pojem e-business tedy vystihuje integrované provádění všech automatizovatelných nejen obchodních procesů podnikatele pomocí informačních a komunikačních technologií.

4.2 Základy E-Commerce

4.2.1 Terminologie

E-commerce vděčí za svůj neuvěřitelný rozmach především dvěma fenoménům druhé poloviny dvacátého století – globalizaci a internetu. Pod termínem e-commerce (z anglického *electronic commerce* – elektronický obchod) se rozumí využívání prostředků výpočetní techniky a zejména internetu v souvislosti s prodejem zboží a služeb, nemusí se vždy jednat pouze o klasické obchodování.¹¹⁴ Jakkoli právě procesy, které umožňují, resp. připravují podmínky pro realizaci směny plnění mezi různými hospodářskými subjekty, v nichž je alespoň v určité fázi transakce nabízejícím nebo poptávajícím (tj. účastníkem

---

¹¹⁴ FRIMMEL, M.: Elektronický obchod/právní úprava. Praha: PROSPEKTUM spol. s r.o. 2002. S. 11.

trhu) použito prostředků elektronické komunikace, jsou důležitým rozpoznávacím znakem oblasti e-commerce.¹¹⁵

Z právního hlediska můžeme vymežit e-obchod jako ‚přenos projevu vůle, související s jednáním o určitém obchodu, resp. uzavřením obchodní smlouvy, který je zčásti nebo zcela přenášen prostřednictvím počítačových sítí, resp. počítačů propojených telekomunikacemi‘.¹¹⁶

Podle definice OECD zahrnuje elektronický obchod jakékoliv obchodní transakce, které provádějí osoby fyzické i právnické, přičemž tyto transakce jsou založeny na elektronickém zpracování a přenosu dat.¹¹⁷

ECD 2000/31 pojem e-commerce nedefinuje, ale pravděpodobně z důvodu terminologické přesnosti nahrazuje termínem ‚služba informační společnosti‘¹¹⁸ a v čl. 2, písm. a) odkazuje na ustanovení *Směrnice 98/34/ES (ve znění Směrnice 98/48/ES)*,¹¹⁹ o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických norem a předpisů a pravidel pro služby informační společnosti – tzv. *transparentní směrnice*. Z pozitivní definice vyplývá, že jde o ‚každou službu poskytovanou zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služby‘. Patří sem např. on-line prodej zboží, poskytování vyhledávačů a přístup k datům, přenos informací po síti. Vyloučeny z působnosti směrnice jsou pojmově např. prodej zboží a služeb off-line, výslovně pak podle čl. 5, odst. 1 ECD zdanění e-slужeb, ochrana hospodářské soutěže, zastupování mandanta před soudem.¹²⁰

---

¹¹⁵ FALLENBÖCK, M.: *Internet und Internationales Privatrecht, Zu den internationalen Dimensionen des Rechts im Electronic Commerce*. Wien: Springer-Verlag/Wien, 2001. S. 6.

¹¹⁶ SMEJKAL, V.: *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing, 2001. S. 235 a násl.

¹¹⁷ SVOBODA, P. a kol.: *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. S. 59.

¹¹⁸ *Information Society Service*.

¹¹⁹ *Directive on laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations and of rules on Information Society services*. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1998L0034:19980810:EN:PDF>.

¹²⁰ SVOBODA, P a kol.: *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. S. 59.

Jednotlivé typy právních vztahů ve sféře e-obchodu lze vymezit dle jejich účastníků obecně na:

- oblast B2B – *business to business*; komerční a marketingové aktivity či transakce mezi podnikateli, kteří zboží/služby kupují za účelem jejich dalšího prodeje,
- B2C – *business to consumer*; komerční a marketingové aktivity či transakce mezi firmou a koncovým zákazníkem,
- C2C – *consumer to consumer*; obchody mezi spotřebiteli navzájem v rámci tzv. občanské výpomoci,
- B/C2A – *business/consumer to administrative body/authority*; výměna dat občanů nebo podnikatelů s úřady, soudy a podobnými zařízeními – jde o tzv. transakce správní, souhrnně označované *e-government*.¹²¹

4.2.2 Právní hledisko

E-obchod představuje horizontální průřezovou kategorii s obtížně vymezitelnými dělicími čarami mezi fyzickým a elektronickým světem. Po právní stránce se však v základních rysech neliší od tradičních způsobů obchodu. Vzhledem k tomu, že v České republice na elektronické obchody dopadá stejná právní úprava jako na obchody jiné, je doporučováno chápat je jako obchody distanční, tzn. „obchody, kdy k uzavírání smlouvy nedochází v jednom místě a v jednom čase, ale vesměs jde o více či méně trvající nabídku ze strany jedné a její akceptaci, projevenou relevantním způsobem na straně druhé“,¹²² a to i v případech, kdy účastníci mají sídlo v různých zemích.

---

¹²¹ Jiné možné, podrobnější, členění dle B. Štědroneš a B. Ludvíka viz příloha č. 2. Členění e-commerce z hlediska stran právního vztahu s příklady.

¹²² SMEJKAL, V.: *Internet a §§§*. Praha: Grada Publishing, 2001. S. 245.

4.3 Webshop¹²³

4.3.1 Začátky

Internetové prostředí vytváří ty nejlepší předpoklady pro vznik státní hranice překračujících situací. V souvislosti s e-commerce se přímo nabízejí otázky: Podle jakého práva musí být zřízen internetový obchod? Jaké národní předpoklady musí provozovatel splnit? A dle jakých pravidel je posuzována jeho odpovědnost? Tyto a další věci týkající se základů započítí a provádění e-obchodních aktivit jsou řešeny právě ve výše zmíněné ECD (resp. zákonem č. 480/2004 Sb.) stanovením principu země původu.

Dlouho bylo sporné, jak definovat místo e-podnikání. Dle prvního názoru je místem podnikání místo, kde je umístěn server, na němž je stránka publikována. Základem pro tento pohled je tvrzení, že vlastnictví internetové stránky registrované v určité zemi lze přirovnat k formě založení pobočky. Např. stránky končící příponou .es, by se v souladu s touto teorií měly považovat za pobočky ve Španělsku. S tím však lze souhlasit jen stěží obzvláště proto, že „orgány udělující názvy stránek jsou považovány za soukromoprávní subjekty nepodléhající regulaci ze strany státu, a to i když jednají pod dohledem veřejného orgánu, a proto jejich rozhodnutí nemůže mít konstitutivní charakter založení místa podnikání“.¹²⁴

Z tohoto mínění vychází i ECD, v níž se praví, že podnikatel se musí řídit pouze takovou národní úpravou, která platí pro místo jeho podnikání v EU. Bod 19 preambule stanoví, že toto místo, jde-li o podnik nabízející své služby online, není tam, kde se nachází technologické zařízení podporující tuto stránku, anebo místo, odkud je stránka přístupná, nýbrž tam, kde je vyvíjena skutečná ekonomická činnost podnikatele. V případech, kdy má poskytovatel několik sídel, je třeba určit, ze kterého je daná služba poskytována. Je-li to obtížné, je to místo, kde má provozovatel těžiště svých zájmů týkajících se této služby. Nutno zdůraznit, že princip země původu platí toliko pro území členských států. Nelze tedy

---

¹²³ Alternativní názvy: internetový obchod, on-line obchod, e-shop, e-obchod, elektronický obchod.

¹²⁴ BRODEC, J. in Právo mezinárodního obchodu. S. 319.

vyločit, že státy mimo EU budou při zřizování a provozu e-obchodu kladeny na podnikatele další požadavky nezávisle na právní úpravě země původu.

ECD stanoví z principu země původu četné výjimky. Nejdůležitějšími oblastmi jsou autorské právo, spotřebitelské právo nebo právo loterií. V těchto případech je navzdory harmonizaci třeba také na území EU dbát veškerých národních předpisů té které země.

V zásadě tedy pro nabízení online služeb platí princip země původu, dle něž je třeba dbát právních předpisů členského státu, ve kterém se nachází místo podnikání. Výjimky jsou uvedeny v ustanoveních speciálních předpisů (např. §9 z. 480/2004 pro ČR, v Rakousku §§ 21, 22 ECG BGBl I Nr. 152/2001).¹²⁵

4.3.2 Vytvoření domény

Základním předpokladem pro zřízení on-line obchodu je vytvoření odpovídající domény, pod kterou lze najít domovskou stránku (*homepage*). Internetové adresy se skládají ze dvou základních částí: na zvolené doménové jméno je tečkou připojena tzv. doména nejvyššího řádu (*Top Level-Domain* - TDL).¹²⁶ Záleží v zásadě pouze na provozovateli, pod kterou TDL si registruje svou doménu. Nutno podotknout, že tato volba má velký význam pro snadnou vyhledatelnost e-nabídky. Je proto logické, že podnikatel soustředící se na klientelu v České republice, zřídí svou stránku pod *.cz* doménou a zpravidla si v ní nechá registrovat i své obchodní jméno nebo značku.

---

¹²⁵ ANDERL, A. IT-Vertäge, Internet/E-Commerce. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.mci4me.at/mci4me/app/main?DOCID=100127901>.

¹²⁶ TDL je možno rozdělit na: a) obecné (generické), které vznikaly v době, kdy internet byl rozšířen nejvíce v USA, a jež odkazují na určitý obsah, jako *.com* (*commercial*), *.edu* (*education*), *.org* (*organization*), *.net* atd., a bývají používány především u přeshraničních aktivit; b) národní (územní) – vytvořeny charakteristickou zkratkou státu např. pro Finsko *.fi*, *.de* pro Německo; většinou jsou logickým odkazem na místo původu nebo hlavního zájmu provozovatele.

Jestliže si osoba zaregistruje národní doménu .cz, pak tímto přistupuje na Pravidla registrace doménových jmen sdružení CZ.NIC.¹²⁷ Ta stanoví, že sdružení CZ.NIC nezjišťuje oprávněnost žádosti o registraci doménového jména z hlediska práv nebo oprávněných zájmů třetích osob a řídí pouze se tím, že jsou splněny podmínky tvorby doménového jména - vyhovuje normám RFC a je unikátní (neshoduje se s jiným doménovým jménem). Pokud jsou tyto podmínky splněny, uplatní se pravidlo „kdo dřív přijde, ten dřív mele“ - „*first come, first served*“.¹²⁸

Dle L. Jansy se obecně má za to, že doména může být registrována i přesto, že její registrací dojde k zásahu do práv třetí osoby. To se může stát v případě rozporu s pravidly ochrany názvu právnické osoby (§ 19b, odst. 2 OZ), ochrany obchodní firmy podnikatele - právnické i fyzické osoby (§ 12 ObchZ), ochrany před nekalou soutěží - vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti či naplnění generální klauzule nekalé soutěže (§ 44 a násl. ObchZ) nebo ochrany práv k ochranné známce (§ 8 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách).

Pravidla CZ.NIC upravující v čl. 13 odpovědnost za škodu stanoví, že „držitel domény bere na vědomí, že doménové jméno, jeho registrace nebo užívání mohou porušovat práva třetích osob k jiným doménovým jménům, ochranným známkám, obchodním značkám, jménům, obchodním firmám, nebo právní předpisy týkající se nekalé soutěže, ochrany osobnosti apod. Držitel podáním žádosti o registraci domény potvrzuje, že s vědomím možného porušení uvedených práv a právních předpisů vyvinul veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, aby zajistil, že registrované doménové jméno nebude tato práva a právní předpisy porušovat. Držitel domény odpovídá za škodu způsobenou sdružení CZ.NIC mimo jiné tím, že užíval doménové jméno způsobem, který

---

¹²⁷ CZ.NIC je zájmové sdružení právnických osob, založené roku 1998 předními poskytovateli internetových služeb. Hlavní činností sdružení je provozování registru doménových jmen .cz a zabezpečení provozu TDL .cz.

¹²⁸ JANSA, L. Konflikt domény s ochrannou známkou nebo obchodní firmou. Právoit.cz. 25-4-2007 [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/view.php?nazevclanku=konflikt-domeny-s-ochrannou-znamkou-nebo-obchodni-firmou&cisloclanku=2007040005>.

porušuje Pravidla registrace nebo práva třetích osob.¹²⁹ Strana poškozená jednáním držitele se může domáhat ochrany u soudu.

V judikátu NS 32 Odo 447/2006 vyjadřujícího se ke konfliktu doménového jména s ochrannou známkou a obchodní firmou jiného soutěžitele dospěl Nejvyšší soud k závěru: „...žalovaný těžil z úsilí jiného podnikatele, využil jeho zkušeností, zneužil nápadů, které byly vloženy do reklamy a vývoje databáze jiného podnikatele, a tím získal výhodu nejen ve snížených nákladech, ale také v časové úspoře, tedy získal prospěch, jehož by vlastním vývojem databáze a zásadním odlišením svých internetových stránek nezískal. Obrana dovolatele založená na dostačující rozlišnosti jím užívaných internetových stránek od zapsané obchodní firmy žalobkyně a), spočívající v dovětkách „cz“ a „com“, neobstojí. Kmenovým základem zapsané obchodní firmy žalobkyně a) je slovo „b.“. Stejně tak kmenovým základem domény žalovaného je slovo „b.“. Tento kmenový základ je v obchodní firmě i v doméně dominantní. Pro běžného spotřebitele dovětky „cz“ a „com“ dostačující rozlišovací schopnost pro svoji nevýraznost nemají. Právě s ohledem na charakter internetového obchodu realizovaného shodně oběma účastníky pro stejné druhy výrobků je třeba dovodit, že běžný spotřebitel může být v otázce obchodní firmy a označené domény na internetové stránce uveden v omyl o tom, komu jím navštívené internetové stránky patří a se kterým podnikatelem obchod uzavírá.“¹³⁰ NS přiznal žalobkyni též uplatněný nárok na přiměřené zadostiučinění v penězích.

Před registrací domény je proto vhodné prověřit si přípustnost použití doménového jména jak v obchodním rejstříku a databázi ochranných známek, tak pomocí internetového vyhledavače.

---

¹²⁹ Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: http://www.nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_ccReg_20080930_fin.pdf.

¹³⁰ JANSÁ, L. Konflikt domény s ochrannou známkou nebo obchodní firmou. právoit, 25-4-2007 [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/view.php?navezclanku=konflikt-domeny-s-ochrannou-znamkou-nebo-obchodni-firmou&cislocclanku=2007040005>.

4.3.3 Tvorba stránek – náležitosti

Pomocí internetu lze překonávat velké prostorové vzdálenosti. Strany mohou uzavírat smlouvy online bez toho, aby se znaly nebo osobně potkaly. Pro zákazníka je prakticky nemožné, aby skutečně vyhledal obchod a přesvědčil se o jeho existenci, kvalitě zboží, identitě prodávajícího. S tímto informačním deficitem je samozřejmě spojeno určité riziko. Že je tato nejistota překážkou růstu a rozvoje e-commerce, si uvědomili poměrně brzy i evropské zákonodárci a pokusili se ji odstranit rozsáhlou úpravou informačních povinností.

Každý, kdo nabízí služby a zboží pomocí internetu, musí dle ECD splňovat obecné informační povinnosti a pro ty, kteří používají svých stránek k uzavírání obchodů, platí pak ještě speciální povinnosti. Tyto ukládá internetovým obchodníkům občanský zákoník v ustanovení § 53, odst. 4¹³¹ a další pak zákon o ochraně spotřebitele. Jedná se především o uvedení informací o totožnosti prodejce a údajů o příslušném kontrolním orgánu, které musí být trvale veřejně přístupné. Před uzavřením smlouvy pak musí být v dostatečném předstihu spotřebitel informován o charakteru zboží a služeb, ceně, způsobu platby, o právu odstoupit od smlouvy ve lhůtě 14 dnů od převzetí věci a další.

---

¹³¹ § 53, odst. 4: Při jednání prostřednictvím některého prostředku komunikace na dálku musí být spotřebiteli s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy poskytnuty zejména tyto informace:

- a) obchodní firma nebo jména a příjmení a identifikační číslo dodavatele, sídlo právnické osoby a bydliště v případě fyzické osoby, u zahraniční osoby rovněž adresa podniku nebo organizační složky na území České republiky, byly-li zřízeny, údaj o zápisu v obchodním rejstříku nebo jiné obdobné evidenci, včetně spisové značky, pokud je přidělena, a kontaktní údaje, zejména poštovní adresa pro doručování, telefonní číslo, případně adresa pro doručování elektronické pošty,
  - b) údaje o příslušném kontrolním orgánu, podléhá-li činnost dodavatele režimu povolování,
  - c) název a hlavní charakteristiky zboží nebo služeb,
  - d) cena zboží nebo služeb, z níž jednoznačně vyplývá, zda je uvedena včetně všech daní a poplatků, mají-li k ní být připočítávány,
  - e) náklady na dodání,
  - f) způsob platby, dodání nebo plnění,
  - g) poučení o právu na odstoupení, s výjimkou případů podle odstavce 8,
  - h) náklady na použití komunikačních prostředků na dálku,
  - i) doba, po kterou zůstává nabídka nebo cena v platnosti.
- K informacím podle písmen a) a b) zajistí dodavatel trvalý veřejný přístup; nedodržení této povinnosti se považuje za nepředání informací podle § 53, odst. 7.

Tato úprava se ovšem týká pouze obchodních vztahů B2C. Kontakty B2B a C2C se těmito pravidly řídit nemusí.

Ač jsou online nákupy stále oblíbenější – realizuje je každý třetí občan EU, přes hranice v EU nakupuje pouze 30 milionů osob. Mnozí spotřebitelé jsou v tomto případě nakupování opatrní. Je proto chvályhodná iniciativa poslanců EP ohledně dalšího posílení bezpečnosti internetu, zjednodušení právních předpisů a přijetí zvláštních opatření pro malé a střední podniky. To, že stávající právní stav není právě uspokojivý, dokazují i výsledky kontroly e-obchodů, které provádí ČOI a SOS a jež ukázaly, že všechna kritéria splňuje pouze 17 virtuálních prodejen ze 100.¹³²

4.4 Reklama na internetu

Internetová reklama je inherentní světu e-commerce a úzce souvisí i s problematikou ochrany spotřebitele. Z průzkumu realizovaného nezávislou agenturou Factum Invenio pro Sdružení pro internetovou reklamu vyplývá, že domácí zadavatelé reklamy do e-reklamy v roce 2009 investovali 6,4 miliard korun. Internet tak dosáhl téměř desetiprocentního podílu na celkových investicích do reklamy a umístil se na třetí příčce v pomyslném žebříčku popularity reklamních medií hned za televizí a tiskem. Pro rok 2010 odborníci odhadují další růst o více než 17 %.¹³³

Definice reklamy obsažená v § 1, odst. 2) zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, říká, že reklamou se rozumí oznámení, předvedení či jiná prezentace šířené zejména komunikačními médii, mající za cíl podporu podnikatelské činnosti, zejména podporu spotřeby nebo prodeje zboží, výstavby, pronájmu nebo prodeje nemovitostí, prodeje nebo využití práv nebo závazků, podporu poskytování služeb, propagaci ochranné

---

¹³² PICKOVÁ, I. Podobné výsledky SOS i ČOI. Sdružení obrany spotřebitelů. 11-11-2008 [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: http://www.spotrebitele.info/informatika_telekomunikace/clanek.shtml?x=2347658.

¹³³ Sdružení pro internetovou reklamu: Internetová reklama hlásí 6,4 mld. korun za loňský rok. 25. 2. 2010. Dostupné z: http://www.spir.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=200&Itemid=1.

známky, pokud není dále stanoveno jinak. Dle odstavce 3) se pak komunikačními médii, kterými je reklama šířena, rozumí prostředky umožňující přenášení reklamy. Konkrétně jsou vedle periodického tisku a neperiodických publikací, rozhlasového a televizního vysílání, audiovizuální produkce, nosičů audiovizuálních děl, plakátů a letáků jmenovány právě i počítačové sítě. Reklama je vždy považována za obchodní sdělení¹³⁴ dle § 2 písmene f) zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

Internetovou reklamu můžeme tedy obecně vymežit jako formu komerčního sdělení, které má za cíl ovlivnit osoby a přimět je ke koupi určitého výrobku nebo služeb nebo k podpoře určité myšlenky a které k výše zmíněným účelům využívá internet. Označována bývá též termínem *online advertising* a jejími speciálními formami jsou plošná reklama (tzv. bannery), textová reklama (jakékoli placené nebo neplacené odkazy objevující se na stránce), intextová reklama (zobrazující se přímo v textu, často v podobě podtržených slov), search marketing (search engine marketing – umístění webové stránky na předních místech v seznamu vytvořeném vyhledávačem po zadání klíčového slova), social network advertising (využití sociálních sítí jako Facebook nebo MySpace pro zaměření cílových skupin), e-mail marketing (zasílání reklamních sdělení pomocí elektronické pošty).

Největší výhodou internetové reklamy je bezpochyby rychlé zpřístupnění informace, jež není omezeno geograficky ani časem. Za negativa bývá potom například

---

¹³⁴ Obchodním sdělením se rozumí všechny formy sdělení určeného k přímé či nepřímé podpoře zboží či služeb nebo image podniku fyzické či právnické osoby, která vykonává regulovanou činnost nebo je podnikatelem vykonávajícím činnost, která není regulovanou činností; *za obchodní sdělení se považuje také reklama podle zvláštního právního předpisu*. Pozitivní vymezení je dále upřesněno v negativní části definice, která z termínu obchodní sdělení vylučuje zprostředkování takových údajů, které umožňují přímý přístup k informacím o činnosti fyzické či právnické osoby nebo podniku, zejména doménové jméno nebo adresa elektronické pošty; za obchodní sdělení se dále nepovažují údaje týkající se zboží, služeb nebo image fyzické či právnické osoby nebo podniku, získané uživatelem nezávisle. Pro srovnání velice podobně je problematika upravena v § 2 německého *Telemediengesetz (TMG)*, BGBl. I S. 179, jenž je téměř identický s čl. 2 ECD. TMG konstatuje, že komerční komunikace je každá taková forma komunikace v telemediích, která slouží přímé nebo nepřímé podpoře odbytu zboží, služeb, nebo prezentaci, podnikatele, jiné organizace nebo fyzické osoby, jež vykonávají činnost v oblasti obchodu, průmyslu, řemesel nebo svobodných povolání. Negativní vymezení je stejné ve všech zmíněných předpisech.

kromě fenoménu tzv. bannerové slepoty,¹³⁵ považována obtížná měřitelnost efektivity on-line reklamy.¹³⁶ Pro dosažení co největšího úspěchu se proto reklama stává stále agresivnější. S tímto je spojen častější výskyt nežádoucích reklamních praktik, mezi něž se řadí:

- 1) *spamming* – zneužití e-mailové adresy – nevyžádaná elektronická pošta většinou rozesílaná bez souhlasu příjemců;
- 2) *meta-tagging* – tag je prvek vložený do zdrojového kódu HTML dokumentu, jenž často není přímo pro uživatele viditelný a který poskytuje informaci o dané webové stránce, a tím ji činí snadno zařaditelnou pro vyhledávače (jsou důležité pro oblast marketingu zvanou *SEO* – *search engine optimization*, jejímž cílem je co nejlepší klasifikace stránky v seznamu vyhledávání); *pagejacking* – vytváření stránek se zavádějícími popisy, jejichž cílem je svést uživatele na nežádoucí stránku;
- 3) *mousetrapping* – technika zabraňující uživateli opustit stránku pomocí pozměnění funkcí „zpět“ a „zavřít“, které buď nejsou funkční vůbec, nebo spouští nekontrolované otevírání dalších oken;
- 4) *cybersquatting* – též *domain grabbing* – registrace doménových jmen za účelem spekulativního převodu na osobu, která na takovém názvu může mít určitý zájem, mít k němu nějaká práva nebo pouhé bránění této osobě v užívání takového doménového jména; a jeho speciální forma *typosquatting* – registrace jména podobného, zkomoleného, známému doménovému jménu (např. www.wikipeida.org).¹³⁷

---

¹³⁵ Situace, kdy běžní uživatelé internetu reklamu umístěnou standardizovaně na webových stránkách ignorují.

¹³⁶ Často se pro posouzení účinnosti reklamy používá v procentech uváděná *Click rate*, jež představuje poměr počtu kliknutí k počtu zobrazení reklamního prvku. V průměru se pohybuje mezi 0,5 až 3 procenty a pro tuto relativně nízkou hodnotu bývá některými zadavateli reklamy internet jako reklamní medium odmítán.

¹³⁷ SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty internetu. S. 88, 89.

Právě tyto jevy, jejichž škodlivost spočívá v tom, že způsobují uživateli nejen ztrátu času, ale spotřebovávají i jeho technické zdroje, ukazují na nutnost právní regulace oblasti internetové reklamy.

Obecně můžeme právní normy upravující agendu e-reklamy rozdělit na pravidla upravující obsah reklamy a normy týkající se reklamních technik. Úpravu obsahu reklamy, vztahující se i na reklamu elektronickou, nalezneme v rámci českého právního řádu především v zákoně č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, který v § 2 vznáší požadavek korektnosti, pravdivosti a dodržení etického rámce, dále v zákoně č. 513/1991, obchodním zákoníku, a např. v zákoně č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, kteréžto akcentují nepřipustnost klamavých údajů aj. Důležitým evropským pramenem je pak směrnice Evropského parlamentu a Rady směrnice 97/55/ES ze dne 6. října 1997, kterou se mění směrnice 84/450/EHS, o klamavé reklamě tak, aby zahrnovala reklamu srovnávací,¹³⁸ jejíž nároky byly zapracovány novelami do obchodního zákoníku. Jak cybersquatting, tak typosquatting budou postižitelné jako nekalosoutěžní jednání, v případě prvním dle obecné definice nekalé soutěže v § 44, odstavci 1 ObchZ, resp. § 48 – parazitování na pověsti podniku, výrobků nebo služeb. Podobně jako v ObchZ je obecný zákaz nekalých obchodních praktik formulován v čl. 5 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004, *směrnice o nekalých obchodních praktikách*,¹³⁹ (transponována do české úpravy novelou zákona o ochraně spotřebitele). Za nekalou je označena obchodní praktika, pokud: a) je v rozporu s požadavky náležité profesionální péče a b) podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele, který je jejímu

---

¹³⁸ Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=218551:cs&lang=cs&list=234348:cs,225645:cs,218551:cs.&pos=3&page=1&bl=3&pgs=10&hwords=&checktexte=checkbox&visu=#texte>.

¹³⁹ Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=401179:cs&lang=cs&list=501734:cs,425612:cs,401179:cs.&pos=3&page=1&bl=3&pgs=10&hwords=&checktexte=checkbox&visu=#texte>.

působení vystaven nebo kterému je určena, nebo průměrného člena skupiny, pokud se obchodní praktika zaměřuje na určitou skupinu spotřebitelů ve vztahu k danému produktu.

Na on-line reklamní techniky se vztahuje mj. výše zmíněný zákon o některých službách informační společnosti, kterým byly implementovány zásady ECD a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací. V § 7 zákon stanoví poměrně přísná pravidla pro šíření obchodních sdělení tím, že zavádí systém *opt-in*. Obchodní sdělení tak mohou být šířena elektronickými prostředky pouze tehdy, pokud odesílatel získá prokazatelně souhlas adresáta před zasláním takového sdělení. Ve vztahu k zákazníkům, tedy osobám, se kterými odesílatel sdělení již v kontaktu je, můžeme spatřovat rozdíl oproti ochraně adresáta v tom, že zákazníkovi musí být zřetelně a jasně umožněno jednoduchým způsobem, zdarma nebo na účet této fyzické nebo právnické osoby (odesílatele) odmítnout souhlas s takovýmto využitím svého elektronického kontaktu i při zasílání každé jednotlivé zprávy, pokud původně toto využití neodmítl.¹⁴⁰

Důležitým ustanovením v boji proti spammingu je § 7, odstavec 4 ZIS, který zakazuje zaslání elektronické pošty za účelem šíření obchodního sdělení, pokud a) tato není zřetelně a jasně označena jako obchodní sdělení, b) skrývá nebo utajuje totožnost odesílatele, jehož jménem se komunikace uskutečňuje, nebo c) je zaslána bez platné adresy, na kterou by mohl adresát přímo a účinně zaslat informaci o tom, že si nepřeje, aby mu byly obchodní informace odesílatelem nadále zasílány.¹⁴¹

---

¹⁴⁰ OTEVŘEL, P. Spamming a některé otázky šíření obchodních sdělení. [citováno 8. března 2010]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/spamming-a-nektere-otazky-sireni-obchodnich-sdeleni>.

¹⁴¹ čl. 6 ECD stanoví jako předpoklady komerční komunikace v elektronickém právním styku následující: a) obchodní sdělení musí být jasně rozeznatelná; b) fyzická nebo právnická osoba, na jejíž objednávku obchodní sdělení probíhá, musí být jasně rozeznatelná; c) jsou-li v členském státě, v němž je poskytovatel usazen, povolené propagační nabídky jako slevy, prémie a dary, musí být jako takové jasně rozeznatelné a podmínky pro jejich využívání musí být snadno přístupné, jakož i zřetelně a jednoznačně uvedené; d) jsou-li v členském státě, v němž je poskytovatel usazen, povolené propagační soutěže nebo hry, musí být jako takové jasně označené a podmínky účasti v nich musí být snadno přístupné a zřetelně a jednoznačně uvedené. (Téměř doslovně kopíruje úpravu německý TMG, § 6).

4.5 Charakter E-smluv

V praxi se projevuje tendence považovat za ryze elektronické obchody především operace na internetu, kdy dochází k nabízení předmětného zboží na internetových stránkách – v tzv. virtuálních obchodních domech. Musíme tedy odlišovat formy, které využívají internetu pouze jako média pro realizaci klasických smluvních vztahů a nemusí být formou elektronického obchodu (případ výměny e-mailů za účelem uzavření smlouvy). Předěl mezi těmito formami však není z právního hlediska dostatečně zřetelný, jelikož mezi oběma existuje celá řada méně vyhraněných komunikací.¹⁴² Samostatně pak stojí také finanční obchody.

E-kontraktace jako proces uzavírání elektronických smluv vede tedy za splnění určitých podmínek ke vzniku závazkových právních vztahů. Tyto „smlouvy, jejichž sjednání, uzavření anebo plnění se děje za použití elektronických přenosových nebo sdělovacích prostředků“, označujeme za smlouvy uzavřené na dálku, či distanční smlouvy (ve smyslu § 53 OZ).¹⁴³ „K uzavírání smlouvy nedochází v jednom místě a v jednom čase, ale vesměs jde o více či méně trvající nabídku ze strany jedné a její akceptaci, projevenou relevantním způsobem na straně druhé.“¹⁴⁴ Smlouva je pak podle § 44, odst. 1 OZ uzavřena až v momentě, kdy přijetí návrhu na uzavření smlouvy nabývá účinnosti.

4.5.1 Proces uzavírání smluv on-line

Elektronické uzavírání smluv je třeba vnímat jako specifickou metodu kontraktace. Dle mého názoru to ale nebrání tomu, aby pro něj v zásadě platily všeobecné předpisy „starého“ práva. Pro otázky přípustnosti a formy on-line smluv budou rozhodující primárně ustanovení OZ. Ve smluvních vztazích, jež se vzhledem ke svému podnikatelskému

---

¹⁴² PICKOVÁ, I. Podobné výsledky SOS i ČOI. Sdružení obrany spotřebitelů. 11-11-2008 [citováno 13. března 2009]. Dostupné z:

http://www.spotrebitele.info/informatika_telekomunikace/clanek.shtml?x=2347658.

¹⁴³ SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty internetu. S. 155.

¹⁴⁴ SMEJKAL, V.: Internet a §§§. Praha: Grada Publishing, 2001. s. 245.

charakteru, z vůle stran nebo z jiného důvodu, budou řídit předpisy práva obchodního, bude speciálním zákonem ObchZ.

Smlouvu definujeme jako dvou- nebo vícestranný právní úkon, který vede ke vzniku, změně nebo zániku právního vztahu. Jde tedy o projevy vůle směřující k určitému právnímu následku. V případě e-komunikace může být zpochybňována situace, kdy je smlouva uzavírána počítačem automaticky. Systém pouze vygeneruje odpověď a zašle ji druhé straně. Na první pohled zde chybí projev lidské vůle, který je klíčový pro každý právní úkon.¹⁴⁵ Domnívám se však, že i v tomto případě se o vyjádření projevu vůle jedná, a to toho člověka, který systém v určitém čase k automatické odpovědi naprogramoval, a tím projevil zájem smlouvu uzavřít. To znamená, že i na automatizované smlouvy se dá vztáhnout obecná definice zmíněná výše.

Ke vzniku smlouvy je třeba dvou kroků: návrhu – *oferty* a jeho přijetí – *akceptace*. Návrh smlouvy, tedy projev vůle uzavřít e-smlouvu, může být obsažen např. v e-mailu nebo na WWW stránkách (click-wrap smlouvy). Tyto dvě formy, ač spojeny využitím stejného média – internetu, se od sebe podstatně odlišují. Elektronická pošta je pouhým digitálním ekvivalentem dopisu. K přenosu návrhu dochází v zásadě stejně. Zásadní je dle mého mínění to, že e-mail musí být adresován a odeslán příjemci. Služba WWW naproti tomu může plnit funkci tradičních inzerátů, pokud nabízí zboží nebo služby dodávané off-line (nepřímý e-obchod), ale zároveň přináší i možnost provést elektronicky celý obchod. První možnost tohoto obchodního využití webové stránky nemůže být chápána jako návrh smlouvy, ale pouze jako výzva neurčitému a neomezenému množství uživatelů internetu k zasílání nabídek (objednávek). Hlavním důvodem je, že kdyby projeвили vůli uzavřít smlouvu všechny osoby, které stránku na celém světě zhlédnou, nebo pravděpodobně i jen část z nich, zájem by zřejmě značně překročil kapacity obchodníka, který by neměl dostatek zboží nebo kapacitu k poskytnutí služby a musel by pak nést následky v podobě odpovědnosti za škodu v důsledku nesplnění smlouvy. To by stavělo provozovatele stránky do výrazně nevýhodného postavení. S tímto názorem se ztotožňuje i

---

¹⁴⁵ Právní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují. (§34 OZ).

německý Oberlandesgericht v rozhodnutí OLG Oldenburg, CR 1993, 558 ve věci Btx.¹⁴⁶ U e-obchodů přímých, což je varianta druhá, tato situace nastat nemůže. I plnění probíhá elektronicky prostřednictvím digitálního kopírování a je k dispozici v neomezeném množství (např. prodej hudby prostřednictvím mp3 souborů). Zde tedy může být úkon obchodníka brán jako návrh na uzavření smlouvy nebo nabídka neomezenému počtu osob, protože odpovědnost za škodu pro neplnění závazku ze smlouvy v zásadě nehrozí.¹⁴⁷

V případě click-wrap smluv, které jsou na internetu nejběžnější, obvyklý proces uzavírání smlouvy začíná tím, že prodejce umístí na stránky informace o produktu. V elektronické blízkosti je potom umístěn hypertextový formulář objednávky, který zájemce vyplní a na konci stvrdí kliknutím na ikonku s nápisem „potvrdit“, „souhlasím“ nebo „přijímám“ atp.¹⁴⁸ Kliknutím je objednávka odeslána prodejci, který si většinou osobuje právo rozhodnout o pokračování či nepokračování transakce, a tím se stává stranou, která rozhoduje o přijetí nabídky.¹⁴⁹ V mnoha případech však bude objednávka vyřízena automaticky, čímž se projevuje okamžitost následků internetové komunikace.

Obecně k přijetí návrhu dojde včasným souhlasným jednáním akceptanta a je účinné od jeho dojití oferentovi, tedy poté, co se jednoznačná nabídka setká s jasnou akceptací. Z toho vyplývá, že předtím, než dojde k uzavření smlouvy, musí být stranám známy všechny podmínky kontraktu, které mohou být vyjádřené ve smlouvě přímo nebo implicitně. To platí jak pro e-mailové, tak pro click-wrap smlouvy. V případě e-mailu jde zejména o jasné vyjádření smluvních podmínek způsobem nevzbuzujícím pochybnosti jejich o významu. U click-wrap smluv musí provozovatel stránky spotřebitele upozornit na všechny podmínky předtím, než mu umožní produkt koupit. Tyto tzv. všeobecné obchodní podmínky bývají často zprostředkovány formou odkazu na jiný dokument. V tomto případě musí obě strany vědět, že podmínky jsou součástí smlouvy a prodejce tak musí podniknout veškeré kroky, aby jim zajistil pozornost spotřebitele před kliknutím

---

¹⁴⁶ SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty internetu. S. 158.

¹⁴⁷ Ibidem.

¹⁴⁸ Časté jsou anglické termíny: *I Accept, Submit, Purchase*.

¹⁴⁹ LIM, Y. F.: *Cyberspace law: commentaries and materials*. 2nd edition. Hong Kong: Shek Wah Tong Printing Press Ltd., 2007. S. 72 a násl.

na souhlasné tlačítko. V případě sporu musí známost těchto podmínek spotřebiteli prokazovat provozovatel stránky. Proto se běžně vyžaduje, aby spotřebitel před koupí zatrhl okénko, že si přečetl smluvní podmínky. Tím, že tak učiní, stávají se všeobecné obchodní podmínky součástí smlouvy bez ohledu na to, zda je skutečně četl. Pokud ne, proces uzavírání smlouvy je přerušen.

Implicitní podmínky jsou vázány na specifické okolnosti každého případu, budou záviset především na typu uzavírané smlouvy a právu použitelném pro řešení sporu ze smlouvy. Mohou se odvíjet od obecných zvyklostí nebo stavby smlouvy.

Všeobecné smluvní podmínky jsou upraveny Směrnicí 1993/13/EHS, o nekalých podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, která v čl. 5 stanoví, že v okamžiku uzavření smlouvy musí být poukázáno na existenci všeobecných smluvních podmínek. ECD 2000/31 požaduje, aby všeobecné smluvní podmínky byly k dispozici tak, aby je měl spotřebitel možnost si spolu se zněním smlouvy uložit a reprodukovat (čl. 10, odst. 3 ECD, resp. § 53a, odst. 3 OZ).

V soukromoprávní úpravě platí obecně zásada smluvní autonomie, která znamená ‚volnost uzavírání smluv, volnost výběru jejich typů, volnost výběru spolukontrahenta, volnost utváření smluvního obsahu, volnost určení formy‘.¹⁵⁰ Samozřejmě platí určité hranice této svobody, jimiž jsou další zásady formulované občanským zákoníkem a kogentní ustanovení OZ a ObchZ. Osoba uzavírající smlouvu musí být k tomu způsobilá, musí jednat svobodně a vážně a nebyť při uzavírání smlouvy v omylu. Dalšími náležitostmi pro vznik platné smlouvy jsou možnost a dovolenost plnění, řádná identifikace smluvních stran, určitost nabídky a jejího přijetí, souhlas vůle všech stran.¹⁵¹ V případě posuzování

---

¹⁵⁰ KNAPPOVÁ, M.; ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kol.: Občanské právo hmotné 1, 4., aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005. S. 52.

¹⁵¹ V. Smejkal jmenuje konkrétně tyto zásady OZ: § 3, odst. 1: Výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy. § 34: Právní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní přepisy s takovým projevem spojují. § 35, odst. 1: Projev vůle může být učiněn jednáním nebo opomenutím; může se stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěl účastník projevit. § 35, odst. 3: Právní úkony vyjádřené jinak než slovy se vykládají podle toho, co způsob jejich vyjádření obvykle znamená. Přitom se přihlíží k vůli toho, kdo

smluv s mezinárodním prvkem je třeba mít na paměti, že požadavky cizího rozhodného práva se mohou od těch stanovených právem českým lišit.

Zásadně tedy princip smluvní volnosti umožňuje uzavírat kontrakty v jakékoli formě. Jsou tedy platné nejen písemné, ale i ústní právní úkony nebo dokonce i konkludentní. Přesto se doporučuje, tam kde je to možné, i navzdory volnosti formy uzavírat smlouvy písemně především z důvodu lepší důkazní pozice v případě sporu. To platí dvojnásob v případě uzavírání smluv na internetu, kdy je třeba zvýšené opatrnosti vzhledem k anonymitě účastníků a tomu, že on-line prostředí svádí k bezprostředním reakcím a rychlejšímu rozhodování.

Výjimkami ze smluvní autonomie jsou případy, kdy dohoda stran nebo zákon písemnou formu výslovně vyžaduje, např. u smlouvy o prodeji nemovitosti, nebo je-li stanovena speciální forma (notářský zápis u určitých úkonů týkajících se obchodních společností). Požadavek písemné formy znamená, že odpovídající projev vůle musí být přinejmenším vlastnoručně podepsán. U některých úkonů je navíc vyžadováno, aby vedle podpisu byl napsán vlastní rukou celý dokument (např. závěť).

4.5.2 E-podpis

Vzhledem k specifičnosti internetu mohou vznikat pochyby a problémy obzvláště u formálních náležitostí smluv. Toto médium nedokáže vytvořit nebo zprostředkovat ručně psané zprávy nebo vlastnoruční podpis používaný jako důkaz autorství nebo souhlasu s obsahem podepsaného dokumentu. Nevystačíme si oskenováním dokumentu, kterým se dá vytvořit pouze kopie, nikoli originál.

E-mailová komunikace se potýká s několika problémy. Obecně platí, že lidé jsou při rozesílání e-mailů méně obezřetní. Především díky jednoduchosti odesílání zpráv v porovnání např. s dopisem, relativní anonymitě odesílatele, kdy si příjemce nemůže být

---

právní úkon učinil, a chrání se dobrá víra toho, komu byl právní úkon určen. § 37, odst. 1: Právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.

absolutně jistý, že jde skutečně o tu kterou osobu. Další nebezpečí, kterému čelí elektronické zprávy vzhledem k jednoduchosti kopírování a změn počítačových souborů, představuje manipulace zprostředkovaných dat a informací o odesílateli. Tyto komplikace se snaží řešit úprava zajištěného elektronického podpisu obsažená v zákoně č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, kterým je do českého právního řádu implementována evropská úprava tohoto nástroje – DES 1999/93/ES (viz výše).

K tomu, aby zájemce získal kvalifikovaný elektronický podpis, musí vyhledat poskytovatele certifikačních služeb. Tento soukromoprávní subjekt poskytuje službu spočívající v propojení fyzické osoby s jejím veřejným klíčem prostřednictvím tzv. certifikátu. Certifikátem zaručuje, že klíč patří skutečně tomu, kdo je označen jako jeho vlastník. Jeho důvěryhodnost oslabuje to, že v některých zemích je možné vystavit certifikát pouze na základě e-mailové žádosti, bez jakéhokoli prověřování. V ideálním případě tedy poskytovatel certifikačních služeb před vydáním soukromého a veřejného klíče (osobních zřizovacích dat pro podpis) ověří totožnost žadatele. E-podepisování pak vypadá tak, že si soukromým (osobním a tajným) klíčem podepisující strana vygeneruje textový kód, který je připojen k e-mailu. Příjemce potom s pomocí veřejného klíče může ověřit pravost podpisu (tj. provést identifikaci a autentizaci odesílatele) a neporušenost obsahu zprávy.¹⁵²

Zákon o e-podpisu rozeznává dva druhy podpisu – obyčejný a zaručený, věnuje se ale v podstatě jen zaručenému. § 2, odst. 1, pís. b stanoví, že zaručeným elektronickým podpisem se rozumí elektronický podpis, který splňuje následující požadavky: 1. je jednoznačně spojen s podepisující osobou, 2. umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě, 3. byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou, 4. je k datové zprávě,

---

¹⁵² SMEJKAL, V.: Internet a §§§. Praha: Grada Publishing, 2001. S. 273.

ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat. Pouze zaručený e-podpis garantuje autentičnost a integritu zprávy.¹⁵³

Specifičností zaručeného elektronického podpisu se zabýval i Ústavní soud ve svém nálezu IV. ÚS 319/05. Ústavnímu soudu bylo doručeno podání označené jako ústavní stížnost v elektronické podobě se zaručeným elektronickým podpisem doplněným o kvalifikovaný certifikát vydaný akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb. „Vzhledem k tomu, že úprava podání v elektronické podobě není v zákoně o Ústavním soudu obsažena, je nutno přiměřeně použít úpravu obsaženou v občanském soudním řádu (ustanovení § 63 zákona 182/1993 Sb. o Ústavním soudu).“ Elektronické podání však nebylo ve lhůtě tří dnů doplněno - povinnost stanovená § 42 odst. 3 OSŘ. Na základě jazykového výkladu tohoto ustanovení by Ústavní soud nemohl k takovému elektronickému podání přihlížet. Použitím dalších metod výkladu, výkladu historicko-teleologického a systematického, došel však soud k závěru, že „povinnost stěžovatele doplnit své elektronické podání do tří dnů se nevztahuje na podání v elektronické podobě, jestliže je k němu připojen uznávaný elektronický podpis dle ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a změně některých dalších zákonů.“ Účelem deklarovaným § 1 ZEP je „upravit v souladu s právem Evropských společenství používání elektronického podpisu, elektronické značky, poskytování certifikačních služeb a souvisejících služeb poskytovateli usazenými na území České republiky...“ Relevantní evropskou právní úpravou je směrnice EP a Rady 1999/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy, jejímž cílem je odstranit překážky pro elektronickou komunikaci a elektronický právní styk, které vyplývají z různých pravidel o právním uznání elektronických podpisů a o akreditaci tzv. ověřovací služby v členských státech. V čl. 5 směrnice je obsažena premisa, aby zaručené elektronické podpisy založené na kvalifikovaných osvědčeních a vytvořené pomocí prostředků pro bezpečné vytváření podpisu byly po právní stránce

---

¹⁵³ Podle § 3, odst. 2 ZEP použití zaručeného elektronického podpisu založeného na kvalifikovaném certifikátu a vytvořeného pomocí prostředku pro bezpečné vytváření podpisu umožňuje ověřit, že datovou zprávu podepsala osoba uvedená na tomto kvalifikovaném certifikátu. V §4 se dále uvádí, že jeho použití zaručuje, že dojde-li k porušení obsahu datové zprávy od okamžiku, kdy byla podepsána nebo označena, toto porušení bude možno zjistit.

spojeny se stejnými právními následky jako vlastnoruční podpisy, které jsou na papírovém podkladu. Smyslem a účelem této směrnice je tedy ulehčení použitelnosti elektronického podpisu a docílení jeho rovnocenného postavení s podpisem vlastnoručním. Též důvodová zpráva k ZEP (III. volební období Poslanecké sněmovny, 1999, tisk 415/0) říká, že hlavním principem zákona je zajistit, že datové zprávy nesmí být diskriminovány. „Lze tedy vyvodit, že ... podání v elektronické podobě splňující výše uvedené požadavky zákona o elektronickém podpisu je podáním rovnocenným s podáním v písemné podobě na papíře s vlastnoručním podpisem, zatímco elektronicky učiněné podání bez zaručeného elektronického podpisu je nutné do 3 dnů doplnit.“¹⁵⁴

4.5.3 E-aukce

Internetové aukce jsou poměrně novým, přesto velmi důležitým, trhem použitého i nového zboží jak ve sféře C2C, tak v oblasti B2C a B2B. Z obchodního hlediska představují „prostor pro vyhledání nejvhodnějšího obchodního partnera a získání co nejvýhodnějších smluvních podmínek při maximalizaci výhod konkurenčního prostředí, to vše v relativně krátkém čase.“¹⁵⁵

E-aukce se vyskytují v nejrůznějších formách. Rozlišit můžeme aukce prodejní a nákupní (dle toho, kdo proces iniciuje), veřejné nebo neveřejné (v závislosti na tom, zda se jich může zúčastnit kdokoliv, nebo jen vybraný okruh účastníků). V nejobvyklejším případě půjde o nabídku zboží k určitému časovému úseku. Ten, kdo do vypršení stanovené lhůty nabídne nejvyšší cenu, zboží získá, což je zpravidla potvrzeno zasláním zprávy prostřednictvím elektronické pošty. Dále existují tzv. obrácené aukce, kdy s ubíhajícím časem cena zboží naopak klesá. Zahrnout mezi e-aukce můžeme i tzv. Community-

---

¹⁵⁴ V rámci systematického výkladu je dále zmíněna formulace požadavku doplnění podání bez zaručeného podpisu, který je v různých variacích vyjádřen v zákoně č. 150/2005 Sb., soudním řádu správním (§ 37 odst. 2), zákoně č. 141/1961 Sb., trestním řádu (§ 59 odst. 2), zákoně č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (§ 21 odst. 4), vše ve znění účinném k 3. červnu 2005 a zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád (§ 37 odst. 4), ve znění platném k 3. červnu 2005.

¹⁵⁵ MOKRÝ, L. Právní povaha e-aukce. [citováno 12. dubna 2010] Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/pravni-povaha-e-aukce>.

Shopping. Zde cena závisí na tom, kolik kupců se rozhodlo spojit v kupní společnosti.¹⁵⁶ Společně všem výše uvedeným je to, že využívají výhod digitální infrastruktury – neomezeného přístupu a množství zákazníků.

Ačkoli jsou v souvislosti s e-aukcemi používány pojmy jako dražba, vydražitel, příhoz či příklep nejedná se o klasickou dražbu. Příkladem jsou aukce provozovatelů jako eBay nebo Aukro.¹⁵⁷

V klasickém případě elektronické aukce se vyžaduje prvotní registrace účastníka. Tomu, kdo zboží nabízí, je dán provozovatelem serveru prostor pro popsání výrobku, stanovení nejnižší ceny, pravidel pro příhoz a lhůty. Zájemce potom musí nabídnout více než je počáteční cena. Všechny příhozy se zaznamenají na seznam k draženému předmětu a jsou viditelné pro ostatní zákazníky, kteří mohou nabídnout více. Nižší nabídky jsou automaticky odmítnuty. Příklep je udělen tomu, kdo v okamžik vypršení lhůty nabídne nejvíce. Tento „příklep“ je automatizovaný proces, o kterém je vydražitel informován e-mailem a obě strany jsou vyzvány uskutečnit obchod. Právní základ tohoto dění jsou všeobecné obchodní podmínky internetového aukčního domu. Ty musí být nabízejícím i zájemcem akceptovány.

Z hlediska právního můžeme na internetovou aukci pohlížet jako na proces směřujícím k uzavření právně závazné smlouvy, specifický proces e-kontraktace. „Vydražitel“ nabývá vlastnictví k nabízené věci na základě akceptace nabídky prodejce, internetový aukční dům zde působí jako zprostředkovatel.

V souvislosti s internetovými aukcemi se objevuje řada specifických právních problémů. Jde např. o případ, kdy fyzická osoba vystupující jako spotřebitel nabízí a prodává zboží prostřednictvím e-aukce opakovaně a ve větším množství – tzv. podnikání

---

¹⁵⁶ SCHEFFLER, H. in GOUNALAKIS, Rhb. Electronic Business, § 42. S 1392.

¹⁵⁷ OTEVŘEL, P. O podnikání nepodnikatelů v rámci e-aukcí. [citováno 12. dubna 2010] Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/o-podnikani-nepodnikatelu-v-ramci-e-aukci>.

nepodnikatele.¹⁵⁸ Za tímto jednáním může být i snaha vyhnout se zatěžujícím požadavkům spojeným s podnikáním, včetně informačních povinností v souvislosti s prodejem pomocí prostředků komunikace na dálku (informace o obchodním jménu, kontaktních údajích, právu na odstoupení od smlouvy atd. - viz kapitola 4.8.2). Podnikateli samozřejmě nic nebrání, aby nabízel zboží prostřednictvím internetových aukcí, musí však splňovat podmínky prodeje jako v případě provozování vlastního e-shopu.¹⁵⁹ Zajímavá je poměrně rozsáhlá rozhodovací činnost německých soudů v oblasti e-aukcí, jež si vysloužila označení *eBay-Recht*.

V roce 2004 se německý Spolkový soudní dvůr vyjádřil k problematice práva spotřebitele odstoupit od smlouvy v případě e-aukce.¹⁶⁰ Prodávající, jež nabízel zboží na portálu eBay v rámci své podnikatelské činnosti, zažaloval kupujícího (spotřebitele), který předmět vydražil a následně odmítl zaplatit.¹⁶¹ Stejně jako v českém občanském zákoníku najdeme i v německém BGB¹⁶² ustanovení obsahující výjimky z užití principů ochrany spotřebitele při uzavírání smluv za použití prostředků komunikace na dálku, jež stanoví, že se tyto zásady nevztahují mj. na smlouvy uzavírané na základě dražby. Jelikož eBay je organizovaná jako internetová aukce a používají se tu pojmy jako dražba a vydražit, domníval se žalobce, že kupující není oprávněn odstoupit od smlouvy bez uvedení důvodu. Německé soudy však opakovaně judikovaly, že u e-aukcí, kde provozovatel aukce dává možnost prodávajícímu umístit zboží na svých stránkách a stanovit podmínky jeho prodeje, se jedná o závazný návrh na uzavření smlouvy. Provozovatel aukčního serveru pouze dává

---

¹⁵⁸ Dle § 2, odst. 1 Obch Z se podnikáním rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Nesplnění zákonných předpokladů pro výkon podnikatelské činnosti je postihnutelné podle § 251 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, dle něhož se trestného činu neoprávněného podnikání dopustí ten, kdo ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní nebo jiné podnikání.

¹⁵⁹ OTEVŘEL, P. O podnikání nepodnikatelů v rámci e-aukcí. [citováno 12. dubna 2010] Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/o-podnikani-nepodnikatelu-v-ramci-e-aukci>.

¹⁶⁰ BGH, Az. VIII ZR 375/03 - LG Traunstein AG Rosenheim. Dostupné z: <http://www.internetrecht-rostock.de/ebayurteil14.htm>.

¹⁶¹ Internetrecht-Rostock.de. Endlich Klarheit – BGH entscheidet für Widerrufsrecht bei eBay-Auktionen. Dostupné z: <http://www.internetrecht-rostock.de/bgh-ebay.htm>.

¹⁶² BGB - Bürgerliches Gesetzbuch, BGBI. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738. Dostupné z: <http://www.gesetze-im-internet.de/bgb/BJNR001950896.html>.

k dispozici systém, který umožňuje zájemcům o vystavené zboží provádět „příhozy“. Ty jsou ovšem pouze akceptací navržené kupní smlouvy – nejedná se tedy o princip veřejné dražby, kdy smlouva vzniká okamžikem udělení příklepu. Z tohoto důvodu se na prodej zboží prostřednictvím eBay použije úprava spotřebitelských smluv v plném rozsahu.¹⁶³

V dalším z případů „se provozovatel internetového obchodu s mobilními telefony a příslušenstvím domáhal zákazu činnosti prodávajícího, který prodával stejné zboží prostřednictvím eBay. Přitom neuváděl své pravé jméno a adresu pro doručování případných písemností, e-mailovou adresu ani informaci o právu kupujícího odstoupit od smlouvy bez udání důvodu. Žalobce se cítil takovou činností poškozen. Soud se musel zabývat tím, nakolik lze činnost prodávajícího posoudit jako výkon podnikatelské činnosti. Oberlandesgericht Zweibrücken¹⁶⁴ jako odvolací soud poukázal na hodnocení prodávajícího jako profesionála dle parametrů eBay (tzv. PowerSeller, prodejce s minimálně 98 % pozitivních hodnocení; viz též dřívější rozsudek frankfurtského soudu OLG Frankfurt, 6 W 153/04). Pokud je prodejce takto označován, nese důkazní břemeno a je případně povinen prokázat, že není podnikatelem, resp. nevyvíjí svou činnost jako podnikatel. Soud v tomto případě činnost žalovaného skutečně jako výkon podnikání posoudil. Zdůraznil přitom indicie, podle kterých by mělo být zvažováno, zda se u prodejce působícího v rámci internetových aukcí jedná o výkon podnikatelské činnosti: V prvé řadě hraje roli množství realizovaných aukcí (obchodů) a dosažený obrat. Dále zda je prodáváno zboží stejného druhu a zda jde převážně o zboží nové, nepoužité. Svou roli rovněž hraje použití reklamních sloganů a zda prezentace zboží vzbuzuje pocit, že jde o profesionálního provozovatele obchodu. To vše však samo o sobě ještě neznamená, že jde o výkon podnikání. Podstatné podle soudu je to, jestli se u dotyčného prodejce jedná o systematickou a plánovanou činnost, která směřuje k uzavření velkého množství

---

¹⁶³ OTEVŘEL, P. E-aukce a právo spotřebitele odstoupit od kupní smlouvy. [citováno 12. dubna 2010] Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/e-aukce-a-pravo-spotrebitela-odstoupit-od-kupni-smlouvy>.

¹⁶⁴ OLG Zweibrücken, Az. 4 U 210/06. Dostupné z: http://medien-internet-und-recht.de/pdf/VT_MIR_2007_277.pdf.

obchodů. O podnikatelskou činnost se tedy nejedná např. tehdy, když někdo ruší knihovnu a nabídne k prodeji 150 kusů knih.¹⁶⁵

Závěry německých soudů se nedají bez dalšího převzít do českého práva. Nicméně vzhledem k tomu, že právní úprava této problematiky je v důsledku harmonizace s právem EU téměř totožná, dají se předpokládat obdobné závěry v českém prostředí.

4.5.4 Online platby

Použití internetu pro nákup a prodej je velice výhodné a vzhledem ke snadnému přístupu rychle realizovatelné. Mezi nespočetné výhody, které byly diskutovány výše, patří např. schopnost podnikatele oslovit velký počet zákazníků a možnost zákazníků porovnat nespočetné množství produktů různých podnikatelů. Placení jako závěrečná fáze on-line transakcí je však v prostředí internetu kritickým okamžikem, jenž je spojený s větším či menším rizikem. Právě v této fázi se nejvíce projevuje nedůvěra zákazníků. Průzkumy ukazují, že zhruba 50 % uživatelů internetu nakupuje online, provádění e-plateb ovšem důvěřuje pouze 30 % z nich,¹⁶⁶ přičemž zbylí dávají přednost platbám na dobírku nebo platebním příkazem (v České republice se pomocí dobírky realizuje až 80 % internetových nákupů¹⁶⁷).

Právě způsob placení je důležitým hlediskem pro hodnocení bezpečnosti internetu, kterou se snaží posílit jak technické inovace, tak nová nasazení právní úpravy. Zejména je třeba se zaměřit na zabránění možné modifikace platebních informací, falšování, zadržetí platby, nebo nevyžádanému opakování transakce.

---

¹⁶⁵ OTEVŘEL, P. O podnikání nepodnikatelů v rámci e-aukcí. [citováno 12. dubna 2010] Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/o-podnikani-nepodnikatelu-v-ramci-e-aukci>.

¹⁶⁶ Např. výzkum britského nevládního oddělení *The Office of Fair Trading*. Telegraph.co.uk. Third of internet users too scared to use credit card to shop online. [11. května 2009] Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/technology/news/5305146/Third-of-internet-users-too-scared-to-use-credit-card-to-shop-online.html>.

¹⁶⁷ Dle průzkumu Asociace pro elektronickou komerci. Placení na Internetu vloni a letos. LUPA. [citováno 31. března 2010] Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/placeni-na-internetu-vloni-a-letos/>.

Rizika internetových plateb vznikají na straně obchodníků, zákazníků i banky. Obchodníkům hrozí újma způsobená podvodným jednáním zákazníků, žádajících neoprávněně zpět svou platbu. Zákazník nese nebezpečí neoprávněného odečtení platby. Banky potom přebírají riziko podvodné platby často dobrovolně kvůli získání a udržení klientů. Pokud osoba nesouhlasí s údajem o internetové transakci, kontaktuje banku, která po přezkoumání oprávněnosti nároku reklamaci platby vyřídí. V případě nespokojenosti s postupem banky při vyřizování reklamace týkající se platebního styku, se může poškozený klient obrátit na finančního arbitra, například prostřednictvím Sdružení obrany spotřebitelů - SOS nebo přímo.¹⁶⁸ Podle §18 zákona č. 124/2002 o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech,¹⁶⁹ pokud bylo užito elektronického platebního prostředku, a) aniž byl fyzicky předložen, nebo b) bez identifikace držitele osobním identifikačním číslem nebo bez identifikace jiným způsobem, neumožňuje-li podstata elektronického platebního prostředku jeho fyzické předložení a prohlásí-li držitel, že tento elektronický platební prostředek neužil, má právo požadovat od vydavatele neprodlené vrácení peněžních prostředků odčerpaných takovýmto užitím elektronického platebního prostředku. Zákon rovněž v § 15, odst. 1 definuje termín elektronický platební prostředek jako a) prostředek vzdáleného přístupu k peněžní hodnotě, při jehož užívání se zpravidla vyžaduje identifikace držitele osobním identifikačním číslem přiděleným vydavatelem nebo identifikace jiným způsobem, b) elektronický peněžní prostředek. Dále je ve druhém odstavci vymezen elektronickým peněžním prostředkem jako platební prostředek, který uchovává peněžní hodnotu v elektronické podobě. Elektronickými penězi je potom dle odst. 3 peněžní hodnota, která a) představuje pohledávku za vydavatelem, b) je uchovávána na elektronickém peněžním prostředku, c) je vydávána proti přijetí peněžních prostředků v hodnotě ne nižší, než je hodnota vydávaných

---

¹⁶⁸ Peníze.cz. Platební karty: jaká zneužití číhají a jak se jim bránit. Dostupné z: <http://www.penize.cz/18567-platebni-karty-jaka-zneuzeni-ci-haji-a-jak-se-jim-branit>.

¹⁶⁹ Dále též jen „zákon o platebním styku“, který zapracovává předmětná ustanovení evropského práva – např. směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/5/ES ze dne 27. ledna 1997 o přeshraničních převodech, směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/46/ES ze dne 18. září 2000 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností.

elektronických peněz, d) je přijímána jako platební prostředek jinými osobami než jejich vydavatelem.

Mezi internetovými platebními nástroji můžeme rozlišit následující druhy:

- **eCash¹⁷⁰**

Jedná se o platební prostředek podobný klasickým bankovkám vytvořený speciálně pro e-business. Stejně jako bankovky lze e-cash z konta odepsat nebo jej na účet vkládat. Tento platební systém založený na elektronických mincích je flexibilní a díky použité kryptografii¹⁷¹ bezpečný. Mince jsou představovány daty, přičemž tato obsahují sériová čísla, místo a datum vystavení, datum platnosti a peněžitou hodnotu. I zde jako u tradičních bankovek hrozí padělání, a proto je důležitý vhodný zabezpečovací systém. E-peníze se těší relativně malé oblibě – opravdu populární jsou pouze v Hong Kongu.

- **SmartCards – Mondex**

Jde o systém tzv. elektronické peněženky, jež umožňuje bezhotovostní platbu, obdobně jako platební karta s rozdílem, že není možné jít do mínusu.

SmartCards jsou kreditním kartám podobné plastové kartičky s čipem. Vysoká jistota použití toho prostředku je zaručena tím, že k datům uloženým v čipu je možné se dostat pouze zadáním čísla PIN.

Mondex představuje platební systém podobný technologii smartCards a je navázán na bankovní účet. Nabíjet a čerpat může člověk pomocí čtečky přes telefon i jiné prostředky. Vysoké bezpečnosti je dosaženo použitím elektronického podpisu.

- **cyberCash**

Soustava založená na systému kreditních karet. Data o platební kartě jsou vnášena a ukládána v systému finančního ústavu, proto zde není zaručena uživateli vůbec žádná

---

¹⁷⁰ Těž *electronic money, e-money, e-currency, digital cash.*

¹⁷¹ Řešení pomocí tzv. *blind signature* - forma digitálního podpisu vytvořená Davidem Chaumem, při jejímž použití je obsah zprávy skryt předtím, než podepsáno.

anonymita. Kromě strachu uživatelů ze zneužití dat při použití karty online je ochota používat kreditní karty snižována také poměrně vysokými poplatky, které se objevují hlavně na straně obchodníků.

- **NetCheque**

Platební systém založený na použití šeků, deponování a převádění peněz. Elektronický šek obsahuje jméno prodávajícího, číslo účtu kupujícího, částku, měnu, elektronický podpis prodávajícího, datum propadnutí a jméno serveru.¹⁷²

- **PayPal**

Online systém umožňující přesuny peněz mezi účty, jež jsou identifikovány e-mailovými adresami. Pro použití tohoto systému musí mít obě strany transakce PayPal účet. Každý účet je spojen s jednou či více platebními kartami. Na rozdíl od přímého placení platební kartou na internetu jsou informace o kartě známy pouze systému PayPal, který působí jako prostředník, a není nutné zadávat je přímo cílovému subjektu. Tím tento systém významně přispívá ke snížení rizika podvodu. V České republice je využíván obdobný interaktivní platební systém PaySec.

4.6 Odpovědnost za cizí obsah

4.6.1 Počátky

Jedná se především o problematiku ručení poskytovatele služeb informační společnosti za jím zprostředkovaný obsah stránek, ručení za internetové vyhledávače, linky odkazující na cizí stránky. Jde o situaci, kdy určitá osoba umístí na internet protiprávní informaci, která je rozšiřována zprostředkovaně ISP, nebo osobou, která umístí hypertextový odkaz (*link*).

---

¹⁷² BIEGLER, M.: *www.electronicbusiness.at, Recht & Steuern im elektronischen Geschäftsverkehr*. Wien: LINDE VERLAG WIEN Ges.m.b.H., 2000. S. 217 a násl.

Kořeny právní úpravy této problematiky můžeme najít v Německu. Na základě soudním rozhodnutím ve věci CompuServe Inc., vs. SRN¹⁷³ vyvolané diskuse o odpovědnosti poskytovatelů volného prostoru byla přijata speciální úprava zákona Teledienstegesetz (TDG).¹⁷⁴ Dle tohoto zákona odpovídal ISP pouze za šíření protiprávního obsahu třetích osob, jestliže o něm věděl a zabránění jeho šíření bylo technicky možné a bylo jej možné též rozumně vyžadovat.

E-odpovědnost je koncipována kaskádovitě. Projevuje se v ní princip tzv. postupné odpovědnosti jednotlivých subjektů, kdy nemůže-li být shledán primárně odpovědný subjekt odpovědným, hledá se sekundárně odpovědný (od uživatele internetu přes poskytovatele obsahu k ISP).¹⁷⁵

4.6.2 Evropská úprava

Evropské předpisy navazují na německý TDG. Předpoklad odpovědnosti je obsažen v E-commerce směrnici, a to v podobě jejího omezení. Ustanovení oddílu 4 – „Odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb“ směrnice tedy vymezují hranice odpovědnosti poskytovatele služby negativně, pomocí osvobození od ní. Textem směrnice je přitom míněna odpovědnost jak občanskoprávní, tak i správní a trestněprávní, čemuž odpovídá použití termínů *liability* v anglickém znění, nebo *Verantwortlichkeit* ve verzi německé.¹⁷⁶ Blíže bude v tomto textu rozebírána pouze odpovědnost civilněprávní. V případě ECD se jedná o horizontální přístup úpravy odpovědnosti, která problematiku upravuje souhrnně pro všechny typy zveřejněných materiálů. Příkladem rozdílného, vertikálního přístupu jsou USA. Odpovědnost zde není upravena v jedné normě, ale ve více

---

¹⁷³ Soud v Mnichově shledal v roce 1988 vinným ředitele společnosti CompuServe (ISP, dceřinná společnost americké společnosti America On-Line – AOL) z účastenství na šíření dětské pornografie, kterého se měl dopustit nezabráněním přístupu na internetové stránky, jež byly umístěny na serveru CompuServe a zahrnovaly pornografický obsah. Rozsudek byl zrušen odvolacím soudem v roce 1999.

¹⁷⁴ *Das Gesetz über die Nutzung von Telediensten*, 22. Juli 1997 (BGBl. I S. 1870), zrušen s účinkem od 1. března 2007, nahrazen *TMG*.

¹⁷⁵ MATEJKA, J. Studijní materiály k předmětu Internetové a počítačové právo. [* .ppt]. ZČU Plzeň, FPR, 2010.

¹⁷⁶ EILMANSBERGER, T. & Co.: *Internet und Recht*. S. 138.

zvláštních. Zákon *Digital Millenium Act* reguluje předmětnou oblast v souvislosti s autorským právem, *Communication Decency Act* se použije na ostatní případy. Pro účely harmonizace rozdílných úprav členských států se z mého pohledu přístup EU (regulace celé oblasti jedním předpisem) jeví jako přehlednější, a proto efektivnější.

Rozlišujeme mezi těmi, kteří zprostředkují pouhý přístup k informaci (*access provider*) a těmi, kteří umožňují přístup k cizím datům tím, že je ukládají (*host provider*). Jde vždy o obsah zprostředkovaný, nespadá sem tedy tzv. *content provider*, který zpřístupňuje svůj vlastní obsah. Za vlastní obsah odpovídá každý neomezeně, jelikož není důvod neuplatnit offline právní úpravu. Odpovědnost mohou zakládat různé situace – protiprávní výroky, poškození nehmotných statků, narušení hospodářské soutěže.

Podmínky prostého přenosu informací jsou upraveny v článku 12 směrnice, který členským státům EU ukládá upravit pro případ poskytování služby informační společnosti spočívající v přenosu informací poskytnutých příjemcem služby komunikační sítí nebo ve zprostředkování přístupu ke komunikační síti, zproštění poskytovatele služby odpovědnosti za přenášené informace, pokud:

- a) není původcem přenosu;
- b) nevolí příjemce přenášené informace a
- c) nevolí a nezmění obsah přenášené informace.

Přenos informací a zprostředkování přístupu zahrnuje rovněž automatické krátkodobé přechodné ukládání přenášených informací, pokud slouží výhradně pro uskutečnění přenosu a pokud jeho délka nepřesahuje dobu obvyklou.

Pro ukládání do vyrovnávací paměti (*caching*), mají být stanoveny podmínky v souladu s čl. 13 směrnice tak, aby v případě služby informační společnosti spočívající v přenosu informací poskytovaných příjemcem služby nebyl poskytovatel služby odpovědný za automatické dočasné přechodné ukládání, které slouží pouze pro co možná nejúčinnější následný přenos informace na žádost jiných příjemců služby, pokud:

- a) poskytovatel služby informaci nezmění;
- b) poskytovatel služby vyhoví podmínkám přístupu k informaci;
- c) poskytovatel služby dodržuje pravidla o aktualizaci informace, která jsou stanovena způsobem obecně uznávaným a používaným v průmyslu;
- d) poskytovatel služby nepřekročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v průmyslu s cílem získat údaje o užívání informace;
- e) poskytovatel služby ihned přijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nebo jiný správní orgán nařídil odstranění této informace nebo znemožnění přístupu k ní.

Shromažďování informací, poskytování internetového prostoru třetím osobám ke zveřejnění vlastního obsahu, tzv. *hosting*, je upraveno v článku 14. Jedná se například o internetová fóra, příspěvky v chatroomech, vyvěšování videa nebo popisy předmětů na online aukčních portálech, kdy poskytovatel není pánem informace.¹⁷⁷ Dle čl. 14, odst. 1 směrnice členské státy zajistí, aby v případě služby informační společnosti spočívající v ukládání informací poskytovaných příjemcem služby nebyl poskytovatel služby odpovědný za informace ukládané na žádost příjemce, pokud: a) poskytovatel nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečností nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo informace, nebo b) poskytovatel, jakmile se o tomto dozvěděl, jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup. Dá se tedy říct, že nevědomost poskytovatele služby chrání.

---

¹⁷⁷ ANDERL, A. IT-Vertäge, Internet/E-Commerce. [citováno 8. dubna 2010]. Dostupné z: <http://www.mci4me.at/mci4me/app/main?DOCID=100127901>.

Tato pravidla se však nepoužijí, pokud je příjemce závislý na poskytovateli nebo podléhá jeho dohledu, tzn., pokud má poskytovatel k obsahu dispoziční moc (může rozhodnout o tom kdy, jak a jestli bude určitý obsah zveřejněn).

Ve všech případech je rovněž zaručena možnost soudního nebo správního orgánu požadovat od poskytovatele služby v souladu s právním řádem členských států, aby ukončil protiprávní jednání nebo mu předešel.

ISP se tedy neukládá obecná povinnost dohlížet na jimi přenášené nebo ukládané informace nebo obecná povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost, což by ani nebylo při množství informací obíhajících sítě možné. Speciální úprava odpovědnosti je tedy dána z důvodu ochrany poskytovatelů služeb. Pokud by byla odpovědnost konstruována jako neomezená, nikdo by zřejmě raději volný prostor třetím osobám neposkytoval a z internetu by se stalo jednosměrné komunikační medium, což by bylo proti jeho samotné povaze.

Do českého práva byla pravidla směrnice téměř doslovně převzata zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (§ 3 – odpovědnost poskytovatele služby obsah přenášených informací, § 4 – odpovědnost ISP za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací, § 5 – odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem). Předpoklady odpovědnosti ovšem vymezuje pozitivně tím, že stanoví, kdy ISP za cizí obsah odpovídá. Ač jde o téměř identickou transpozici, za problematickou by se dala považovat formulace pravidla odpovědnosti za ukládání informací v § 5, odst. 1, pís. a). Dle tohoto ustanovení poskytovatel služby nese odpovědnost, mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní. Toto vyjádření však koliduje s ustanovením § 6, které naopak ISP zprošťuje povinnosti aktivně monitorovat obsah stránek, vycházejíc logicky z nemožnosti kontrolovat při vysokém počtu uživatelů a příspěvků tento enormní objem informací.

Dále v úpravě zachází např. Rakousko, stát, který jde využíváním informačních technologií i svou právní úpravou jejich užití Evropě příkladem. Odpovědnost je v zákoně

E-Commerce-Gesetz upravena precizněji. Rozlišuje se zde též odpovědnost provozovatelů internetových vyhledávačů (§ 14 ECG), nebo odpovědnost za umístění *linku*, kterým se též otevírá přístup k cizímu obsahu (§ 17 ECG). Provozovatel stránek nemůže kontrolovat, zda všechny linkem propojené stránky jsou v souladu se zákonem. Pokud si ovšem link cizí link přivlastní, vzniká jeho odpovědnost i za obsah odkazu. Proto by listy s odkazy měly být nabízeny jen jako služba, ne jako vlastní informace. V tomto případě provozovatel stránky odpovídá za obsah vyvolaný pod odkazem, pouze v případě, že o protiprávnosti obsahu věděl a přes upozornění na něj odkaz neodstranil. Odpovědnost provozovatele internetového vyhledávače je pak vyloučena v případě, že zprostředkování poptávané informace nepodnítl, nevyhledal příjemce informace a informaci nevybral nebo nezměnil.

4.6.3 Použití v praxi

Z hlediska problematiky odpovědnosti ISP za obsah umístěný na jím provozovaném serveru je velmi zajímavý aktuální případ soudního procesu se čtyřmi vedoucími představiteli společnosti Google. Tři z nich byli v únoru 2010 z hlediska předchozího výkladu překvapivým rozsudkem milánského soudu uznáni vinnými z porušení italského práva na soukromí, kterého se dopustili tím, že umožnili vyvěšení kontroverzní nahrávky na portálu *Google Video* (předchůdce *You Tube*). V roce 2006 zveřejnili čtyři italské studenti na serveru internetového gigantu video obsahující šikanu handicapovaného chlapce. Video bylo staženo společností až po dvou měsících, v nichž se stalo jedním z nejpoblábnějších zábavních spotů, poté, co italská asociace *Vivi Down* reprezentující pacienty s Downovým syndromem oznámila případ policii. Společnost Google tvrdí, že předmětné video odstanila ze svých stránek, jakmile o něm byla vyrozuměna.

Svou příslušnost dovedl italský soud z faktu, že se zveřejněnými daty nakládal též italský *Google Italy*, a proto je za ně odpovědný, alespoň co se týče italského práva na soukromí. Soudce zdůraznil, že manažeři nesou odpovědnost za selhání kontroly obsahu, neboť přinejmenším část manipulace s daty se odehrála mimo území Itálie, „zvláště

na území USA, kde jsou bezpochyby umístěny servery, jež náleží společnosti Google Inc. Pochybení nespočívá v selhání preventivního monitoringu materiálů vyvěšených na serveru, nýbrž v nedostatečném informování o požadavcích práva na ochranu soukromí.“ Soud tedy neříká, že Google musí monitorovat všechny materiály vyvěšené na svých stránkách, nicméně na místě je zvýšená bdělost. „Služba byla úmyslně spuštěna bez kontroly a až později – vzhledem k enormnímu úspěchu – bylo umožněno uživatelům oznámit závadný obsah za účelem jeho odstranění.“¹⁷⁸

Milánský soudce manažerům Google vyměřil šestiměsíční podmíněné tresty. Italská tisková agentura ANSA připomněla, že jde o první tresty, které byly v mezinárodním měřítku vyměřeny zodpovědným činitelům za obsah internetových stránek, a dle názoru mnohých odborníků se jedná o nebezpečný precedent a hrozbu svobodě projevu. Soudce svůj verdikt odůvodnil slovy, že internet není bezprávní džungle a že řídicí pracovníci jsou trestně odpovědní, protože společnost Google z deliktu finančně profitovala. Jako vysvětlení dále uvádí, že „neexistuje nic takového jako neohraňovaná prairie internetu, kde je vše dovoleno a nic nemůže být zakázáno pod trestem globálního vyobcování komunitou webu.“

Společnost Google se vyjádřila v tom smyslu, že verdikt představuje „útok na základní principy internetu. Pokud tyto principy nebudou respektovány, Web, jak ho známe, přestane existovat a mnoho ekonomických, sociálních, politických a technologických výhod, které přináší, zmizí s ním.“¹⁷⁹

Předpisy o odpovědnosti ISP, ač harmonizovány ECD, dávají stále velký prostor subjektivnímu rozhodování toho kterého soudce. Rozhodnutí italského soudu je jen jedním z příkladů problematického a neustáleného výkladu pravidel tohoto nového odvětví.

---

¹⁷⁸ WILLAN, P. Milan Judge: the Internet is Not a Lawless Prairie. IDG News Service. 12-4-2010. Dostupné z: http://www.cio.com/article/590609/Milan_Judge_the_Internet_is_Not_a_Lawless_Prairie?page=2&taxonomyId=3055.

¹⁷⁹ POVOLEDO, E. Italian Judge Cites Profit as Justifying a Google Conviction. The New York Times – Global Business. 12-4-2010. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2010/04/13/business/global/13google.html?scp=1&sq=google%20verdict&st=cse>.

V zájmu předvídatelnosti rozhodování je tedy na místě zpřesnění a další prohlubování úpravy.

4.7 Aplikace norem MPS v oblasti e-commerce

4.7.1 Určení rozhodného práva

Vnitrostátní úpravy závazkového práva jednotlivých států se samozřejmě liší, a proto je třeba nejdříve zjistit, jakým právem se vztah řídí (viz níže - rozhodné právo). Při řešení primární otázky určení rozhodného práva je nutné odlišit, zda se jedná o rozhodné právo ve věcech smluvních nebo deliktních. Komplexní kolizní úpravu závazkového práva v rámci EU tvoří nařízení Řím I a Řím II, kterým bude věnována pozornost v následujících odstavcích.

A) Smluvní závazky

Ve svém výkladu se nejprve zaměřím na právo rozhodné pro smlouvy. Tradiční soukromoprávní úprava závazkového práva smluvního, vymezující uzavření smlouvy okamžikem setkání návrhu smlouvy a jeho přijetí, vzniku e-smluv neodporuje. Vnitrostátní úpravy smluvního práva jednotlivých států se samozřejmě liší, a proto je třeba nejdříve zjistit, jakým právem se smlouva řídí (viz níže - rozhodné právo). V rámci EU jsou tyto odlišnosti řešeny přijímáním harmonizačních směrnic.

Při posuzování konkrétní smlouvy se nejprve zkoumá, zda je vztah upraven mezinárodní přímou normou, která by pak vylučovala použití vnitrostátního práva. V případě e-commerce přichází v úvahu Vídeňská úmluva, která obsahuje přímou úpravu mezinárodních kupních smluv. Jde o *lex specialis* a aplikuje se, pokud jde o kupní smlouvu na zboží uzavřenou mezi stranami, které mají svá místa podnikání v různých smluvních státech (čl. 1.1). Smluvní strany si musí být přitom vědomy, že pocházejí z rozdílných zemí

a musí být podnikateli (ledaže prodávající o tom nevěděl a vědět nemusel). CISG se tedy vztahuje pouze k oblasti B2B.

CISG je možné aplikovat i na mezinárodní elektronický obchod zbožím, zejména neaplikují-li se zvláštní pravidla e-obchodu nebo pravidla pro smlouvy uzavřené na dálku.¹⁸⁰ Neužije se ovšem např. na prodej nemovitostí nebo v případě spotřebitelských smluv. Problémy použití může tedy při obchodování online způsobovat anonymita stran, kvůli které nelze s přesností určit, zda se v případě druhé strany smlouvy jedná o osobu podnikatele či nikoli.

Pokud neexistuje přímo použitelná mezinárodní norma, postupuje se podle kolizní normy a určí se právní řád státu, kterého se použije. Pro smluvní vztahy se přednostně použije právní řád, který si účastníci zvolili (čl. 3 Řím I – zásada smluvní autonomie; resp. § 9 ZMPS pro smlouvy uzavřené před 1. 7. 2006; resp. čl. 3, odst. 1 ŘÚ). Pokud k volbě práva nedošlo, počítá ŘÚ s použitím práva země, se kterou smlouva nejúžeji souvisí. (čl. 4, odst. 1 ŘÚ), resp. dle § 10 ZMPS právním řádem státu, jehož použití odpovídá rozumnému uspořádání daného vztahu. Při posuzování nejužšího spojení (*closest connection*) se vychází z okolnosti, ve kterém státě se nachází bydliště nebo sídlo strany, jež je povinna plnit předmět smlouvy (domněnka charakteristického plnění).¹⁸¹ Výjimkou je zvláštní úprava pro nemovitosti (*lex rei sitae*) a u přepravních smluv (místo hlavní provozovny dopravce) a případu únikové doložky odst. 5.

Nařízení Řím I pojímá určení rozhodného práva pro případ, že si strany právo nezvolí odlišně. V čl. 4, odst. 1 Řím I jsou vypočteny smluvní typy a vymezeno pro ně rozhodné právo. Pokud se neuplatní tento odstavec, nastupuje ustanovení odst. 2, které stanoví domněnku charakteristického plnění. Odst. 3 potom obsahuje únikovou doložku pro situaci, kdy ze všech okolností případu vyplývá, že smlouva zjevně úžeji souvisí s jinou zemí, než je země uvedená v předchozích odstavcích. Princip nejužšího spojení je pak stanoven odstavcem čtvrtým.

---

¹⁸⁰ SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty internetu. S. 270.

¹⁸¹ PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 226.

Můžeme konstatovat, že pro oblast e-commerce je správně z kritérií určování rozhodného práva vylučována podoba geografické TLD a jazyk smlouvy.

Rozhodné právo určené kolizní normou se ale nepoužije, pokud by účinky zvoleného práva byly neslučitelné s veřejným pořádkem státu, ke kterému má smlouva vztah. Do této kategorie výhrady veřejného pořádku spadá např. ochrana spotřebitele.

Pokud vznikne škoda následkem porušení závazku, tj. porušení povinnosti zakotvené ve smlouvě nebo jako důsledek jiného, jednostranného právního úkonu, řídí se nároky na náhradu škody stejným právním řádem, jakým se řídí právní poměr založený příslušnou smlouvou, resp. jednostranným právním úkonem (lex causae porušeného závazku), za předpokladu, že si strany nezvolí rozhodné právo jiné. Toto řešení je shodně obsaženo jak v § 11 ZMPSP, tak v čl. 12, odst. 1 nařízení Řím I, resp. čl. 10, odst. 1 ŘÚ.

B) Mimosmluvní závazky

Pro určení rozhodného práva v situacích občanskoprávních a obchodněprávních závazků bez smluvního vztahu hraje na úrovni EU důležitou roli nařízení Řím II.

Nařízení Řím II jsou podobně jako nařízení Řím I. vlastní čtyři základní principy: a) autonomie vůle stran, b) kritérium lex loci damni infecti a princip nejužšího spojení s posuzovaným závazkem, c) ochrana veřejného pořádku (imperativních norem), d) jednotná interpretace. Působnost nařízení je vymezena pozitivně článkem 1, který stanoví, že nařízení se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů. Pod pojmem mimosmluvní závazek jsou přitom zahrnuty civilní delikty, kvazidelikty (bezdůvodné obohacení, jednání bez příkazu) i tzv. předšmluvní odpovědnost (culpa in contrahendo). Rozhodné pro určení, zda jde o závazek

smluvní nebo mimosmluvní, je, jestli strana vstoupila do závazku vůči druhé straně dobrovolně. Pokud rys dobrovolnosti chybí, jedná se o závazek mimosmluvní.¹⁸²

Působnost nařízení je ohraničena též negativně vymezením určitých oblastí z jeho režimu. Neaplikuje se na věci daňové, celní, správní, odpovědnost státu za jednání a opomenutí při výkonu státní moci a další oblasti jmenované v čl. 1, odst. 2 nařízení.¹⁸³ Dle článku 3. „Univerzální použitelnost“ se právo určené na základě nařízení Řím II použije bez ohledu na to, zda se jedná o právo členského státu EU. Řím II se použije na vztahy vzniklé ode dne 11. ledna 2009.¹⁸⁴

Jak již bylo řečeno, hlavním hraničním určovatelem pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z civilních deliktů dle nařízení Řím II je *lex loci damni infecti* (místo vzniku škody). Pro srovnání § 15 ZMPSP,¹⁸⁵ stejně jako předmětné normy MPS většiny členských států EU, umožňuje kromě užití kritéria *lex loci damni* i uplatnění zásady práva místa, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody (*lex loci delicti commissi*). Tento druhý přístup je nařízením vyloučen, neboť se jeho použití v konkrétní

---

¹⁸² PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 285–286.

¹⁸³ a) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají z rodinných vztahů a vztahů považovaných rozhodným právem za vztahy se srovnatelnými účinky, včetně vyživovací povinnosti;

b) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají z majetkových vztahů mezi manželi nebo mezi osobami ve vztazích považovaných rozhodným právem za vztahy s účinkem srovnatelným s manželstvím a ze závětí a dědění;

c) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají ze směnek cizích a vlastních, šeků a jiných převoditelných cenných papírů, v rozsahu, v jakém závazky z těchto převoditelných cenných papírů vyplývají z jejich převoditelnosti;

d) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají z práva obchodních společností a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob a týkají se například vzniku, zápisem nebo jinak, způsobilosti k právům a právním úkonům, vnitřního uspořádání nebo rušení obchodních společností a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob, osobní odpovědnosti vedoucích osob a členů za závazky obchodní společnosti nebo právnické osoby a osobní odpovědnost auditorů vůči obchodní společnosti nebo jejím členům za zákonný audit účetních dokladů;

e) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají ze vztahů mezi zakladateli, správci a oprávněnými osobami dobrovolně vytvořeného trustu;

f) mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají v souvislosti se škodou z jaderné události;

g) mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy.

¹⁸⁴ Platí pro všechny členské státy s výjimkou Dánska.

¹⁸⁵ § 15 ZMPSP: Nároky na náhradu škody, nejde-li o porušení povinností vyplývajících ze smluv a jiných právních úkonů, řídí se právem místa, kde škoda vznikla, nebo místa, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody.

Aplikuje se na skutečnosti vedoucí ke vzniku škody, k nimž došlo před vstupem nařízení Řím II v platnost.

situaci, kdy dojde k rozptýlení prvků vztahu do více států, liší, a to přispívá ke snížení právní jistoty při určení rozhodného práva.¹⁸⁶ Právě jednotná pravidla mají posílit právní jistotu a předvídatelnost práva. Z obecné zásady nařízení stanoví i několik výjimek. Dle čl. 4. odst. 2 má přednost použití práva státu, ve kterém mají obě strany sídlo. Odstavec 3 potom obsahuje únikovou doložku ve prospěch práva státu, s nímž je civilní delikt zjevně úžeji spojen. Důležitá je samozřejmě též v čl. 14 zakotvená možnost volby práva. Volba práva musí být výslovně vyjádřena nebo vyplývat s dostatečnou určitostí z okolností případu a nesmí jí být dotčena práva třetích osob. Strany si mohou zvolit rozhodné právo následně pro již vzniklý mimosmluvní závazek, nebo dohodou pro případnou situaci vzniku škody v budoucnu, pokud účastníci jednají v rámci své podnikatelské činnosti. Omezením v podobě požadavku podnikatelské činnosti je zaručena ochrana spotřebitele, jakožto slabší strany, který se může na použitelném právu domluvit až poté, co dojde ke skutečnosti vedoucí vzniku škody.¹⁸⁷ Hranice volby práva jsou vymezeny mj. čl. 14, odst. 2 - případy, jejichž všechny významné prvky souvisejí s jedinou zemí, odlišnou od práva země zvoleného. Volba práva v takové situaci není vyloučena, ale je třeba respektovat kogentní ustanovení práva jinak rozhodného (obdobně v čl. 3, odst. 3 nařízení Řím I). Čl. 14, odst. 3 stanoví povinnost použití kogentních ustanovení práva EU nebo ustanovení práva členského státu sídla soudu, jež je provádějí, pokud jsou všechny prvky významné pro danou situaci v jednom či více členských státech a strany si zvolily právo jiné. (viz. též čl. 3, odst. 4 nařízení Řím I).

Pro určité speciální případy, a to odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku, nekalou soutěž a jednání omezující hospodářskou soutěž, škodu na životním prostředí, porušení práva duševního vlastnictví, protestní akce v kolektivním vyjednávání, nařízení Řím II předkládá zvláštní kolizní normy, které se uplatní jako *lex specialis*.¹⁸⁸

---

¹⁸⁶ KUČERA, Z.: Mezinárodní právo soukromé, 7., opravené a doplněné vydání. Brno - Plzeň: Doplněk a Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. S. 323-324.

¹⁸⁷ PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 296-297.

¹⁸⁸ V prvním zmíněném případě, tj. odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku se použije práva státu, a) v němž měl poškozený v momentě vzniku škodu obvyklé bydliště, pokud byl výrobek v tomto státě uveden na trh, b) v němž byl výrobek pořízen, jestliže byl v tomto státě uveden na trh, c) v němž vznikla

Pro mimosmluvní závazkové vztahy z některých jiných zavazovacích skutečností – kvazikontraktů a kvazideliktů, platí pravidla čl. 10 – 12 nařízení Řím II. V případě bezdůvodného obohacení se použije a) práva již existujícího vztahu mezi stranami, který úzce souvisí s bezdůvodným obohacením (příkladem může být dvojitá elektronická platba za totéž zboží), b) práva státu, v němž mají obě strany v daném okamžiku obvyklé bydliště, c) práva státu, ve kterém k obohacení došlo. Obdobná pravidla jsou dána i pro jednatelství bez příkazu a pro obě situace je předvídáno použití únikového ustanovení čl. 4, odst. 3. U předšmluvní odpovědnosti bývá diskutováno její zařazení mezi mimosmluvní závazkové vztahy. Obecně jde o takové vztahy, jež jsou přímo spojeny s jednáním, které předchází uzavření smlouvy (např. vyvolání omylu, vyzrazení důvěrných informací atd.). Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkový vztah z předšmluvního jednání, bez ohledu na to, zda došlo k uzavření smlouvy, je právo, kterým se řídí nebo by se řídila smlouva. Nelze-li jej určit takto, je jím právo státu, a) ve kterém vznikla škoda, b) v němž mají obě strany v daném okamžiku obvyklé bydliště, c) s nímž je vztah spojen úžeji než v případech a) a b).

4.7.3 Soudní příslušnost

Význam soudní příslušnosti spočívá v tom, že umožňuje soudu daného státu aplikovat vlastní procesní pravidla, vlastní systém mezinárodního práva soukromého a jeho kolizních norem, soubor státem ratifikovaných mezinárodních úmluv, ale i pravidla veřejného pořádku umožňující odmítnout cizí hmotněprávní normu. Určení jurisdikce přímo ovlivňuje, zda osoba vůbec žalobu podá. Pro většinu lidí mohou být neznámá procesní pravidla anebo cizí jazyk dostatečně odrazujícími důvody.

škoda, byl-li výrobek v tomto státě uveden na trh, nejde-li o případ a) nebo b). Práva státu obvyklého bydliště osoby, proti níž je nárok na náhradu škody uplatňován, se však použije za situace, kdy tato osoba nemohla rozumně předvídat uvedení daného výrobku nebo stejného typu výrobku na trh ve státě, jehož práva se má užít dle kritérií a), b), c). Pro nekalou soutěž platí pravidlo použití práva státu, v němž dochází nebo pravděpodobně dojde k narušení soutěžních vztahů nebo společných zájmů spotřebitelů. Postihuje-li jednání výlučně zájmy určitého soutěžitele, použije se obecné pravidlo čl. 4 nařízení. Právem rozhodným pro mimosmluvní závazkové vztahy z omezení hospodářské soutěže je právo státu, jehož trh byl nebo může být narušen. Pokud se narušení trhu týká více zemí, může se osoba, která žaluje u soudu bydliště žalovaného, rozhodnout pro použití *legis fori*, jde-li o členský stát, jehož trh je jedním z trhů, které byly přímo a významně narušeny daným omezením hospodářské soutěže. Nařízení vylučuje v těchto případech volbu práva.

Úpravu soudní příslušnosti pro e-obchodní prostředí obsahuje především nařízení Brusel I. Hlavním pravidlem určení příslušnosti soudu je bydliště (*domicil*) žalovaného (čl. 2), je-li na území členského státu (*actor sequitur forum rei*). V případě právnických osob se pojmem „bydliště“ rozumí místo, kde má osoba své sídlo nebo ústředí nebo hlavní provozovnu. Umístění serveru, jak již bylo vysvětleno výše v souvislosti s problematikou určení rozhodného práva, přitom pro určení sídla osoby nehraje žádnou roli.

Pokud se spor týká provozování pobočky, zastoupení či jiné provozovny, lze podat žalobu u soudu místa určeného dle toho, kde se daná složka nachází (čl. 5, odst. 5). Vedle toho lze žalovat i v místě poskytnutí plnění (dodání; čl. 5¹⁸⁹) nebo místě jiného již probíhajícího sporu, se kterým spor souvisí – *forum connexitatis* (čl. 6 a 7). Tímto je založena možnost žalobce vybrat si z více mezinárodně příslušných soudů. Žalobce si samozřejmě zvolí soud takový, u kterého má největší šanci na úspěch při řešení sporu. „Tento jev je označován jako *forum shopping*.“¹⁹⁰

Pro případ pracovních, pojišťovacích a spotřebitelských smluv v rámci ochrany slabší smluvní strany je stanovena pravomoc speciální. Výlučná pravomoc je založena článkem 22 nařízení (např. u věcných práv k nemovitostem nebo zápisu patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo podobných práv).

Soudem příslušným ve věcech týkajících se deliktního či kvazideliktního jednání je soud místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události (čl. 5, odst. 3). Dle judikatury ESD¹⁹¹ jsou pod termín nedovolené (protiprávní či deliktní) jednání zahrnuty všechny nároky, které směřují k uplatnění odpovědnosti žalovaného a nesouvisejí se smlouvou, jak předvídáno v čl. 5, odst. 1.¹⁹²

---

¹⁸⁹ Čl. 5 odst. 1 a) nařízení Brusel I: Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována, pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn; ...

¹⁹⁰ PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 137.

¹⁹¹ Rozsudek ESD č. 189/87 ve věci Athanasios Kalfelis v. Bankhaus Schröder, SbSD, 1988, 5565, aj.

¹⁹² PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 141.

Nařízení připouští i prorogaci – tzn., že pravomoc soudu může být dohodnuta (čl. 23) a není-li stanoveno jinak, stává se pak také výlučnou. Dohoda musí být písemná nebo ústní s písemným potvrzením anebo ve formě, která odpovídá zvykům zavedeným mezi stranami, a v mezinárodním obchodě způsobem odpovídajícím obchodním zvyklostem, jež strany znají nebo by znát měly a jež jsou u smluv daného druhu v daném odvětví obchodu obecně známé a používané. Pokud je např. smlouva uzavírána e-mailem, lze jej použít i pro dohodu o soudní příslušnosti.¹⁹³

4.7.4 Dosah judikatury

Nezanedbatelný význam má pro přístup k určení rozhodného práva i jurisdikce v případě e-smluv stále se vyvíjející judikatura soudů ve světě. Zpočátku stačilo k tomu, aby soud uznal svou pravomoc, pouze prokázat, že stránka je v dané zemi přístupná uživatelům internetu. Toto jednoduché kritérium bylo formulováno např. rozhodnutím francouzského Kasačního soudu ve věci *Castellblanch v. Roderer*.¹⁹⁴ Tato praxe se však ukázala být neudržitelnou, což se projevilo rovněž v rozsudku francouzského soudu ve věci *Yahoo Inc. z roku 2001*.

Americká společnost Yahoo! provozovala WWW stránky, na kterých byl umístěn aukční portál, kde byly mj. často nabízeny předměty s nacistickou tematikou. Služba, ač na rozdíl od stránky *www.yahoo.fr* zaměřená celosvětově, byla přístupná samozřejmě i ve Francii. Když se Liga proti rasismu a antisemitismu a Sdružení židovských studentů domáhaly odstranění dotčených artiklů z internetových stránek nebo jejich znepřístupnění z důvodu porušení francouzských zákonů, Yahoo! odmítlo a argumentovalo technickou neproveditelností. Pařížský soud nakonec shledal, že jednání Yahoo! naplňuje skutkovou podstatu civilního deliktu a uložil společnosti znemožnit přístup francouzských občanů

---

¹⁹³ SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty internetu. S. 276.

¹⁹⁴ MALIŠ, P. Rozhodné právo sporů z internetových transakcí. IT právo, 31-3-2008. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/view.php?navezclanku=rozhodne-pravo-sporu-z-internetovych-transakci&cislolanku=2008030001>.

k obsahu stránek a před vstupem na stránky varovat všechny potenciální uživatele, společně s pokutou za každý den prodlení s provedením rozsudku. Společnost se rozsudku nepodrobila. Soud v USA, ač uznal právo Francouzů vytvářet zákony pro Francii, nevyhověl žádosti o výkon francouzského rozhodnutí, protože by výkon odporoval prvnímu dodatku americké ústavy zaručujícímu svobodu projevu.¹⁹⁵

Tento příklad ukazuje, jaké problémy globálnost internetu přináší a zároveň, že je nutné je řešit na mezinárodní úrovni. Soudy, ač rozhodovaly v souladu se svým právem, vlastně k žádnému řešení nedospěly, což je nepochybně stav nežádoucí.

4.8 Spotřebitelské e-právo

4.8.1 Základní pojmy

Spotřebitelské e-smlouvy představují nejčastěji uzavírané kontrakty v internetovém prostředí. V souladu s terminologií e-commerce jsou nazývány B2C. Spotřebiteli, jakožto slabší smluvní straně, je třeba poskytnout ochranu v zájmu zachování zásady rovnoprávnosti smluvních stran. Na jeho ochranu vystupují různá sdružení spotřebitelů a především stát legislativní činností věnující se regulaci práv a povinností spojených s uzavíráním a plněním spotřebitelských smluv. Jelikož e-obchodování má nadnárodní charakter, je žádoucí, aby státy spolupracovaly a sjednocovaly své úpravy.¹⁹⁶ Do českého právního řádu byl princip „stejně ochrany spotřebitele ve všech zemích“ zařazen na základě implementace směrnic EU.

Úprava obsažená v OZ v § 52 definuje spotřebitelské kontrakty jako smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud účastníky jsou spotřebitel na jedné a dodavatel na druhé straně. Spotřebitelem je potom dle odst. 3 strana, která při uzavírání a

---

¹⁹⁵ AKDENIZ, Y. Case Analysis of League Against Racism and Antisemitism (LICRA), French Union of Jewish Students, v Yahoo! Inc. (USA), Yahoo France, Tribunal de Grande Instance de Paris (The County Court of Paris), Interim Court Order, 20 November, 2000. 2001. Electronic Business Law Reports, 1(3) 110-120. Dostupné z: http://www.cyber-rights.org/documents/yahoo_ya.pdf.

¹⁹⁶ BRODEC, J. Spotřebitelské e-smlouvy. IT právo, 26-10-2004. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=208030>.

plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní činnosti. ZOS obsahuje v § 2, odst. 1 vlastní, přesnější definici, za spotřebitele se označuje fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje výrobky nebo užívá služby za jiným účelem, než pro podnikání s těmito výrobky nebo službami. Evropská úprava vymezuje pojem úžeji. S pojmem spotřebitel se pracuje už v právu primárním (např. v čl. 153 SES), jeho definice je ovšem ponechána právu sekundárnímu. Čl. 2 Směrnice Rady č. 85/577/EHS, o ochraně spotřebitele stanoví, že spotřebitelem je pouze fyzická osoba, která jedná za účelem, který je mimo oblast její činnosti, podnikání nebo profese.

Dodavatel je druhou stranou spotřebitelských smluv. Jde o osobu, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

4.8.2 Charakteristika spotřebitelských smluv

Předmětem spotřebitelské smlouvy je koupě zboží nebo poskytnutí služeb. Přísnější režim elektronických spotřebitelských smluv je, i s výjimkami z něj (zpravidla z důvodu povahy věci – např. potraviny, nebo samostatné úpravy smluvního typu - případ finančních služeb), upraven v souladu se směrnicí 1997/7/ES, o ochraně spotřebitele z hlediska smluv uzavíraných na dálku (o distančních spotřebitelských smlouvách) ustanoveními §§ 53-54 OZ. Jedná se o ustanovení kogentní, zajišťující spotřebiteli minimální úroveň ochrany. Jejich použití tedy nemůže být smluvně vyloučeno a nahrazena mohou být pouze úpravou pro spotřebitele výhodnější.

Spotřebitelská smlouva může být uzavřena distančně pouze tehdy, pokud spotřebitel použití prostředků komunikace na dálku neodmítne (§ 53, odst. 2 OZ). Po podání objednávky prostřednictvím prostředku komunikace na dálku je od dodavatele vyžadováno její neprodlené potvrzení prostřednictvím prostředku komunikace na dálku.

Obsahovými náležitostmi spotřebitelských smluv je určitost a srozumitelnost a jejich formulace v dobré víře. Smlouvy nesmí vést ke značné nerovnováze v neprospěch spotřebitele a nesmí obsahovat tzv. nekalá ustanovení. Musí naopak brát v úvahu potřebu chránit spotřebitele a u dispozitivních ustanovení závazkového práva se mohou odchýlit pouze ve prospěch spotřebitele. Spotřebitel se nemůže vzdát práv, která mu zákon poskytuje, nebo jinak zhoršit své postavení (§ 55, odst. 1 OZ). Pokud vyvstanou pochybnosti o výkladu, použije se výklad příznivější pro spotřebitele.¹⁹⁷

Jádrem úpravy dálkových smluv jsou informační povinnosti, které musí být splněny při uzavírání těchto kontraktů. Před uzavřením smlouvy musí být v souladu s § 53, odst. 4 spotřebiteli s dostatečným předstihem poskytnuty tyto informace: obchodní jméno, IČ, bydliště nebo sídlo provozovatele e-shopu, údaje o kontrolním orgánu, podléhá-li činnost povolování, název a hlavní charakteristika zboží nebo služeb, cena zboží nebo služeb včetně všech poplatků, náklady na dodání, způsob platby a dodání, poučení o právu na odstoupení, náklady na použití prostředků komunikace na dálku a doba, po kterou zůstává nabídka nebo cena v platnosti. Další povinnosti ukládá dodavateli ZOS – např. nutnost poskytnout písemné návody v českém jazyce, poučení o podmínkách uplatnění odpovědnosti za vady atd. Po uzavření smlouvy nejpozději však před započítáním plnění je podle odst. 6 téhož paragrafu nutné spotřebiteli dodat informace o obchodním jménu, IČ, bydlišti či sídlu, dále o podmínkách a postupech pro uplatnění práva odstoupit od smlouvy, o službách po prodeji a o zárukách a podmínky pro zrušení smlouvy, pokud není určena doba platnosti nebo platnost je delší než jeden rok.

Ochrana spotřebitele je zpravidla součástí veřejného pořádku, její normy se proto v daném státě použijí bez ohledu na rozhodné právo. Z tohoto důvodu je třeba při sjednávání spotřebitelských e-smluv věnovat pozornost rozsahu informací povinně poskytovaných podle úpravy států, kam je obchodní sdělení směřováno.¹⁹⁸

Občanský zákoník zakládá v § 53, odst. 6 a 7 právo spotřebitele odstoupit od smlouvy uzavřené použitím prostředků komunikace na dálku bez uvedení důvodu a

---

¹⁹⁷ Ibidem.

¹⁹⁸ SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty internetu. S. 225.

bez jakékoliv sankce do 14 dnů od převzetí plnění. Při nesplnění informačních povinností činí tato lhůta 3 měsíce od převzetí plnění (pokud během ní dojde k dodatečnému poskytnutí informací, začíná běžet čtrnáctidenní lhůta od tohoto okamžiku). Co se týče odstoupení od smlouvy, poskytuje náš zákon spotřebiteli větší ochranu než sama směrnice. Ta stanoví, že lhůta má být minimálně 7 dnů, a to od doručení zboží a ne od jeho přijetí.¹⁹⁹

Pro případ, že dodavatel nemá žádné stálé místo k podnikání, což se týká např. virtuálních obchodů, uplatní se kratší lhůty pro odstoupení. To je možné učinit písemně do 14 dnů od uzavření smlouvy, pokud nedošlo ke splnění dodávky do 1 měsíce.

4.8.3 Rozhodné právo a soudní příslušnost z pohledu ochrany spotřebitele

A) Kolizní úprava

Zvláštní pravidla se uplatní u spotřebitelských smluv i v případě určení rozhodného práva, soudní příslušnosti k řešení sporů z nich vznikajících, stejně jako při výkonu rozhodnutí jich se týkající.²⁰⁰

Zatím neexistuje žádná mezinárodní přímá norma, která by se dala použít na spotřebitelské e-smlouvy obsahující mezinárodní prvek. (CISG, jak již bylo řečeno, se vztahuje pouze na obchody B2B). Proto bude třeba určit rozhodné právo pro právní vztah pomocí kolizních norem. I v těchto specifických závazkových vztazích si strany mohou zvolit právo, jakým se bude jejich smlouva řídit, volba je však za účelem ochrany spotřebitele omezena.

Čl. 5, odst. 2 ŘÚ v souvislosti s určením rozhodného práva pro spotřebitelské vztahy praví, že spotřebitelská smlouva nesmí porušovat kogentní předpisy platné v zemi, jejíž právní řád by se aplikoval, kdyby nedošlo k volbě práva, za předpokladu, že má

---

¹⁹⁹ BRODEC, J. Spotřebitelské e-smlouvy. IT právo, 26-10-2004. [citováno 13. března 2009]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=208030>.

²⁰⁰ SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty internetu. S. 228.

smlouva k tomuto státu vztah.²⁰¹ Pokud si strany rozhodné právo nezvolí, řídí se smlouva právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, byla-li uzavřena za okolností uvedených v odst. 2.²⁰² Vyloučeny jsou z ustanovení čl. 5 smlouvy přepravní a smlouvy o poskytování služeb, které mají být poskytnuty v zemi odlišné od země obvyklého bydliště spotřebitele.

Podobně upravuje spotřebitelské smlouvy i nařízení Řím I. Dle čl. 6, odst. 1 Řím I smlouva uzavřená fyzickou osobou za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti (spotřebitel), s jinou osobou, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti (obchodník), se řídí právem země, v níž má spotřebitel své obvyklé bydliště: a) pokud v ní obchodník provozuje svou činnost nebo b) pokud se jeho činnost na tuto zemi (nebo i více zemí včetně této) zaměřuje. Je zachována také možnost volby práva, která však nesmí zbavovat spotřebitele ochrany, již mu zaručují imperativní předpisy místa jeho obvyklého bydliště. Pokud nejsou splněny podmínky čl. 6, odst. 1 pís. a) nebo b), použije se základních hraničních určovatelných vymezených v čl. 3 a 4. Odst. 4, článku 6 vypočítává potom smlouvy, na které se zvláštní úprava nepoužije. Nutno podotknout, že jde o ustanovení kazuistické a poměrně složité.

Protože ZMPSP nepamatuje na spotřebitelské smlouvy, bylo by třeba v případě jeho použití zajistit ochranu spotřebitele jako slabší smluvní strany pomocí výhrady veřejného pořádku.

Možnost volby práva je spotřebiteli dána i pro případ mimosmluvních závazků. Článek 14 nařízení Řím II umožňuje uzavřít dohodu o právu, jímž se bude řídit daný mimosmluvní závazkový vztah, ovšem spotřebitel v souladu se zásadou ochrany slabší strany tak může učinit až poté, co dojde ke skutečnosti vedoucí ke vzniku škody (na rozdíl

---

²⁰¹ - uzavření smlouvy v této zemi předcházela nabídka určená výslovně spotřebiteli nebo reklama a spotřebitel v této zemi uskutečnil všechny nezbytné úkony směřující k uzavření smlouvy, nebo
- druhá strana nebo její zástupce obdrželi objednávku od spotřebitele v této zemi, nebo
- smlouva je smlouvou o koupi zboží a spotřebitel cestoval z této země do jiné země, kde učinil svou objednávku, jestliže byla tato cesta organizována prodávajícím se záměrem podniknout spotřebitele ke koupi.

²⁰² PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. S. 231.

od podnikatele, jenž má příležitost sjednat rozhodné právo předem – čl. 14, odst. 1, pís. b Řím II).

B) Soudní příslušnost

Dle terminologie e-commerce se nařízení Brusel I použije na vztahy oblasti B2B, B2C i C2C. Příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv je vyjádřena v člancích 15-17 nařízení. Důvody speciální úpravy vztahů B2C jsou zřejmé z předchozího výkladu.

Pojem spotřebitelských smluv je vymezen přímo v čl. 15, odst 1 – jedná se o smlouvu uzavřenou spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti. Příslušnost určuje podle tohoto oddílu (aniž jsou dotčeny čl. 4 a čl. 5, bod 5):

- a) jedná-li se o koupi movitých věcí na splátky;
- b) jedná-li se o půjčku návratnou ve splátkách nebo o jiný úvěrový obchod určený k financování koupě takových movitých věcí nebo
- c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.

Čl. 16, odst. 1 stanoví, že spotřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, na jehož území má tento smluvní partner bydliště, nebo u soudu svého místa bydliště. Žalován však může být spotřebitel pouze u soudu místa vlastního obvyklého bydliště, pokud se nejedná o vzájemnou žalobu (čl. 16, odst. 2, 3). Od těchto ustanovení se lze v souladu s čl. 17 odchýlit zejména z důvodu dohody uzavřené po vzniku sporu.

4.9 E-government

4.9.1 Obecné vymezení

E-government,²⁰³ českým ekvivalentem pojmu může být elektronická veřejná správa nebo zkráceně e-správa, představuje v posledních letech rychle se rozvíjející, obor který usiluje o vytvoření transparentní, levné a pohodlné cesty propojení veřejné správy s občany, podnikateli a úřady navzájem.

„E-government je definován jako užití informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě, jež je spojené s organizačními změnami a novými technikami, směřující ke zlepšení úrovně veřejných služeb a demokratických procesů.“²⁰⁴

Disciplína e-government se skládá z mnoha různých segmentů, jež však vykazují zřetelně podobné rysy. Prvním úsekem e-správy, který se v posledních letech radikálně rozvinul, je *zprostředkování aktuálních zpráv a údajů o správě* elektronickou cestou. Jde zejména o informace o struktuře, dosažitelnosti úřadů, zpřístupnění formulářů online. *E-demokracii* bývá nazývána další oblast elektronické správy. Zaměřuje se na umožnění, usnadnění, urychlení a zpřesnění demokratického rozhodování prostřednictvím elektronických procesů – tzv. volení či hlasování po síti (e-voting). Tento obor je však stále v začátcích a na volby „kliknutím“ si budeme muset ještě nějaký čas počkat. Mezi těmito úseky stojí *elektronická komunikace mezi občany a správou*, která představuje nejaktuálnější problematiku a nejrozsáhlejší díl e-správy. Jedná se o nejběžnější styk a transakce, které jsou realizovány bez větších problémů i díky v dnešní době již samozřejmému technickému vybavení úřadů.²⁰⁵

Dle zúčastněných subjektů můžeme e-government rozdělit do tří základních oblastí:

- G2C – government to citizens, propojení mezi veřejnou správou a občany,

---

²⁰³ Z anglického *electronic government*, označován též pojmy *e-gov*, *online government*, *digital government*.

²⁰⁴ COMMUNICATION TO THE COMMISSION. e-Commission 2006-2010: enabling efficiency and transparency. [citováno 6. dubna 2010] Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/informatics/ecom/comm/doc/ecom-2006-2010_cs_en_v414_postcis.pdf.

²⁰⁵ EILMANSBERGER, T. & Co.: Internet und Recht. S. 44-45.

- G2B – government to business enterprises, nekomerční online komunikace úřadů s podnikatelským sektorem,
- G2G – government to government, interakce mezi orgány veřejné správy, úřady navzájem.

Základním cílem e-governmentu je zefektivnění poskytování veřejných služeb, usnadnění, zrychlení a zlevnění komunikace s úřady. Toho lze dosáhnout dodržováním následujících zásad:

- informace jsou od občana získávány jen jednou (snaha zabránit tomu, že občan musí jednu a tu samou událost hlásit několikrát),
- jedno kontaktní místo pro všechno (tzv. „one stop shop“, předcházení situaci, kdy občan musí s jednou věcí na několik různých úřadů),
- volba místa (možnost obrátit se na jakýkoliv úřad, nikoli na jediný vyhrazený např. v místě trvalého bydliště),
- volba komunikačního kanálu (osobně, poštou, telefonicky, elektronicky),
- proaktivní služby (státní správa automaticky zařizuje záležitosti, které vyřídit může bez iniciativy občana).²⁰⁶

„Tzv. *e-government maturity model*²⁰⁷ (model vyspělosti) předestírá čtyři úrovně, které pomáhají vymezení strategií pro zlepšení ovládnutí informačních služeb. První úroveň je *simple website* - obyčejná webová stránka poskytující online informace o politikách, administrativních postupech, ale minimálně měnící interakci s okolím. Druhý stupeň představuje *on-line government*. Jde o jednoduché elektronické interakční mechanismy (např. e-mail, online formuláře) poskytované za účelem zlepšení servisu zákazníkům. Třetí rovinou je *integrated government* – integrovaná správa automatizující úseky administrativních procesů. Poskytované služby nejsou založené na existujících procedurách

²⁰⁶ NEUMANN, L. in RYLICH, J. Kam kráčí český e-government?. LUPA, 20-4-2007. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/kam-kraci-cesky-e-government/>.

²⁰⁷ Příloha č. 3 – eGovernment Maturity Model.

vylepšených použitím ICT, nýbrž jsou produktem ryzí integrace komunikačních kanálů, administrativních systémů a procesů. Nicméně některé kroky stále vyžadují „papírovou“ interakci. Poslední, vrcholnou úrovní je *transformed government* – přeměněná správa, a to tak, že již nevyžaduje vyplňování žádných papírových dokumentů. Veškeré nabízené služby jsou plně automatizované a nabízejí maximální možný prospěch uživateli díky vysoké kvalitě, transparentnosti a zvyšující se efektivitě.²⁰⁸

4.9.2 Globální aspekt

V procesu vývoje eGovernmentu můžeme vysledovat dvě důležité etapy. První, jednodušší spočívá ve zpřístupnění informací online a automatizaci vnitřních procesů. Tímto stadiem naprostá většina zemí již prošla. Druhou fází, do které jsme vstoupili relativně nedávno, je ,vzájemná integrace a spolupráce institucí nejen v rámci státu, ale i na mezinárodní úrovni.²⁰⁹

Vzhledem ke globálnímu charakteru internetu je pro úspěch této druhé komplikované etapy esenciální právě mezinárodní koordinace, proto je jí věnována pozornost jak v rámci EU, tak na půdě Organizace spojených národů. Komise OSN pro právo mezinárodního obchodu uložila sekretariátu vytvořit ve spolupráci s *World Custom Organization (WCO)*, *United Nations Centre for Trade Facilitation and Electronic Business* a příslušnými experty komplexní mezinárodní referenční dokument týkající se legálních aspektů vzniku a provozu systému *single window* pro mezinárodní transakce - tzv. *cross-border single window facility*. Single window pro mezinárodní obchod je zařízení, do něž obchodující strany mohou vložit veškeré informace a dokumenty najednou, a tím dostat všem právním požadavkům spojeným s dovozem, vývozem či přepravou zboží. Systém je zcela v souladu se zásadou, že pokud jde o informace

---

²⁰⁸ COMMUNICATION TO THE COMMISSION. e-Commission 2006-2010: enabling efficiency and transparency. [citováno 6. dubna 2010] Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/informatics/ecommm/doc/ecommm-2006-2010_cs_en_v414_postcis.pdf.

²⁰⁹ RYLICH, J. Kam kráčí český e-government?. LUPA, 20-4-2007. [citováno 27. března 2010]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/kam-kraci-cesky-e-government/>.

v elektronické podobě, potom by předmětné dokumenty měly být poskytnuty pouze jednou. Účastníci mezinárodního obchodu musí ze zákona poskytovat velké množství informací a dokumentů řadě státních úřadů. Tyto dokumenty jsou předkládány v nejrozličnějších formách na různá místa. Toto často opakované zadávání údajů zvyšuje nejen náklady na administrativu, ale též riziko chyb a zatěžuje jak podnikatele, tak veřejnou správu. Cílem single window je vytvoření jediného místa pro příjem dat, a s tím spojené zjednodušení procesů, snížení nákladů a administrativní zátěže.²¹⁰

Za tímto účelem vznikla společná pracovní skupina WCO-UNCITRAL pro vytvoření právního rámce pro mezinárodní systém *single window*,²¹¹ jejíž první zasedání se konalo v roce 2008. Zdůrazněna byla především vhodnost zapojení co nejvíce států do procesu konzultací, bez ohledu na úroveň jejich ekonomické a technologické vyspělosti, a jejich příležitost vyjádřit své potřeby a požadavky. Výsledkem setkání bylo dosažení souhlasu ohledně nutnosti harmonizovat právní rámec pro single windows s úpravou B2B transakcí.

Právní rámec instrumentu single window by měl být zárukou transparentnosti a bezpečnosti. Mezi úvodní otázky, jež bude potřeba před přípravou normativního dokumentu zodpovědět, patří právní zakotvení mandátu ke zřízení single window - „Kdo bude moci single window zřídit – veřejnoprávní instituce, soukromí podnikatelé?“ Bude rovněž třeba definovat požadavky a povinnosti provozovatelů systému single window. Zavedeny dále budou i dohody s koncovými uživateli dat. Vzhledem k tomu, že hlavní úlohou systému bude zpracování dat, mezi nejdůležitější body patří dostatečně právně zajistit identifikaci, autentifikaci a autorizaci informací, ochrana dat. Nutné bude upravit též následky poskytnutí neúplných, neaktuálních či nesprávných dat, které mohou způsobit škodu jinému uživateli, a s tím související regulace kontrolních mechanismů. Je třeba podotknout, že mnoho právních otázek je již upraveno vzorovými zákony a úmluvami

---

²¹⁰ Report of the United Nations Commission on International Trade Law. Forty-second session (29 June-17 July 2009), General Assembly, Official Records, Sixty-fourth session, Supplement No. 17. [citováno 1. dubna 2010] Dostupné z:

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/V09/856/34/PDF/V0985634.pdf?OpenElement>.

²¹¹ WHO-UNCITRAL Joint Legal Task Force on Coordinated Border Management incorporating the International Single Window.

UNCITRAL (např. MLEC, CEC), v několika významných oblastech ale komplexní harmonizovaná úprava chybí (záležitost ochrany osobních dat).²¹²

UNCITRAL by měl hrát především hlavní roli v harmonizaci právního rámce systému a dále v informačním a vzdělávacím působení a vedení při implementaci právních ustanovení. Prvotními kroky bude ukotvení *single window facilities* pro transakce B2G a G2G, a to nejprve ve sféře národní legislativy (již v provozu např. ve Švédsku – pro vývozní a dovozní licence nebo za účelem podávání, zpracování a vrácení celního prohlášení na Mauritiu). Postupně by vývoj měl vést k usnadnění výměn B2B a vzniku „*obchodu bez papírů*“,²¹³ a to v rámci mezinárodního společenství.

Druhým diskutovaným návrhem právní úpravy pro účel podpory elektronického obchodu je online řešení přeshraničních sporů z elektronických transakcí – *online dispute resolution in cross-border electronic commerce transactions*. V minulých letech byly prováděny studie, jejichž cílem bylo identifikovat různé skupiny budoucích zájemců o tento institut, včetně spotřebitelů. Zejména vzhledem k množství speciálních norem na ochranu spotřebitelů bude obtížné dosáhnout v této oblasti harmonizace. UNCITRAL rovněž po několik let monitorovala testování a fungování zaváděných systémů pro online řešení sporů – ODR (*online dispute resolution*) a zjišťovala možné právní, technické a finanční překážky. I tato iniciativa je zatím v počátcích. Ve studii pro přípravu tohoto instrumentu by měly být zohledněny především následující otázky: Jaké druhy sporů budou řešeny a u kterých e-transakcí je toto řešení nejefektivnější? Budou zahrnuty kromě sporů mezi podnikateli i B2C transakce? Kdo bude pověřovat poskytovatele ODR? Bude nutné vytvořit databázi certifikovaných poskytovatelů pro online řešení sporů z elektronických transakcí? Bude třeba vytvořit speciální procesní pravidla? Zpracována musí rovněž být otázka uznávání a výkonu online rozhodnutí.

---

²¹² Report of the United Nations Commission on International Trade Law. Forty-second session (29 June-17 July 2009), General Assembly, Official Records, Sixty-fourth session, Supplement No. 17. [citováno 1. dubna 2010] Dostupné z:

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/V09/856/34/PDF/V0985634.pdf?OpenElement>.

²¹³ *Paperless trade*.

4.9.3 eEvropská unie

Počátky zkoumání předností informačních technologií nového věku souvisí s iniciativou Evropské komise „eEurope“, která byla spuštěna v roce 2000. První fází byl Akční plán eEurope 2002, který se soustředil na využití výhod internetu, a to především rychlou schopnost propojování. Druhou etapu představuje akční plán eEurope 2005, zaměřený již na možnost poskytování online služeb veřejnému i soukromému sektoru. Na něj navazuje a z něj vychází iniciativa i2010 - *A European Information Society for growth and employment*, zveřejněná Evropskou komisí 1. června 2005.²¹⁴ Jedná se o strategii pro oblast informační společnosti a médií, jež spočívá na třech pilířích:

- vybudování jednotného evropského informačního prostoru opírajícího se o bezpečné a rychlé internetové spojení,
- investicích do výzkumu informačních technologií a podpoře inovací (též pomocí podpory podnikání v oblasti ICT),
- všem přístupné informační společnosti (snadné dostupnosti veřejných služeb).

Tyto priority bývají označovány též jako tři „i“ – inovace, investice a integrace do každodenního života.²¹⁵ Doba vymezená uplatňování této strategie se již také naplnila a i2010 byla začátkem roku 2010 nahrazena novou iniciativou pod názvem *the Digital Agenda*. Ta je zaměřena především na získávání udržitelných ekonomických a sociálních výhod z jednotného digitálního trhu založeného na vysokorychlostním internetu, k němuž by všichni Evropané měli mít přístup do roku 2013.

Též samotná Evropská komise má program soustřeďující se na podporu efektivity a transparentnosti svých procesů díky optimálnímu vnitřnímu ICT uvnitř i navenek. Nazývá se *e-Commission* je vymezen především cílem komise zvýšit svou vypělost v oblasti

---

²¹⁴ Europe's Information Society. Before i2010: eEurope initiative. Dostupné z: http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/i2010/archive/eeurope/index_en.htm.

²¹⁵ Ministerstvo vnitra České republiky. KOMUNITÁRNÍ PROGRAMY. i2010. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/i2010.aspx>.

e-governmentu poskytováním integrovaných online služeb ve vztahu ke svým zaměstnancům, národním úřadům, partnerům, podnikatelům a občanům.²¹⁶

Součástí projektu evropského eGovernmentu je i tzv. eJustice. Dle sdělení komise vydaného v květnu 2008 pod názvem „Směrem k evropské strategii pro e-justici“,²¹⁷ jde o „vytvoření lepšího soudního systému v pro celou Evropu, který zefektivní rozhodovací procesy a vytvoří předpoklady pro snadnější, rychlejší a levnější přístup ke spravedlnosti pro evropské občany.“²¹⁸ V posledních letech se oblast elektronického soudnictví rozvíjela především na národní úrovni, čímž rostlo riziko přílišné divergence technických řešení, komise se tudíž rozhodla sumarizovat probíhající projekty a koordinovat aktivity týkající se eJustice na úrovni EU. Hlavními cíli pro oblast civilního i trestního e-soudnictví jsou jednak vytvoření evropského portálu usnadňujícího přístup ke spravedlnosti po celé Evropě, což zahrnuje informování účastníků o jejich právech v případě příhraničních sporů, poskytování rad pro nalezení příslušného soudu a nakonec i zpřístupnění určitých procedur online. A za druhé podpora soudní spolupráce, ať již na bázi existujících prostředků nebo např. propojováním databází a rejstříků.

Vzhledem ke stále častějšímu výskytu přeshraničních sporů (v EU se jich účastní zhruba deset milionů občanů) a jejich poměrné složitosti se domnívám, že využití informačních technologií, díky jejich výše již několikrát zmíněným specifikům a výhodám, může soudní jednání významně zjednodušit, a to při současném snížení nákladů a zrychlení procesů. Předpokladem úspěchu stále zůstává zvyšování vybavenosti EU internetovým spojením, jelikož z výzkumů Evropské komise vyplývá, že přístup k internetu má pouze polovina občanů.

---

²¹⁶ COMMUNICATION TO THE COMMISSION. e-Commission 2006-2010: enabling efficiency and transparency. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/informatics/ecom/comm/doc/ecom-2006-2010_cs_en_v414_postcis.pdf.

²¹⁷ *Towards a European strategy on e-Justice*. Dostupné z: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/821&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=cs>.

²¹⁸ BARROT, J. in *Towards a European strategy on e-Justice*. [citováno 7. dubna 2010] Dostupné z: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/821&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=cs>.

Důležitost rozvoje projektu e-justice, po jeho zařazení do Stockolmského programu,²¹⁹ zdůraznilo i Španělsko v rámci své předsednické agendy pro první pololetí roku 2010, a to i přesto, že plánované zpřístupnění evropského portálu eJustice se opožděje. K otázce evropského propojení obchodních rejstříků byla Evropskou komisí zahájena veřejná konzultace, jejíž podklady jsou součástí zelené knihy zveřejněné koncem roku 2009.²²⁰ Propojení by mělo následovat po vzniku evropského eJustičního portálu. Nejprve je však třeba zodpovědět otázky právní úpravy spojení, volby systému a jeho provozovatele, stejně jako možnosti přístupu k registrovaným datům.²²¹

4.9.4 Český e-government

Česká republika se zatím stále nachází na druhém stupni žebříčku vyspělosti eGovernmentu. Za průlomový okamžik a počátek rozvoje české elektronické správy můžeme považovat zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu (viz výše), který rozmnožil prostředky, jimiž je možné učinit podání, o podání v elektronické podobě. Nepřímo tak novelizoval OSŘ, správní řád, zákon o správě daní a poplatků a trestní řád.²²² Na zákon navazuje nařízení vlády 304/2001 Sb.,²²³ jež uložilo orgánům veřejné moci zřídit elektronické podatelny. Opravdové masové pronikání informačních technologií do činnosti veřejné správy ovšem začalo až mnohem později.

---

²¹⁹ Program vytvořený za švédského předsednictví EU ve druhém pololetí roku 2009, definující směřování Evropské unie v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí pro období 2010-2014. Důraz klade na usnadnění přístupu ke spravedlnosti. E-justice představuje skvělou příležitost k lepšímu informování lidí o jejich právech a ke zprostředkování údajů o různých právních systémech. V plánu je vedle propojení některých veřejných registrů například lepší využití videokonferencí při dokazování a možnost vést některá soudní řízení on-line. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0262:FIN:EN:PDF>.

²²⁰ *Green Paper on the Interconnection of Business Registers*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2009/interconnection_of_business_registers/green_paper_en.pdf.

²²¹ MATYK, S. Verknüpfung der Handelsregister?, *NOTA BENE*, Zeitschrift für das Notariat, Nummer 103, P.b.b., Februar 2010. S. 13.

²²² SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty e-obchodu. S. 184.

²²³ Nařízení vlády 304/2001 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu).

Rozvoj koordinačních kompetencí v oblasti ITC byl po zániku Ministerstva informatiky přiřčen resortu vnitra. V roce 2006 bylo deklarováno pět priorit v oblasti e-governmentu: zavedení Czech POINTů, e-demokracie, elektronizace procesů, centrální registry, komunikační infrastruktura veřejné správy (KIVS).²²⁴ Během následujících let bohužel některé obtížněji proveditelné body odpadly (např. problematika registrů), přibyla naopak e-sbírka, e-legislativa nebo elektronické občanské průkazy, jako samostatný projekt bylo vyčleněno zavedení Českého Podacího Ověřovacího Informačního Národního Terminálu (Czech POINT).²²⁵ Jeho ostrý provoz byl zahájen v říjnu roku 2007, naplno však síť začala fungovat až v lednu 2008.²²⁶ Czech POINT ovšem zůstává na půli cesty ke skutečné elektronizaci správy. Poskytuje výpisy různých registrů,²²⁷ ovšem výstup z něj může být vydán pouze tzv. kontaktním místem veřejné správy²²⁸ a musí být stále opatřen úředním razítkem. Pokrokovější řešení bylo zavedeno např. v Rakousku v podobě speciálních elektronických dokumentů, které ihned po vytištění platí jako originál.

Progresivní rakouskou úpravou e-správy se inspiroval zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, (dále též jen ZEU), který nabyl účinnosti 1. července 2009. Dle § 1 zákon upravuje elektronické úkony orgánů veřejné moci²²⁹ vůči fyzickým a právnickým osobám (G2C, G2B), úkony fyzických a právnických osob vůči orgánům veřejné správy (C2G, B2G) a elektronické úkony mezi orgány veřejné moci navzájem (G2G) za použití datových schránek.

---

²²⁴ Invox 2006, vystoupení ministra vnitra Ivana Langera in Jak se daří českému e-governmentu? Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/jak-se-dari-ceskemu-e-governmentu/>.

²²⁵ PETERKA, J. Jak se daří českému e-governmentu? [citováno 8. dubna 2010] Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/jak-se-dari-ceskemu-e-governmentu/>.

²²⁶ Příloha č. 4 – Czech POINT, aktuální statistika.

²²⁷ Z obchodního, trestního, živnostenského a insolvenčního rejstříku, z katastru nemovitostí, z registru řidičů (výpis bodového hodnocení), ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů, jeho prostřednictvím lze učinit též jakékoli podání do živnostenského rejstříku a do Registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH a je rovněž prostředníkem mezi občanem a informačním systémem datových schránek.

²²⁸ Obecní a městské úřady, české zastupitelské úřady v zahraničí, kontaktní místa Hospodářské komory České republiky, Česká pošta nebo notáři.

²²⁹ Státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, Pozemkového fondu České republiky a jiných státních fondů, zdravotních pojišťoven, Českého rozhlasu, České televize, samosprávných komor zřízených zákonem, notářů a soudních exekutorů.

V souvislosti s platností ZEU se kontaktní místo veřejné správy stává prostředníkem mezi občanem a informačním systémem datových schránek. Datová schránka představuje elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci, provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci a k dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob. Datové schránky zřizuje Ministerstvo vnitra, a to povinně právnickým osobám zřízeným zákonem a právnickým osobám (a organizačním složkám zahraniční právnické osoby) zapsaným v obchodním rejstříku (do 90 dnů ode dne účinnosti zákona), dále potom advokátům, daňovým poradcům, insolvenčním správčům. Fyzickým osobám je schránka zřízena do tří pracovních dnů ode dne podání žádosti. Každý subjekt právních vztahů může disponovat pouze jednou datovou schránkou.

Hlavní změnou v doručování je upřednostnění doručování prostřednictvím datové schránky, umožňuje-li to povaha dokumentu, má-li osoba zpřístupněnou datovou schránku, pokud se nedoručuje na místě nebo veřejnou vyhláškou a pokud není z bezpečnostních důvodů mezi orgány zavedena jiná forma elektronické komunikace. Okamžikem doručení je dle §17, odst. 3 ZEU moment, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Pokud se nepřihlásí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručení posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení. Je zde také zachována možnost za podmínek stanovených jiným zákonem (např. SŘ) žádat neúčinnost doručení.

V souladu s § 18 se nově k ostatním shora diskutovaným dovoleným možnostem podání (viz kapitola 4.5.2, elektronický podpis) přidává (a je jim postaveno naroveň) provedení úkonu vůči orgánu veřejné správy prostřednictvím datové schránky. Dokumenty doručované prostřednictvím datové schránky a úkony prováděné jejím prostřednictvím mají formu datové zprávy. S účinností od 1. ledna 2010 byl do zákona začleněn § 18a, který umožňuje na žádost fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby dodávání dokumentů z datové schránky jiné fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby do datové schránky této osoby. Právě tuto novelizaci rozšiřující použití

datových schránek na interakce B2C, B2B, C2C považují v souladu s účelem celé úpravy spočívajícím ve zjednodušení a zrychlování za přínosnou.

Konverzí se podle § 22 rozumí úplné převedení dokumentu v listinné podobě do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo datovém souboru, resp. převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě a ověření shody obsahu těchto dokumentů a připojení ověřovací doložky. Konverzi na žádost provádějí kontaktní místa veřejné správy a advokáti za podmínek stanovených jiným právním předpisem. Dokument, který provedením konverze vznikne, má stejné právní účinky jako ověřená kopie původního dokumentu. Autorizovaná konverze má tedy za cíl zrovnoprávnění papírové a elektronické formy dokumentů.

Zákon představuje rozhodně krok správným směrem ve smyslu snahy o zefektivnění a urychlení komunikace s orgány veřejné správy. Za nevýhodu této úpravy považují především poněkud zdlouhavý, ne úplně domyšlený koncept konverze dokumentů, kdy po doručení datové zprávy pro možnost jejího dalšího použití příjemce čeká stále ještě proces ověřování dokumentu kontaktním místem Czech POINTu. Druhou stránkou problematiky je neochota některých úředníků nový instrument používat, která pravděpodobně pramení z nedostatečné informovanosti a nejistoty a jejíž překonání je, doufejme, jen otázkou času.

V. ZÁVĚR

Tato práce byla napsána s úmyslem poukázat na nejaktuálnější aspekty problematiky právní úpravy teritoria ITC a schopnosti stávajícího právního rámce obsáhnout ustavičně se měnící a vyvíjející technologie a nové situace s tímto spojené. Záměrem bylo především systematicky uspořádat nejdůležitější složky e-businessu, jakožto oblasti protkané soukromoprávními vztahy s mezinárodním prvkem, a analyzovat rozšiřující se možnosti využití elektronických technologií jak v obchodě, tak ve sféře veřejné správy.

Od obecného vymezení terminologie oblasti internetu a mezinárodního práva soukromého a procesního nutného pro orientaci v dalším výkladu se v počátečních kapitolách dostávám k rozboru pramenů internetového práva - souboru norem regulujících vztahy související s ICT. Zřetelně zde vyvstává těsné propojení pojmů internet a globalizace. Ze samé podstaty internetu jakožto prostředí, kde se střetávají různé právní řády, vychází potřeba mezinárodní spolupráce na vývoji právních pravidel. Ačkoli někteří s poukazem na neohraničenost internetu dovozují jeho pojetí jako prostoru absolutní svobody bez jakýchkoli právních omezení, domnívám se, že v zájmu právní jistoty je alespoň minimální regulace nutná. Právní úprava by však měla postihnout jen tolik, kolik je třeba ke zvýšení důvěry účastníků v elektronické transakce, odstranění právní nejistoty, usnadnění orientace občanů před soudy, snížení nákladů spojených s vymáháním práva, tak aby nekladla zbytečné překážky živelnému rozvoji ITC, který je důležitý pro ekonomický růst a prospěch státu. Pozitivně lze vnímat snahy o sblížení právních pravidel na poli mezinárodních organizací - OSN především, ale také EU, která harmonizací předpisů významně elektronické transakce usnadňuje, a tím přispívá k růstu přeshraničních e-vztahů.

Vzhledem k masivnímu využívání internetu především ve vztazích obchodních navazuji v následujících kapitolách stručným rozbohem situací souvisejících s e-obchody a přehledem na ně použitelných právních norem. Od problematiky doménových jmen, přes vytvoření e-shopu, uzavírání e-smluv a související oblasti jako e-reklama a elektronické

platby se dostáváme k úpravě odpovědnosti ISP a specifické úpravě kontaktů spotřebitele s e-prostředím. Jelikož není v možnostech této práce obsáhnout veškeré prvky e-vztahů, zaměřuji se pouze na ty nejvýznamnější a v současnosti nejvíce diskutované.

Při pohledu na tradiční právní předpisy, můžeme konstatovat, že pokud elektronické interakci nebrání, není třeba je násilně měnit. To je případ obecných pravidel uzavírání smluv, která s drobným přizpůsobením lze použít i na smlouvy elektronické zcela v souladu s principem zrovnoprávnění elektronického obchodu s papírovým. „Staré“ právo však samozřejmě nemůže postihnout všechna specifika informačních technologií. Zcela nové situace, ve kterých se internet vymyká tradičním pravidlům, jako např. problematika odpovědnosti poskytovatele služeb informační společnosti nebo elektronického podpisu, vyžadují úpravu speciální.

Internetová právní problematika představuje nové odvětví plné rozporuplných názorů. Zmíněny jsou proto také některé z nejzajímavějších právních postřehů zahraničních soudů, viz např. sporné rozsudky týkající se právě odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, a to navzdory harmonizaci této oblasti předpisy EU.

Závěr práce je věnován úvahám o využití informačních technologií pro usnadnění kontaktu občanů a podnikatelů s veřejnou správou. Hlavním cílem by mělo být dosažení mezinárodního propojení úřadů, kdy by v ideálním případě občan poskytl všechny své údaje jednomu kontaktnímu místu a dále nebyl zatěžován předáváním dokumentů ostatním autoritám. Veškerá komunikace by probíhala elektronicky. Ač je rozvoj e-governmentu na vrchních příčkách žebříčku programů a plánů jak v České republice, tak v rámci EU, rozvíjí se tento obor pomalu. Důvodem je zřejmě nelehká koordinace nezbytného zabezpečení spojení úřadů.

Po příkladu právní regulace různých oblastí mezinárodního obchodu úmluvami, by si dle mého mínění vlastní úpravu zasloužilo i specifické elektronické prostředí. Upraveno by ovšem mělo být jen to, co je nezbytně nutné k zajištění právní jistoty ve smyslu zaručení efektivnosti a odstraňování bariér v mezinárodní e-kontraktaci. Schopnost globálního dosahu informačních technologií je nutné pojmut jako základní motiv celosvětové úpravy.

SEZNAM LITERATURY A WEBOVÝCH STRÁNEK

BAINBRIDGE, D.: Introduction to Computer Law, Fourth Edition. Great Britain: Ashford Colour Press Ltd, Gosport, 2000.

BIEGLER, M.: www.electronicbusiness.at, Recht & Steuern im elektronischen Geschäftsverkehr. Wien: LINDE VERLAG WIEN Ges.m.b.H., 2000.

BOGUSZAK, J.; ČAPEK, J.: Teorie práva. Praha: CODEX Bohemia, 1997.

BRÖCKER, K. T.; CZYCHOWSKI, C.; SCHÄFER, D.: Praxishandbuch Geistiges Eigentum im Internet, Gewerblicher Rechtsschutz, Urheberrecht, Angrenzende Rechtsgebiete. München: Verlag C. H. Beck oHG, 2003. Dále též jen: ‚BRÖCKER, CZYCHOWSKI, SCHÄFER: Praxishandbuch Geistiges Eigentum im Internet‘.

ČERMÁK, J.: Internet a autorské právo, 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2003.

EILMANSBERGER, T.; HOLOUBEK, M.; KALSS, S.; LANG, M.; LIENBACHER, G.; LURGER, B.; POTACS, M.: Internet und Recht: Rechtsfragen von E-Commerce und E-Government. Wien: LINDE VERLAG WIEN Ges.m.b.H., 2002. Dále též jen: ‚EILMANSBERGER, T. & Co.: Internet und Recht‘.

FALLENBÖCK, M.: Internet und Internationales Privatrecht, Zu den internationalen Dimensionen des Rechts im Electronic Commerce. Wien: Springer-Verlag/Wien, 2001.

FRIMMEL, M.: Elektronický obchod/právní úprava. Praha: PROSPEKTUM spol. s r.o., 2002.

GOUNALAKIS, G.: Rechtshandbuch Electronic Business. München: Verlag C.H. Beck oHG, 2003. Dále též jen: GOUNALAKIS, Rhb. Electronic Business.

KARÁSEK, P.; KARÁSKOVÁ, I.: Paragrafy a počítače - právní aspekty užití počítače. Brno: UNIS Publishing, 1994.

KNAPPOVÁ, M.; ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kol.: Občanské právo hmotné 1, 4., aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005.

KRESBACH, G.: E-Commerce: nationale und internationale Rechtsvorschriften zum Geschäftsverkehr über elektronische Medien. Wien: LINDE VERLAG WIEN Ges.m.b.H., 2002. Dále též jen ‚KRESBACH, G.: E-Commerce‘.

- KUČERA, Z.: Mezinárodní právo soukromé, 6. opravené a doplněné vydání. Brno: Doplněk, 2004.
- KUČERA, Z.: Mezinárodní právo soukromé, 7., opravené a doplněné vydání. Brno - Plzeň: Doplněk a Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009.
- KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; RŮŽIČKA, K. a kol.: Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. Dále jen ‚Právo mezinárodního obchodu‘.
- LIM, Y. F.: Cyberspace law: commentaries and materials. 2nd edition. Hong Kong: Shek Wah Tong Printing Press Ltd., 2007.
- MATEJKA, J.: Studijní materiály k předmětu Internetové a počítačové právo. [* .ppt]. ZČU Plzeň, FPR, 2010.
- MATYK, S.: Verknüpfung der Handelsregister?, NOTA BENE, Zeitschrift für das Notariat, Februar 2010, Nummer 103, P.b.b.
- PAUKNEROVÁ, M.: Evropské mezinárodní právo soukromé. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008.
- PELIKÁNOVÁ, R.; ČERMÁK, K.: Právní aspekty doménových jmen. Praha: Linde Praha, a.s., 2000.
- POLČÁK, R.: Právo na internetu, Spam a odpovědnost ISP. Brno: Computer Press, a.s., 2007.
- SMEJKAL, V.: Internet a §§§. Praha: Grada Publishing, 2001.
- SMEJKAL, V.; SOKOL, T.; VLČEK, M.: Počítačové právo. Praha: C. H. Beck, 1995.
- SVANTESSON, D.: Private International Law & the Internet. The Netherlands: Kluwer Law International BV, 2007.
- SVOBODA, P.; KROFT, M.; BERAN, K.; EMR, D.; FRÝZEK, L.; VÁŇA, R.; VÍT, M.: Právní a daňové aspekty e-obchodu. Praha: Linde Praha a.s., 2001. Dále též jen ‚SVOBODA, P. a kol.: Právní a daňové aspekty e-obchodu‘.
- ŠTĚDRŮŇ, B.; LUDVÍK, M.: Právo v informačních technologiích. Kralice na Hané: Computer Media s.r.o., 2008.
- VISCHER, F. General Course on Private International Law. Recueil des Cours 1992, volume 232.

AKDENIZ, Y. Case Analysis of League Against Racism and Antisemitism (LICRA), French Union of Jewish Students, v Yahoo! Inc. (USA), Yahoo France, Tribunal de Grande Instance de Paris (The County Court of Paris), Interim Court Order, 20 November, 2000. 2001. Electronic Business Law Reports, 1(3) 110-120. Dostupné z: http://www.cyber-rights.org/documents/yahoo_ya.pdf

ANDERL, A. IT-Vertäge, Internet/E-Commerce. Dostupné z: <http://www.mci4me.at/mci4me/app/main?DOCID=100127901>

BRODEC, J. Spotřebitelské e-smlouvy. IT právo, 26-10-2004. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=208030>

DIEDERICHSEN, E. Commentary to Journal of Law & Commerce Case I; Oberlandesgericht, Frankfurt am Main 1995, 14 Journal of Law and Commerce, 177-181. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eva.html>

GLASER, P. Eine bombige Legende. Stimmt's Nr. 28/2001. Die Zeit Online, Drösser. Dostupné z: http://www.zeit.de/2001/28/200128_stimmts_internet_xml

HAJNÝ, F. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. EPRAVO.CZ 24-11-2003. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uzavirani-smluv-prostredky-elektronicke-komunikace-21829.html>

HAMBRIDGE, S. Netiquette Guidelines. Dostupné z: <http://rfc.net/rfc1855.html>

JANSA, L. Konflikt domény s ochrannou známkou nebo obchodní firmou. právoit, 25-4-2007. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/view.php?navezclanku=konflikt-domeny-s-ochrannou-znamkou-nebo-obchodni-firmou&cisloclanku=2007040005>

MALIŠ, P. Rozhodné právo sporů z internetových transakcí. IT právo, 31-3-2008. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/view.php?navezclanku=rozhodne-pravo-sporu-z-internetovych-transakci&cisloclanku=2008030001>

MOKRÝ, L. Právní povaha e-aukce. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/pravni-povaha-e-aukce>

OTEVŘEL, P. E-aukce a právo spotřebitele odstoupit od kupní smlouvy. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/e-aukce-a-pravo-spotrebitel-odstoupit-od-kupni-smlouvy>

OTEVŘEL, P. O podnikání nepodnikatelů v rámci e-aukcí. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/o-podnikani-nepodnikatelu-v-ramci-e-aukci>

- OTEVŘEL, P. Spamming a některé otázky šíření obchodních sdělení. Dostupné z: <http://www.pravoit.cz/article/spamming-a-nektere-otazky-sireni-obchodnich-sdeleni>
- PETERKA, J. Jak se daří českému e-governmentu? Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/jak-se-dari-ceskemu-e-governmentu/>
- PETERKA, J. Velký kurz Internetu. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/l315/index.php3>
- PICKOVÁ, I. Podobné výsledky SOS i ČOI. Sdružení obrany spotřebitelů. 11-11-2008. Dostupné z: http://www.spotrebitele.info/informatika_telekomunikace/clanek.shtml?x=2347658
- POVOLEDO, E. Italian Judge Cites Profit as Justifying a Google Conviction. The New York Times – Global Business. 12-4-2010. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2010/04/13/business/global/13google.html?scp=1&sq=google%20verdict&st=cse>
- REED, C. Internet Law – Texts and Materials, Second Edition. Cambridge, University Press 2004. Dostupné z: http://assets.cambridge.org/97805216/05229/excerpt/9780521605229_excerpt.pdf
- RYLICH, J. Kam kráčí český e-government?. LUPA. 20-4-2007. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/kam-kraci-cesky-e-government>
- SATRAPA, P. Netiketa. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/netiketa/>
- SORIEUL, R. Topical Messages from Cyberspace. Uniform Commercial Law Information Colloquium, June 11th 1998, United Nations Headquarters. In Electronic Law Journals, JILT 1998 (3). Dostupné z: http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/jilt/1998_3/happ
- ŠLEMAROVÁ, D. Kolizní úprava mimosmluvních závazků – Řím II. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/kolizni-uprava-mimosmluvnich-zavazku-rim-ii-57875.html>
- VOCŮ, M. Bezpečnost počítačových systémů. Dostupné z: <http://www1.cuni.cz/~michal/clankysecurity1.html>
- WILLAN, P. Milan Judge: the Internet is Not a Lawless Prairie. IDG News Service. 12- 4-2010. Dostupné z: http://www.cio.com/article/590609/Milan_Judge_the_Internet_is_Not_a_Lawless_Prairie?page=2&taxonomyId=3055

ec.europa.eu

medien-internet-und-recht.de

www.epravo.cz

www.eurlex.eu

www.gesetze-im-internet.de

www.internetrecht-rostock.de

www.internet4jurists.at

www.itpravo.cz

www.lupa.cz

www.mvcr.cz

www.nic.cz

www.novinky.cz

www.penize.cz

www.pravoit.cz

www.spir.cz

www.telegraph.co.uk

www.un.org

www.uncitral.org

www.wikipedia.org

www.zpravydne.cz

SEZNAM PŘÍLOH

1. Úmluva o používání elektronických prostředků při uzavírání mezinárodních smluv (OSN 2005) – stav k 13. 4. 2010
2. Členění e-commerce z hlediska stran právního vztahu s příklady
3. eGovernment Maturity Model
4. Czech POINT – aktuální statistiky

Příloha č. 1

Úmluva o používání elektronických prostředků při uzavírání mezinárodních smluv (OSN 2005) – stav k 13. 4. 2010

18. UNITED NATIONS CONVENTION ON THE USE OF ELECTRONIC COMMUNICATIONS IN INTERNATIONAL CONTRACTS

New York, 23 November 2005

NOT YET IN FORCE: in accordance with article 23 which reads as follows: "1. This Convention enters into force on the first day of the month following the expiration of six months after the date of deposit of the third instrument of ratification, acceptance, approval or accession. 2. When a State ratifies, accepts, approves or accedes to this Convention after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention enters into force in respect of that State on the first day of the month following the expiration of six months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession."
STATUS: Signatories: 18.
TEXT: Doc. A/60/515.

Note: The above Convention was adopted on 23 November 2005 during the 53rd plenary meeting of the General Assembly by resolution A/60/21. In accordance with its article 16, the Convention shall be open for signature by all States from 16 January 2006 to 16 January 2008 at United Nations Headquarters in New York.

<i>Participant</i>	<i>Signature</i>	<i>Ratification, Acceptance(A), Accession(a), Approval(AA)</i>	<i>Participant</i>	<i>Signature</i>	<i>Ratification, Acceptance(A), Accession(a), Approval(AA)</i>
Central African Republic.....	27 Feb	2006	Paraguay.....	26 Mar	2007
China	6 Jul	2006	Philippines.....	25 Sep	2007
Colombia	27 Sep	2007	Republic of Korea	15 Jan	2008
Honduras	16 Jan	2008	Russian Federation	25 Apr	2007
Iran (Islamic Republic of)	26 Sep	2007	Saudi Arabia.....	12 Nov	2007
Lebanon.....	22 May	2006	Senegal	7 Apr	2006
Madagascar.....	19 Sep	2006	Sierra Leone	21 Sep	2006
Montenegro	27 Sep	2007	Singapore.....	6 Jul	2006
Panama	25 Sep	2007	Sri Lanka	6 Jul	2006

Zdroj: UNCITRAL. [13-4-2010] Dostupné z:

http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/electronic_commerce/2005Convention_status.html.

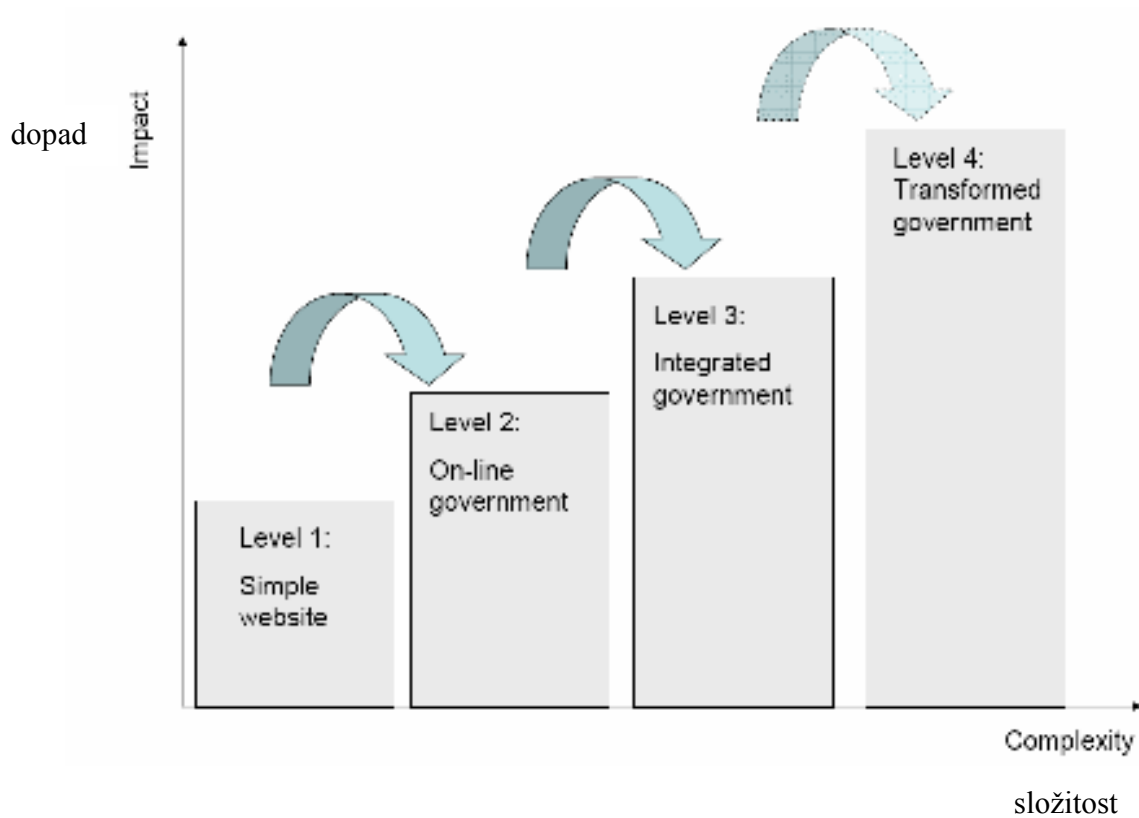
Příloha č. 2

Členění e-commerce z hlediska stran právního vztahu s příklady ²³⁰

Původce informace	Adresát informace		
	<i>Business</i> (podnikatel)	<i>Consumer</i> (spotřebitel)	<i>Government</i> (státní instituce)
<i>Business</i> (podnikatel)	B2B - nákupní systémy velkých podniků, obchody mezi podnikateli	B2C - prodej zboží spotřebitelům	B2G - on-line komunikace podnikatelů se státní správou
<i>Consumer</i> (spotřebitel)	C2B - systémy agregující poptávku za účelem snížení ceny	C2C - aukční systémy pro prodej použitého zboží	C2G - on-line komunikace občanů se státní správou, podávání daňových přiznání
<i>Government</i> (státní instituce)	G2B - zadávání veřejných zakázek	G2C - poskytování informací o veřejné správě	G2G - koordinace a komunikace státních orgánů navzájem

²³⁰ ŠTĚDRŮŇ, B., LUDVÍK, M.: Právo v informačních technologiích. Kralice na Hané: Computer Media s.r.o., 2008. S. 46.

Příloha č. 3 eGovernment Maturity Model²³¹

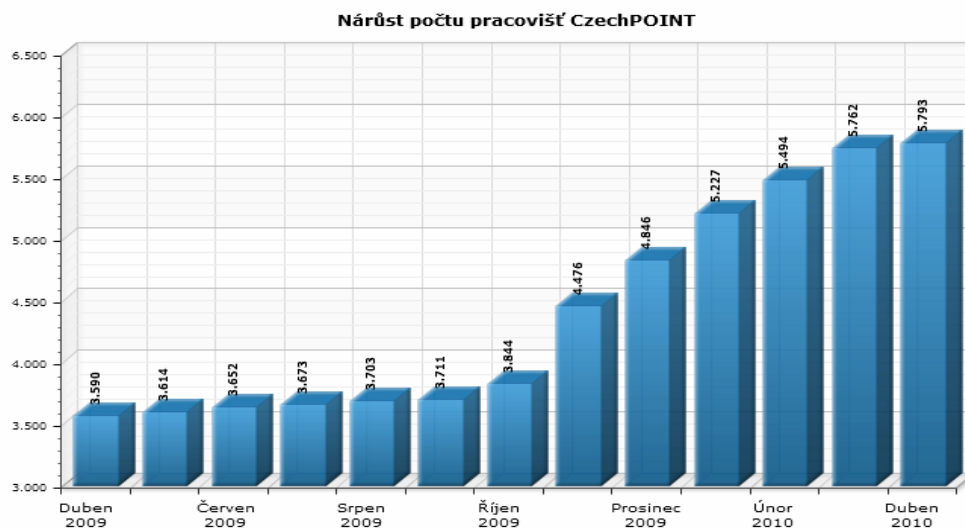

²³¹ Zdroj: European Commission. [13-4-2010] Dostupné z:
http://ec.europa.eu/dgs/informatics/ecommm/doc/ecommm-2006-2010_cs_en_v414_postcis.pdf.

Příloha č. 4 Czech POINT – aktuální statistiky²³²

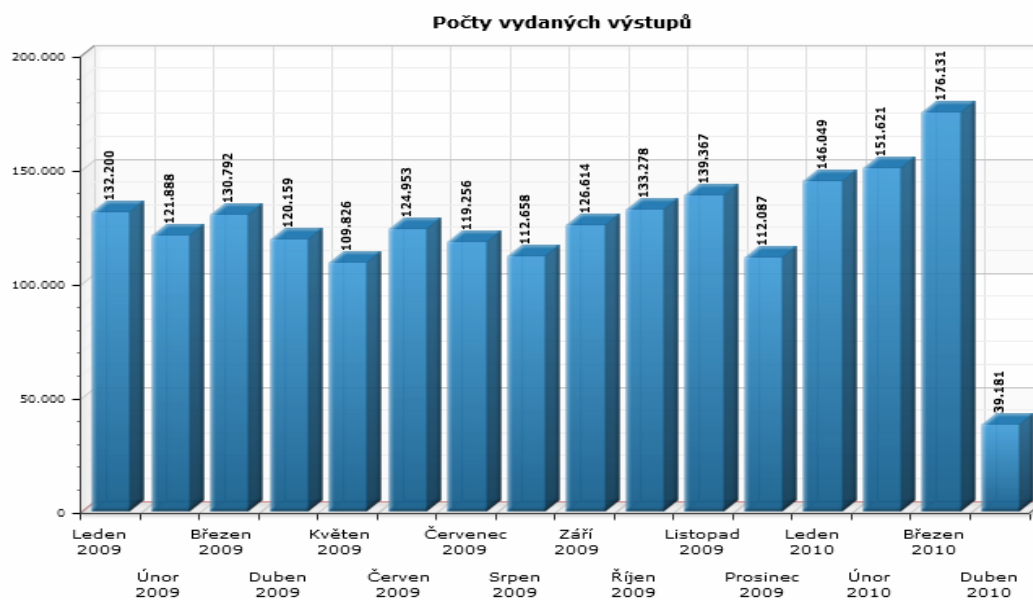
Pracoviště Czech POINT

Celkový počet k 11.04.2010: 5.793

Počty vydaných výstupů

Celkový počet k 11.04.2010: 3.034.389

²³² Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR. [13-4-2010] Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/424>.

RESUMÉ

THE PRIVATE INTERNATIONAL LAW ASPECTS AND E-BUSINESS

No geographical borders, no time constraints, the instance of actions and reactions, indefinite number of customers, extreme lowering of costs – those are just several advantages of the use and evolution of information and communication technologies. Many of us look at the internet as the key to survival in the civilization. Today's society truly deserves to be described as the information society.

This paper analyzes the most important aspects of e-relationships and how the law relates to them. It specifically focuses on the electronic business, which is inherently connected with the private international law, since the internet is the most used source of information and the most frequent medium of communication in business relations all around the world.

In the first chapters, the common terminology used in the area of internet and the private international law is introduced, which is crucial to the comprehension of the following text. The analysis of the sources of the internet law, described as the set of regulations concerning internet relations, follows. Since the internet is connected closely with the globalization, the international cooperation on shaping the new e-norms is foreseeable. This is also the reason for the thorough research of the UNCITRAL Convention on Electronic Contracting and the latest EU rules among others.

After introducing the most significant legal principles of the ITC area, I will describe some of the practical issues of e-business. Starting with the field of domain names, the setting up of a website, followed by the electronic contracting and issues of e-signatures, we are led to the regulation of the liability of the internet service provider and the specific aspects of consumers' contracts.

Based on the observations mentioned, we can say that the basic norms of traditional law applicable on paper trades can be used also in the area of ITC law. It would not only be unreasonable, but also ineffective trying to create a different system for each - electronic

and paper transactions. On the other hand, some specific problems such as the ISP liability or e-signatures will of course need specialized norms. In such cases the two main principles - the principle of technological neutrality and of functional equivalence, must be maintained to assure the utility and effectiveness of the arising rules regarding internet transactions.

The promotion of electronic government is essential for the facilitating and the development of e-business, and is also discussed in the last chapters. Recently, much stress has been laid on integrated e-government in accordance with the trend of shifting the focus from the e-society onto an e-citizen. The idea is to create a single system, which will process the data submitted to the authorities so the citizen will not be forced to dispatch the same information to different offices. Among these matters, the effort of the European Union must be mentioned in the field of eJustice. One of the points on the Stockholm Programme, that defines the aims of EU for the period 2010-2014, is to provide easier access to justice for the European Union citizens by using information and communication technologies. Operating integrated e-government constitutes an advantage for the citizen as well as the state, whose internal processes become faster and therefore more efficient, which increases its competitive ability. Despite all the political proclamation and due to its relative newness, there is probably still a long way to go in securing functional integrated system of administration even in the EU.

Nonetheless, we must appreciate the progressive work of the European Union, coordinating today 27 legal systems, in the harmonizing regulation of ICT, and most of all the advanced activities on the ground of the United Nations as for setting the framework for the integrated, well-functioning e-society. In the light of recent inconsistent judicial decisions, it is obvious that there still is room and need for the additional work on the comprehensive international regulation and the establishment of relevant legislation where none presently exists in order to remove the obstacles left on the way to fluent international e-business.

KLÍČOVÁ SLOVA: internet, mezinárodní právo soukromé, e-business

KEYWORDS: Internet, Private International Law, E-business